

Xujun xi tjit'a ni xi kits'in já postru

B'i ts'in kitsúyaha Jesu já ni'yakuyáha nga Espiritu Santo incha ts'inkjáihin

¹ Ji nda xinkjían Teofilo, xujun xi tjun y'entúhu kixinyaha ngayjee ni xi kik'atuts'ihin nga kits'in ko tsakúya Jesu ² santa nkúhu nga ngjinji nk'a ján. Kintehe ni nga nguai, Espiritu Santo Ntíaná tsakúyako ho ra já postru xi j'ájin ni xi tjihin nga ts'ín.

³ Nga k'ien Jesu ko j'álya ngáha ra ngabayoo, nkjin niyá j'aikúchjiji yjoho já postruhu nga ja tíña tík'un. Yachán nistjin kamaha nga tsakúchjiji yjoho ko kinchjanijmíyakoho jóo Ntíaná ko nkú tjihin ra nga kui batéxuma. ⁴ Nk'ie nga tíñajin saha já postru, b'a kitsúhu nga najmi tu kuitju nanki Jerusalen. B'i kitsúhu:

—Chúyo santaha nga kuitjusun ni xi kitsúya tíjün Na'mina. Kui niu xi kinchjanijmíyako honu.

⁵ Jua bi ntánijua tsaténtáha xuta tunga jun tu chuba nistjihín ndyjaha nga Espiritu Santo saténtáko honu.

⁶ As'ai já xi kama ñjakúko Jesu incha kingjásjaiyaha:

—Ji Nda Ntia, ¿a nd'ai k'uaihi xuta Israel nga kuatéxuma ngáha ra nanki xi ts'e?

⁷ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi jun tjihin nga choo mí chubaha ko mí nistjihín kuitjusun ni xi y'enda Ntia Na'miu nga

kama. ⁸ Tunga n'ekjáíhín ruu nga'yún nk'ie nga kj'uaíjinnu Espiritu Santo. Kúixínyo ei Jerusalen, ngayjee ante Judea ko ante Samariá ko nga ngúsuhun asuntee ni xi kits'ian.

B'i ts'in ngji Jesu nk'a ján

⁹ Askahan nga ja b'a kitsú Jesu ko nga tíncha base ts'íhín rá já postruhu, as'ai ngjinji nk'a ján. Nku nintí y'é'maha ko najmi tá kikiehe rá jóo.

¹⁰ Nk'ie nga tíncha basenjinki nk'a ján jóo nga tífi Jesu, tu johó já xi yja najyun taba j'ainchat'aha.

¹¹ B'i kitsúhu:

—Jun xí nibáhanu Galilea, zá b'a n'e tíchasejinkihinu nk'a ján? Xi nkú ts'in kuitjujinnu Jesu nga kfi nk'a ján, b'ahá tá ts'in kj'uaí ngáha xi nkú ts'in kuayo nga kfi.

B'i ts'in kichj'ajin nda xi y'ejña antehé Juda Iscariote

¹² As'ai asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo incha nibaha já postru nga j'ai ngáha nanki Jerusalen. Kui tjenkiu xi tíña maha Jerusalen nkú rá ma tsa nku kilometru. ¹³ Nk'ie nga incha jas'en ajin nantío, incha ngjinji ni'ya xi jo tjíxjó xi incha tjíntuyá. Kui xu'bí já postru xi tjíntu yo: Pedro, Santiago, Jua, Andre, Felipe, Toma, Bartolome, Mateo, Santiago xi ntíhi Alfeo, Simon xi mako já xi mjehe kjaánko já Roma, ko Juda xi nts'e Santiago. ¹⁴ Nkuhú incha kits'in kjuankjintak'uhun nga tehente kinchjako Ntíaná ngayjee já xu'bí ko já nts'e Jesu, Mariá xi naaha maha ko kj'ai sa jminchjín.

¹⁵ Nku nistjin nk'ie nga kama ñjakú xutá xi s'ejihín Jesu, ma rá tsa unchan ko kan, as'ai Pedro tsasinjñajin masehen ko b'i kitsúhu:

16 —Jun já nts'e, tjihin nga tsitjusun ni xi Espiritu Santo kits'ínkinchjaha David. Kui niu xi tjit'a xujun éhen Ntjaná. Kinchjanijmíyaha Juda, nda xi ngjiko já xi j'aikj'ánijé Jesu. 17 Kui xi ta kama nku nda postru xi nkúhu jin ko ta kik'aihi xá xu'bi. 18 Tunga najmi ndahá kits'in. As'ai toon xi kama chjhi ra kjuá najmi ndahá ts'atseko ho nku xu'ba. As'ai nintaku tsijnehe, ixí kits'ohón nga tsijne ko tsitju ngayjee ts'ehe. 19 Kint'é ngayjee xuta xi tjintu Jerusalem ni xi kamo. Xu'baha Jní 'mi ante xu'bo, én xi tsuhu ra Aceldama nga éhen. 20 At'aha b'i ts'in tjit'a xujun salmo:

Kas'e tiya ni'yaha ndo,
 najmi tu ch'a xi kat'ejñaya.
 Ko b'a ts'in ta tjit'a ya:
 Kj'ai xi kats'ínkjáihin xaha.

21 'Kui nga ajihin já xi kitsjenko tehentehená nk'ie nga tjñajin saná Nda Ntjaná Jesu, 22 b'aha ra nk'ie nga tsaténtaha Jua ko santaha nistjin nga ngji nk'a ján, ajihin já xu'bi kachj'ajin nku xi kuitsuyakoní nga j'álya ngaha ra Jesu ngabayoo.

23 As'ai incha kits'ínkjó jo já, nku xi 'mi Kuse xi ta 'mi ya Barsaba, xi ta Justo chubaha, ko nku xi 'mi Matia. 24 As'ai b'i incha kitsú nga kinchjako Ntjaná:

—Ji Ntia, yai xi nkú ts'in tjintuyá animaha ngayjee xuta. Takúchjini má xi kui já xi joí xi kichj'ajin 25 tu xi kamaha nku nda postru ko ts'ínkoní xá xi najmi kits'innđuú Juda Iscariote. At'aha ngatitsun kits'in Juda ko ante xi tjehe ra ngji.

²⁶ As'ai tsasehe jóo yá xi kama ts'e xóo. Tu Matiahá kikanéhe. Kui nga kik'ai xákoḥo ra já postru xi te nkuu.

2

B'i ts'in j'ai Espiritu Santo

¹ Nk'ie nga tsichu nistjihin S'í Pentecoste, nkuhú ante kama ñjakú ngayjee xuta xi s'ejihin Jesu. ² Tu janeyahá nk'a ján. B'a kama xi nkú ma nga 'yún kjenima ntjo. Kinu'yá kui ni ngayjee aya ni'yoḥ xi má nga kab'entu jóo. ³ As'ai kama chji asun nintaku jóo ni xi b'a k'un njai nd'í k'un nga kik'aihi. ⁴ Ngayjee kitsejihin ra Espiritu Santo ko kik'atuts'ihin nga kinchja kj'ai kj'ai én xi nkú ts'in kitsjáha Espiritu nga kuinchja.

⁵ Kui nistjiun tjintu nanki Jerusalem xuta judio xi benkjún Ntíaná xi nibaha ngayje tjká nanki xi tjin asuntee. ⁶ As'ai kama ñjakú xuta nk'ie nga kint'é ni xi janeyoo. Ndaha najmi incha be ni xi incha kuitsu, at'aha tu ehén ní incha kint'é nga nkúnkú. ⁷ Tu ni xí kama nkjúhun ra ko b'i ngján b'i kitsúhu xinkjín:

—¿A najmi xuta Galileahá ngayjee xi b'i ts'in tinchja? ⁸ ¿Nkú ts'in én xi mahaná nga nkúnkáá tínu'yáhaná nga tjincha nchjaha? ⁹ At'aha tjinjinná ei xuta Partia, xuta Media, xuta Elam, xuta xi nibáha ante Mesopotamia, xuta Judea, xuta Capadocia, xuta Ponto, xuta Asia, ¹⁰ xuta Frigia, xuta Panfilia, xuta Egipto, xuta xi nibáha ante Libia xi tiña maha nanki Cirene, ko xuta Roma. Tjin xi ntje judio tjeheñ ra ko tjin xi najmi ntje judio tjeheñ ra tunga s'ejihin ra Ntíaná. ¹¹ Tjin xuta Creta ko

xuta Arabe. Ngatenteé tínu'yáá nga énná t́incha tsuyaha xuta xu'bi kjuachánka xi ts'in Ntíaná.

¹² Ngayjee xuta kama nkjúhun. Ndaha najmi be ni xi kuitsu. Kingjásjaiyaha xinkjín:

—¿Nkú tsuhu ra ni xu'bi?

¹³ As'ai k'ua xi tu tohón kamaha ko b'a kitsú:
—Ch'ihí jóo.

B'i ts'in y'énimíhi Pedro xuta nga kitsúya nkú tsuhu ra ni xi kamo

¹⁴ As'ai tsasinjña ndju Pedro ko já postru xi te nkuu. 'Yún kinchja nga b'i kitsúhu xuta nkjiun:

—Jun xi ntje judio tjeheñnuu ko ngatentoó xi tintsuḅoo Jerusalen, katumankjinnuu ko tasinñju ni xi xinnuu. ¹⁵ Najmi ch'i jái xi nkú nga ts'in t́in'enkjíntak'un, at'aha as'aihi chuba ñja yo. ¹⁶ Ni xi tíyo, kui ni xu'bi xi kitsúya títjun nda profeta Joel má nga b'i ts'in y'ét'a:

¹⁷ B'i títsu Ntíaná:

Kui ni xi kama nistjin xi fekuu, tsjaha Espirituna ngayjee xuta.

Ntix'innuu ko ntíchjuúnnuu ts'a k'ue'á éñna nga profeta kama.

Já xunkúnuu skue ni xi k'uejñá chjihí, ko jáchánuu kuint'é ni xi xihín nga nijñá ján.

¹⁸ Kui nistjin xu'bo tsjaha Espirituna já musuna ko jminchjín musuna,

tu xi kuinchjaha ngajona.

¹⁹ Ts'ian kjuankjún nk'a ján, ko kuakuchjá kjuachánkana t'anankiu.

S'e jní ko nd'í ko nintj tjin.

²⁰ Kama jyun ts'íu ko xi nkúhu jní kama sóo.

B'a kama kintehe ni nga kuichú nistjin xi y'enda Ntíaná,
kui nistjiun xi chánka ko nkjún tjín.

²¹ N'ek'anke ngayjee xi k'uankihí Ntíaná nga ts'ínnkihi.

²² 'Jun já Israel, tasinñju ni xi xínnuu. Ya sisiun ni xi kits'in Jesu, nda xi nibáha Nazaret. Kits'in kjuachánka ko kjuankjún ko ni xi tsakúchji kjuachánkaha Ntíaná. Ntíaná kitsjáha nga b'a kits'in tu xi y'éña chjihinu nga kui kits'in nibáha. ²³ Y'enda tíjju Ntíaná ko be nkúhu nga tuts'ihin ni nga já kontra n'ekjas'ehen Jesu. Jun kichjubénijó ko kin'ek'ion. Já xi najmi ntje Israel tjehe ra kin'e chjón nga kikjat'a kruu.

²⁴ Tunga Ntíanáhá kits'in ndáhi ajihin kju'uhun ngabayoo. Kits'ínk'íéña tík'un ngáha ra. Ndahachí najmi kamaha ngabayoo kits'ínk'íéña'yuhun.

²⁵ 'B'i ts'in yét'a xujun David nga kinchjanijmíyaha Jesu:

Kikie tehente Ntíaná nginkán,
kixina sijnat'a tu xi najmi tsankjuhunna.

²⁶ Kui kjuaha nga tíma tsjoho ra animana,
én tsjo tsu tíbitju tsu'ba,

ko tjínkuhu k'an nga chúhun yjonintena.

²⁷ At'aha najmi n'e nga maní antehé xuta k'ien,
najmi k'uainte tsa kfentu nda xi naxu nginkuin.

²⁸ Tsakuchjini niyá xi fi má nga k'úentu tík'un xuta,
n'etseheni kjuatsjo nga kúateña nginkuin.

²⁹ 'Jun já nts'e, xinya kixi kixinu nga ntje cháná David k'ien ko kis'eyanji. Santaha nistjin nd'ai tíñajin saná tsjóho. ³⁰ Kui xi kama nku nda profeta ko kikie nga Ntíaná kitsúya kixi tíjuhun nga ntje

xi ts'e stjújín xi k'úéjñasun antehē nga kuatéxuma.
³¹ Kui nga kíkíe tíjúhun David ni xi kama kō kitsúya nga kj'uaíya ngáha ra ngabayoo xi kits'in nibá Ntíaná, nga najmi s'ejña antehē xuta k'ien kō nga najmi kuatsún yjonintehe.

³² 'Jesu, kui xi Ntíaná kits'ínkj'áíya ngáha ra ngabayoo kō jin kiyai nga b'a kama. ³³ Kui xi tíyankjún nd'ai nga tíjñat'a Ntíaná kō kits'ínkjáihín Espiritu Santo xi kitsúya tíjúhun Na'miu nga tsjáha. Kui xi títs'in nibá ni xi tíyo kō tínu'yó nd'ai.

³⁴ At'aha najmi David xi ngjinji nk'a ján, tunga b'ahá kitsú:

Ntíaná b'a kitsúhu Nda Ntiana:

“Tinchint'aná má batexuma,

³⁵ k'uentú maná xi fi kontrahi kinte tsukui.”

³⁶ 'Kui nga tíjín nga skuē kixihi ngatentee xuta Israel nga Jesu, xi jun kikjat'a kruu, kui xi Ntíaná kitsjá xáha nga tíbatéxuma nd'ai. Kui xi kits'in nibá Ntíaná.

³⁷ Nk'ie nga kint'é jóo ni xu'bi, tu ni xí kik'ie nusin nusihín ra. As'ai b'i incha kitsúhu Pedro kō já postru xingisoq:

—Jun já nts'e, ¿mí ni xi tíjín nga n'ei?

³⁸ B'i kitsú Pedro:

—Tankinchj'aha ruu animanuu. N'ekjóhoon Jesucristo kō saténtó nga nkúnkú tu xi kama ndy-jat'ahanuu ngatitsunnuu. B'a ts'in k'uaihinuu Espiritu Santo xi tsjánuu Ntíaná. ³⁹ At'aha k'uainuu kō kuaihi ntínuu ni xi kitsúya tíjun Ntíaná nga tsjáha xuta xi ts'e, kō ta k'uaihi xuta xi kjin tíjntu, ngayjee xi Ntíaná kunchjaha nga kama ts'e.

⁴⁰ Kui én xu'bi kō kj'ai sa xi kitsú Pedro nga kinchja kō nga kitsjániyáha xuta. B'i kitsúhu:

—Títjuihuun kjua'un xi nibanehe xuta xi najmi naxu nginkun Ntíaná xi tjin nd'ai.

⁴¹ As'ai kiséntá xuta xi kits'ínkjáihin én xi y'énijmí Pedro. Kui nistjiun jan mi xuta j'aijín saha xuta xi ja s'ejihin Jesu. ⁴² Tehente tsasínñjuhu xuto ni xi tsakúya já postru. Nkuhú incha kik'a xinkjín. Kama ñjakú nga kikjine niñu ko nga kinchjako Ntíaná.

B'i ts'ín y'entu xuta xi tjun kis'ejihin Jesu

⁴³ Kama nkjúhun ngayjee xuta, at'aha nkjin kjuankjún ko ni xi tsakúchji kjuachánkaha Ntíaná kits'ín já postru. ⁴⁴ Ngatentee xuta xi s'ejihin Jesu nkuhú kits'ín yjoho ko kits'ínchjénko nguvin xinkjín ngayjee ni xi tjihin. ⁴⁵ Tsatéña xu'baha ko ni xi tjihin ko kits'índzjoho toohon ngayjee xuta xi nkú tjin machjéhen nga nkúnkú. ⁴⁶ Xki nistjin kama ñjakú má ma natsihin ninku. Ni'yaha tsakjanya ninkuan nga kikjineko xinkjín, nga tjintuyá tsjo ts'ihin ra ko nga nimakjua tjintuyá animaha. ⁴⁷ Incha ts'intsjoho Ntíaná, ko ngayjee xuta nantio nda kikiehe. Xki nistjin Ntíaná kits'ín nibájin saha xuta ninku kj'ai sa xi tjincha b'anki.

3

B'i ts'ín kits'ínkikihi Pedro nku nda xi najmi ma fi

¹ Nku nistjin Pedro ko Jua incha ngji má ma natsihin ninku nga chuba jan. Kui chubo xi tíñaha xuta xi ntje judio tjehen ra nga nchjako Ntíaná. ² Yo b'ejña nku nda xi tu b'a ts'ín najmi mahá fi santa nkúhu nga kitsin. Xki nistjin n'ek'íejña ndo ankjua má ma natsihin ninku xi 'mi Ankjua Tsjo Tjin tu xi bankihí ra toon xuta xi fas'ehen natsihin

ninku. ³ Nk'ie nga kikié ndo nga tífás'en Pedro ko Jua natsihin ninku, tsankihí toon. ⁴ As'ai Pedro ko Jua incha tsasehe ndo ko b'a kitsú Pedro:

—Chase'ani.

⁵ As'ai tsase ndo nga kikuyá nga k'uaihí toon.

⁶ Tunga b'ihí kitsú Pedro:

—Najmi tjinna toontaba ko ta ndaha toonsine xi tsjaha tunga ni xi tjñahána tsjaha. Ngajoho Jesucristo, nda xi nibáha Nazaret, an b'a tíxihin: Tísintjein ko titsutjai.

⁷ As'ai jakj'á Pedro ntsja kixi ndo nga kikesintjen. Tjen'yún kisakú nga'yúhún ra sjai ndo. ⁸ Kikjennk'á ko kikjatsú'ba. Sjai jas'enkoho Pedro ko Jua má ma natsihin ninku. Tíkjennk'á ko títs'intsjohó ts'ihin ra Ntjaná nga tsú'ba. ⁹ Ngayjee xuta kikiéhe nga tsú'ba ndo ko nga títs'intsjoho Ntjaná. ¹⁰ Tu ni xí kama nkjúhún ra ko kitsankjún ngat'aha ni xi kamat'ain ndo. At'aha incha kamankjihin nga kui ndo xi b'ejña ankjua ninku xi 'mi Ankjua Tsjo Tjín nga banki toon.

B'i ts'in y'énjmi Pedro má ma natsihin ninku

¹¹ Nda xi kama nkihí najmi ta túbinkféhen Pedro ko Jua. As'ai ngayjee xuta kama nkjúhun nga kama ñjakú má 'mihí Kinte Ni'yaha Salomon, at'aha yo tijncha jóo. ¹² Nk'ie nga kikié Pedro ni xu'bi, b'i kitsú:

—Jun já Israel, ¿á tíma nkjúhunnuu ni xu'bi? ¿Á tíchaseheni xi nkúhu tsa nga'yún ts'ajin ko tsa ngat'aha tsa jin subai 'yún yankjún Ntjaná, tsa kui kjuaha nga kuan'ekjatsú'bahani ndai? ¹³ Ntjaha ntje cháná Abraham, Isaac ko Jacob kitsjáha kjuachánka Ntíhi. Kui xi Jesu xi jun kin'ekjas'on

ko najmi kin'ekjóh_{on} nginkun Pilato nk'ie nga Pilato mjehe ts'ín ndaíhi. ¹⁴ Najmi kin'ekjóh_{oon} nda xi je nginkun Ntíaná, nda xi naxu nginkun Ntíaná. Tu sa ní tsinchu nga n'e ndaíhi nku nda xi animá ts'ínk'ien. ¹⁵ Jun kin'ek'ion nda xi ts'ínk'íentu tík'un xuta, tunga Ntíanáhá kits'ínkj'áíya ngáha ra ngabayoo. Jin kiyai ko tí'miyaihi nga b'a kama. ¹⁶ Ngat'aha nga s'ejinni Jesu, kui kjuaha nga Jesu kuats'ínchjénni nga kuatsjá nga'yúhun ra ndai xi yo ko tíyo ei. Ngat'aha nga s'ejinni Jesu, kui kjuaha nga kamandaha ndai nginkun.

¹⁷ 'Be nd'ai, já nts'e, nga najmi yo ni xi kin'o ko ta ndaha já tjíxánuu najmi be ni xi kits'in. ¹⁸ Tunga b'ahá ts'ín kits'íntjusuhun Ntíaná ni xi kitsúya títjun nk'ie nga kits'ínkinchja ngayjee já profeta, nga tjíhin nga un skuehe nda xi kits'in nibá. ¹⁹ Kui nga tankínchj'aha ruu animánuu ko n'ek'óntjaiyo yjonuu tu xi n'endyjajnuhu ngatitsunnuu. Tsa b'a n'oo, Ntíaná tsjánuu nístjin nga chjúntoo ²⁰ ko ts'ín nibásenuu nda xi y'énda títjun nga ts'ín nibá. Kui xi Jesucristo. ²¹ Kui xi tjíhin nga k'úéjña nk'a ján nd'ai santaha nkúhu nga kuichú nístjin nga s'enda ngáha ngayjee ni xi tjín. Já profetaha Ntíaná kinchjanijmíyaha niu nk'ie.

²² Xi nkú kitsú Moise nk'ie: "Ntíaná xi Ntíanuu, kui xi kjésíntjen nku nda profeta xi nkúhu an. Ajinnuu kuitjuhu. Tasínñju ngatentee ni xi kuitsunuu. ²³ At'aha tu yáha ni xi najmi kuasínñjuhu nda profeta xu'bo kuich'onsje ajihin xuta Israel." ²⁴ Samuel ko ngayjee já profeta xi kis'e askahan ta kinchjanijmíyaha ni xi tima nístjin nd'ai.

²⁵ 'Jun ts'ajun ni xi kinchja já profeta. Ngandanu Ntjaná y'éndakoho ntje chánu nk'ie nga b'a kitsúhu Abraham: “Ngayjee xuta naxinantá xi tjin asuntee nda kamat'ain ngat'aha ntje xi s'ehi.”

²⁶ Títjun jun Ntjaná kits'in nibásenu Ntíhi nk'ie nga kits'ínkj'áíya ngáha ra ngabayoo. Nda kits'ínkonuu nga b'a kits'in ko tu xi k'úéntuhunu ni ch'onk'un xi manuu.

4

B'i ts'in kin'ekokjua Pedro ko Jua

¹ Pedro ko Jua tíncha nchjako sa xuta nantio nk'ie nga incha j'ai já na'miu ko nda k'aku hu já xi kunntá ninku ko já saduseo. ² Kui xi kama kjan at'aha Pedro ko Jua títakúyaha xuta nantio ko tít'énijmí nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, at'aha j'áíya ngáha ra Jesu. ³ As'ai jakj'ánijé jóo ko kits'ínkjas'en nubayá santaha nistjin xi ma ndyjuun, at'aha ja ngixun kui chubo. ⁴ Xuta xi kint'é ni xi kinchja Pedro ko Jua, nkjin maha xi kis'ejihin Jesu. Un ra miú tsichu ma já xi kis'ejihin.

⁵ Nistjin xi ma ndyjuun kama ñjakú nanki Jerusalen já k'aku, jáchá xi ta tjihin xá ko já chjine'éhen kjuatéxumoo. ⁶ J'ai Ana xi tjihin nda na'mi títjun, ko Kaifa, Jua, Alejandro ko ngatentee já xi y'aha ra já na'mi k'aku. ⁷ As'ai ngjich'a Pedro ko Jua ko kin'ekinchá ajihin jóo. B'a kitsú jóo:

—¿Mí xáha xi tjinuu? ¿Yá xi tít'éxánu nga b'a tino?

⁸ As'ai b'i kitsú Pedro nga kitsejihin ra Espiritu Santo:

—Jun já tixá ko jáchá xi tjihin xá, ⁹ tít'ekokjuani nd'ai ngat'aha kjuanda xi kin'ehé nku nda un ko xi

nkú ts'in kama nkihí. ¹⁰ Kui nga tjihin nga cháhanu ngatentoo kō ngayjee xuta Israel nga ngat'aha nga'yuhun Jesucristo, nda xi nibáha Nazaret, kama nkihí ra nda xi kabasinjña ei nginkun. Jun kingjat'a kruhuu Jesu tunga Ntjanáhá kits'ínkj'áiya ngáha ra ngabayoo. ¹¹ Jesu, kui ndjio xi najmi kits'in mje já chjinexjóo tunga nd'ai ja j'ai ma ndjio k'aku. ¹² Najmi tjin sa kj'ai xi mahá ts'ínk'anki xuta. Ntjaná najmi kits'in nibá sa kj'ai asuntei xi kama ts'ínk'ankiná.

¹³ As'ai kama nkjúhun já tjióo nk'ie nga kint'é nga b'a ts'in ndjá tinchja Pedro kō Jua kō incha kieke nga tu já tu k'un tu mahá niu xi najmi 'yún mahá xujun. Incha kamankjihin nga kui jóo xi y'emako Jesu. ¹⁴ Tunga najmi behé mí nihi xi kjanínehe, at'aha tíncha be nga nda xi kama nkihí kabasinjñakoho jóo. ¹⁵ As'ai incha kitsjá kjuá nga kujtju jóo má tíma kjuo kō kinchjanijmíyakoho xinkjin niu. ¹⁶ B'i incha kitsú:

—¿Nkú n'eéhe jóo? Ngayjee xuta xi tjintu Jerusalen be kjuankjún xi kits'in jóo kō najmi ma b'e'máa. ¹⁷ Tunga tu xi najmi ta ngjuaindu saha éen ajihin xuta, kui nga tu sahá kunchankjúhun raá tu xi najmi ta ch'a k'uénijmíhi Jesu.

¹⁸ As'ai kinchja ngáha ra jóo. Y'éch'oho nga najmi ta incha k'uénijmíhi kō tsa kunchjanijmíyaha Jesu. ¹⁹ Tunga b'ihí kitsú Pedro kō Jua nga kinchjako já tjióo:

—N'enkjintak'un má nihi xi b'a tjin nginkun Ntjaná. ¿A nga jun xi kuinú'yá'éihin a ra Ntjanáhá? ²⁰ At'aha jin tjihin nga kuixínyi ni xi kiyai kō xi kinu'yái.

21 As'ai já tjíxóo tsinchánkjúhún tunga kits'in ndaíhí ra. Najmi kisakúhu mí nihi xi ts'ínnijéhe ra, at'aha ngayjee xuta kits'intsjoho Ntíaná ngat'aha ni xi kamoó. 22 Ts'ati yachán nú tjín ko yaha ra nga uhun nda xi kamat'ain kjuankjún xu'bi nga kama nkíhi.

Já postru ko jániy'akúyá xingisoo b'i ts'in incha kinchjako Ntíaná

23 Nk'ie nga ja kin'e ndaí ngáha ra Pedro ko Jua, as'ai ngjisehe xuta xi ts'e ko kitsúyaha ngayjee ni xi kitsú já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjíhin xá. 24 Nk'ie nga kint'é xuta xingisoo éin, ngayjee nkuhú kits'in kjuankjintak'uhun nga incha kinchjako Ntíaná. B'i incha kitsú:

—Ji Ntiani, ji xi kin'endai nk'a ján ko asuntee, ntáchak'uun ko ngayjee ni xi tjíhin. 25 Ntje chání David xi nda musuhi kin'ekínchjako honi Espiritu Santo. B'i tsixin:

¿Á xaáhan incha ts'íhin xuta xi tjíhin asuntee?

¿Á ni xi najmi chumi ni chjíhi ra tíncha ts'ínnkjin k'uhun?

26 Y'énda yjoho já rej xi tjín asuntee ko kama ñjakú já tjíxóo.

Incha ngji kontraha Ntíaná ko nda xi kits'in nibá.

27 At'aha kjuaxi nga nanki xu'bi nda rej Herode Antipa ko Poncio Pilato kama ñjakúko xuta xi ntje Israel tjeheñ ra ko xi najmi ntje Israel tjeheñ ra nga incha ngji kontraha Jesu xi Ntíhi, kui xi y'exái nga kin'e nibái. Kui xi je. 28 B'a ts'in kits'intjusuhun jóo ngayjee ni xi ja y'enda tíjuin ko xi tsixínyai nga tjíhin nga kama.

²⁹ 'Nd'ai ji Ntiani, chaseihî ni xi mjehe ts'ínni jóo. Tjeihîn xuta xi ts'i nga ndjá k'uénijmí én xi ts'i. ³⁰ Nga'yíhîn katuma nkihî ra xuta un ko katuma kjuankjún ko ni xi kuakúchji kjuachánkahi. N'echjénni nga n'ei kui niu ngajoho Jesu, kui xi Ntíhî ko tsje.

³¹ Nk'ie nga ja kamaha jóo nga kinchjako Ntíaná, ts'ajniyá ante xi má nga kama ñjakú. Ngayjee j'aijîhîn Espiritu Santo ko ndjá incha y'énijmí éhen Ntíaná.

B'i ts'in nkuhú tsasinko xinkjín xuta xi s'ejihîn Jesu

³² Nkuhú kits'in animaha ko kjuankjintak'uhun ngayjee xi kis'ejihîn Jesu. Ndaha nku najmi b'a kitsú tsa nkuhú kui ts'e ni xi tjîhîn. Tu sa ní ngujihîn kits'ínchjénko xinkjín ni xi tjîhîn. ³³ 'Yún kis'ehe nga'yún já postru nga kitsúya nga j'áíya ngáha ra ngabayoo Nda Ntíaná Jesu ko ngayjee 'yún nda kits'ínkoho Ntíaná. ³⁴ Ajihîn xuto najmi kis'e xi kindyjat'aha tsa mí nihi, at'aha ngayjee xi tjîhîn xu'ba ko tsa ni'ya tsatéña ko j'aiko toon xi kik'aihî. ³⁵ J'ai tsjáha já postru ko kui xi tsakjánya toon nga kitsjáha xi nkú tjín machjéhen nga nkunkú xuta.

³⁶ Y'ejña nku nda xi y'aha ra ntje chá Levi xi kitsin xjo Chipre xi 'mi Kuse, xi já postru y'ét'a j'áíhîn nga Bernabe k'úín. Kui j'áín xi tsuhu ra: xi tsjá nga'yúhun xuta. ³⁷ Bernabe tsatéña nku xu'ba xi tíñaha ko j'ai tsjáha já postru toon xi kik'aihî.

5

B'i ts'ín kama mjehe Anania ko Safira k'uanachaha já postru

¹ Nku nda xi 'mi Anania ko Safira 'mi chjuúhun incha tsateña nku xu'ba. ² Jakj'á chuba toon xi kik'aihi xu'baha ndo ko tu nkuhú tíkjá j'ai tsjáha já postru. Ta kieke chjuúhun ni xi kits'ín. ³ As'ai b'i kitsú Pedro:

—Ji Anania, ¿a ndanindoo jas'enjihin animahi nga tích'anachaha ri Espiritu Santo? Tsateñai xu'bahi ko tí'baiyeni toon tibixín. ⁴ Kintehe ni nga tsateñai xu'boo, ¿a najmi jihí ts'i? Nk'ie nga tsateñai, ¿a najmi jihí kama ts'íhi toon? ¿Á b'a kitsúhu animahi nga kichjubéheni chuba? Ntíaná tích'anachahi, najmi xuta.

⁵ Nk'ie nga kint'é Anania éin, tjen'yún j'aikijnehé nga k'ien. Tu ni xí kitsankjúhún ngayjee xuta xi kint'é ni xi kamo. ⁶ As'ai j'ai k'ua já asti, kik'otikjánu najyun yjonintee ko tsitjusjeko nga ngjingjáyanji.

⁷ J'a ra tsa nkú ma jan ora j'ai chjuúhun Anania nga najmi be ni xi kamo. ⁸ As'ai kingjásjaiya Pedro:

—T'inyaní, ¿a b'a tjin kich'o xu'banuu nga tsateño?

—Johon, b'a tjin tsateñai —kitsú Safira.

⁹ As'ai b'i kitsú Pedro:

—¿Á kabincha'ahanu xinkiu nga mjehenuu chjút'ayák'uhunnu Espirituhu Ntíaná? Astiu ankjuo yja já xi k'ingjáyanji x'ihin ko ji ta ngjuaikohi nd'ai.

10 Ta kuihi chubō j'aikijnet'a sjai Pedro tachjúun nga k'ien. Nk'ie nga jas'en já astiu, kikie nga kjijña k'ien tachjúun kō tsitjuko nga ngjingjáyánjit'aha x'ihin. 11 Tū xí kitsankjúhún ngayjee xuta ninku kō ngayjee xuta xi kint'é ni xu'bi.

B'i ts'in y'entu já postru

12 Já postru kits'in nkjún kjuankjún kō ni xi tsakúchji kjuachánkaha Ntíaná ajihin xuta, kō ngayjee nkuhú kik'a xinkjín nga kama ñjakú ante xi 'mi Kinte Ni'yaha Salomon. 13 Ndaha nku xuta xingisoo najmi kama k'un nga kama ngujihin xuta xi kama ñjakú yo, tunga xuta nantiohó tjo nkjún kits'ihin.

14 Nkjin nkjún já kō jminchjín j'aijín saha xuta xi s'ejihin Nda Ntíaná Jesu. 15 Santaha aya niyátée kik'onsje xuta xuta uhun nga kama kō nāchan kingjántusún, tū xi nk'ie nga kj'uaaha Pedro ndaha tsa tū nk'íehēn kj'uanehē xuta uun, kama nkihī. 16 Ta j'ai nkjún xuta xi tjintu andai nanki Jerusalem nga j'aiko xuta uhun kō xi tjintujihin jánindoo. Ngayjee kama nkihī.

B'i ts'in ngji kontraha já tjixóo já postru

17 As'ai tū ni xí kama xintak'uhún nda na'mi títjuun kō ngayjee já xi makoho, kui xi já saduseo. 18 Kits'ínkji já xi jakj'ánijé já postru kō kits'ínkjas'en nubayá. 19 Tunga nk'iehé nga nistjen nku ntítsjehe Ntíaná kikjex'á nubayóo kō kik'onsje jóo nga b'i kitsúhu:

20 —Tankiún. Tincho má ma natsihin ninku kō t'inyohoo xuta ngayjee én xi tsjá kjuatík'un.

21 As'ai kits'intjusun já postru én xi kik'ihin. Nistjin xi ma ndyjuun jas'en má ma natsihin

ninku ko tsakúya. As'ai j'ai nda na'mi títjuun ko já xi makoho ante má nga ma ñjakúko xinkjín ko kinchja ñjahá ngayjee já k'akuhu xuta Israel. Kitsjá kjuá nga ngjuaichj'a já postru aya nubayóo. ²² Tunga nk'iehé nga tsichu nubayóo já xi kunntá ninku, najmi kisakúhu já postru. As'ai kik'óya ngáha nga j'aiko én. ²³ B'i incha kitsú:

—Tjíchja tsjan tsjan ankjuá nubayóo nga kuichij ko tínchasti ankjuo já xi tíkunntá yo. Tunga nk'iehé nga kuachjux'ái, ndaha nku najmi kuayai ayoo.

²⁴ Nk'ie nga kint'é én xu'bi nda na'mi títjuun ko já na'mi k'aku ko nda k'akuhu já xi kunntá ninku, ndaha najmi ta be mí ni xi kuitsu. Kingjásjaihaha xinkjín má kuichúkjet'a ni xi tímoo. ²⁵ Tunga b'ahá j'ai tsú nku nda:

—Jun, já xi kin'ekjas'on nubayá tíncha natsihin ninku ko títakúyaha xuta nantio.

²⁶ As'ai nda k'akuhu já xi kunntá ninku ko já xi yankihij incha ngjikj'á já postru. Najmi incha kits'in'uhun nga j'aiko, at'aha tsankjún tsa ndjio k'uéhe xuta nantio. ²⁷ Nk'ie nga j'aiko, tsinchá nginkun já tjíxá xi kama ñjakú yo. As'ai b'i kitsúhu nda na'mi títjuun:

²⁸ —Ja b'a kik'in sisinnuu nga ndahachí najmi kama k'úeníjmíhuu Jesu xuta, tunga tu sahá b'a tín'o. Ngayjee xuta Jerusalen be ni xi títakuyó, ko mjenuu nga jin ch'anji ngabayaha ndo.

²⁹ As'ai b'i kitsú Pedro ko já postru xingisoo:

—Títjun tjihin nga kuinú'yá'éihin Ntíaná nga xuta. ³⁰ Jun kin'ek'ion Jesu nga kikjat'a kruu, tunga Ntiahá ntje cháháná kits'ínkj'áiya ngáha ra

ngabayoo. ³¹ Ntíaná kitsjáha kjuachánka nga kits'in nga y'ejñat'aha. Kui xi tijná títjun nd'ai ko xi ts'ink'anki xuta, tu xi tsjáha ra xuta Israel nga ngjuaikj'áha ra animaha ko kama ndyjat'aha jéhe. ³² Jin kiyaj ko tibixínyaj ni xu'bi ko Espiritu Santo ya, Espiritu Santo xi Ntíaná tsjáha xuta xi nt'é'éhen.

³³ Nk'ie nga kint'é já tixóo én xu'bi, tu ni xi 'yúhún kama kjahan, santaha kama mjehe nga ts'iink'ien já postru. ³⁴ Tunga nkuhú nda fariseo xi 'mi Gamaliel, xi nku nda chjine'én xi bakúya kjuatéxumoo ko xi benkjúhun ngayjee xuta, kui xi b'a kitsú nga kuich'onsje kutju já postru. ³⁵ As'ai b'i kitsúhu já tixá xingisoo:

—Jun xi ntje Israel tjeheñnuu, nda nda chasoo tsa mí nihi xi n'oho jóo. ³⁶ At'aha xi nkú kama nd'ai ngáha, nda chánka kits'in ma yjoho nda Teuda ko ma ra ñju unchan já xi kitsjennkíhi. Tunga kin'ek'iehén ndo ko kindzjoya ngayjee xi kitsjennkíhi. B'a ts'in tsichukjehe ni xu'bo. ³⁷ Ko askan ngáha, ñistjin nga tís'exki ngayjee xuta, j'ai Juda, nda xi nibáha ante Galilea, ko nkjin nkjún xuta kitsjennkíhi. Tunga ta kin'ek'iehén ndo ko kindzjoya ngayjee xi kitsjennkíhi.

³⁸ 'Kui b'a maha, b'a tixihinnuu nd'ai. Najmi tu nungijiun yjonuu ni xi tijncha ts'in já xu'bi. Najmi tu jun nkú n'ohoo. At'aha tsa ts'e xuta asunntej ni xi tijncha ts'in jóo, kuichúkje. ³⁹ Tunga tsa Ntíanáhá ts'e niu, najmi kamanuu n'ekjio. Kutsa santahá ni ko Ntíaná tibanquíun kontroo.

⁴⁰ As'ai kits'ínkjáihin já tixóo ni xi kitsú Gamaliel. Kinchjaha já postru, kingjáha ko y'éjña

nkjúh_{un} nga k'úénijmíyaha Jesu. Incha kits'in ndaí ngáha ra. ⁴¹ Incha tsitju já postru nginkun já tjíxóo nga tsjo tìncha ma ts'ihin ra, at'aha Ntíaná kitsjantehe nga un skuhehe ngat'aha Jesu. ⁴² Ngayje nistjin tsakúya tehente ko y'énijmí má ma natsihin ninku ko xki ni'ya nga Jesu xi kits'in nibá Ntíaná.

6

Kui ngat'ai kis'et'a xá yatu já xi tsasinko já postru

¹ Nistjin nk'ie nga ja tìncha ma nkjin xuta xi yankihí Jesu, as'ai xi nchja én griego b'a kitsú nga najmi nda títs'in xi nchja én hebreo. B'a incha kitsú nga najmi nda tichasehe jminchjín xi nchja én griego xi ja k'ien x'ihin nk'ie nga tímандzjo nichine xki nistjin. ² As'ai já postru xi te joo kinchja ñjaha ngayjee xuta ni'yakuyáha Jesu ko b'i kitsúhu:

—Jin tihin nga k'úénijmí éhen Ntíaná. Najmi nda tjin tsa k'úéjñaj nga b'a n'ei, tsa tu xi yámixó chasehe ri. ³ Kui nga jun, já nts'e, tinchísjaihinu ajinnuu yatu já xi yankjún, xi kitsejihin ra Espiritu Santo ko xi nanká ts'innkjink'un, tu xi k'uaihí ri xá xu'bi. ⁴ B'a ts'in jin n'ekjas'ehen ri yjoní nga chubakoi Ntíaná ko nga k'úénijmí éhen.

⁵ Ngayjee xuta kits'ínkjáihin ni xi kitsú já postru ko j'ájin já xu'bi: Esteban, nku nda xi 'yún s'ejihin Ntíaná ko xi kitsejihin ra Espiritu Santo, Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmena, ko Nicola, nda xi nibáha nanki Antiokia. Kui nda xi najmi ntje judio tjeheh ra tunga jahá nd'ai s'ejihin ra Ntíaná. ⁶ Já postru jaich'áha já xi yatuí. As'ai

já postru kinchjantjai jóo nginkun Ntíaná ko kingjénne ntsja.

⁷ 'Yún ngjindju éhen Ntíaná nanki Jerusalen ko 'yún nkjin kama xuta ni'yakuyáha Jesu. Ta nkjin já na'mi kis'ejihin Jesu.

Kui ngat'ai kichjubénijéhe Esteban

⁸ Esteban 'yún nda kits'ínkoho Ntíaná ko kitsjáha nga'yún. Kits'in kjuankjún ko ni i xi tsakúchji kjuachánkaha Ntíaná ajihin xuta nantio. ⁹ As'ai k'ua xuta ni'ya sinagoga xi 'mi Sinagogaha Xuta Ndaí incha ngji kontraha Esteban, ko k'ua xuta Cirene ya, ko xuta Alejandria, ko k'ua xi nibáha ante Cilicia ko ante Asia. Kui xi incha y'ésiko Esteban. ¹⁰ Tunga najmi kamahá ra kits'in nganaha, at'aha Espiritu Santo kitsjáha Esteban kjuankjink'un nanka nga kinchja.

¹¹ As'ai incha y'échjhi k'ua já tu xi b'a kuitsuhu nga kui xi kint'é nga Esteban ch'on kitsúhu Moise ko Ntíaná. ¹² B'a ts'in tsinchákjahan ra xuta nantio ko jáchá xi tjihin xá ko já chjine'éhen kjuatéxumoo. As'ai ngjikj'ánijé Esteban ko ngjiko má nga ma ñja já tjixóo. ¹³ Ta incha j'aiko já testiyu tsank'á xi b'i kitsú:

—Kui ndai tu nku én ch'on tsuhú títuhu ninkuhu Ntíaná ko kjuatéxumoo. ¹⁴ Kinu'yái nga b'a kitsú nga Jesu, nda xi nibáha Nazaret, ts'ínkatsúnya ninku xu'bi ko nga ts'ínk'óntjaiya sin xi kich'aa xi tsakúyaná Moise.

¹⁵ As'ai ngayjee já tjixá xi kab'entu yo tsasehe Esteban ko kikie nga b'a tjín ankjín ntítsje tjín ankjín Esteban.

7

B'i ts'ín tsasinntjai yjoho Esteban nginkun já tjíxóo

¹ As'ai nda na'mi tíjuun kingjásjaiyaha Esteban:

—¿A kjuaxi ni xi tíincha tsu jóo?

² As'ai b'i kitsú Esteban:

—Jun xi ntje Israel tje^hennuu ko jun xi tjínnuu xá, tasinñju manú. Ntia chánaná tsakúchiji yjoho ntje chána Abraham nk'ie nga tíña sa ante Mesopotamia, kintehe ni nga ngjuaik'iejña nanki Haran. ³ B'a kitsúhu: “Títjui nankihí ko t'entui xuta xinki. T'ihinnchin ante xi kuaku.” ⁴ As'ai tsitju Abraham antehé xuta Caldea ko ngjik'iejña nanki Haran. Nk'ie nga k'ien na'mihí Abraham, Ntjaná kits'ín nibáha má tintsu^boo nd'ai.

⁵ Ei najmi kitsjáha ante xi kama ts'e, ndaha nku te má kama kuasín tsuku. Tunga kitsúya tíjuhún ra nga tsjáha nga kama ts'e ei má tintsu^boo nd'ai ko nga ntje xi s'ehe askahan ta kama ts'e, ndaha tsa najmi tíhin ntí Abraham kui nistjiun. ⁶ Ntjaná b'a kitsú yaha Abraham nga ntje xi s'ehe k'úentu má nga najmi kui ts'e, ko nga xuta musu n'e ma, ko nga ñju unchan nú tíhin un skuehe. ⁷ B'a kitsú ya Ntjaná: “An ts'inkokjua xuta xi musu ts'ín maha. Askahan incha kuitju yo ko ts'íintsjona ante xu'bi.”

⁸ Ntjaná b'a kitsúhu nga ts'ín ni circuncision, tu xi b'a ts'ín sakúchji ni nda xi y'éndako. Kui b'a maha, nk'ie nga kitsihin Isaac ko nga ja tíhin jin nistjin, Abraham kits'ihin ni circuncision. Isaac b'a ta kits'ihin Jacob, ko Jacob b'a ta kits'ihin ntí xi te joho, xi kama ntje chána.

⁹ 'Kits'innch_in_ih_i já nts'e Kuse k_o tsatéñah_a x_ut_a x_i t_jín ante Egipto. Tunga Nt_ianáhá tsasinkoh_o Kuse ¹⁰ k_o kits'ínkj'a t'axih_in ngayjee k_jua'un xi kisatéjin. Kitsjáha k_juankjintak'un n_anka k_o k_juanda nginkun nda faraon, xi nda reih_i x_ut_a Egipto. Nda rej kitsjá xáha Kuse nga kama nda tíjuhun x_ut_a Egipto k_o nda k'akuh_u ngayjee x_ut_a xi t_jín ni'yah_a nda rej.

¹¹ 'As'ai kis'e kjintía k_o k_jua'un chánka ngayjee ante Egipto k_o ante Canaan, má nga t_jintu nt_je chána. Najmi tá k_isakúh_u rá nichine. ¹² Nk'ie nga kint'é én Jacob nga Egipto t_jín tuniñu, kits'ínk_i ntíh_i xi nt_je chána maha n_iyá xi t_juhun. ¹³ K_o n_iyá xi ma joh_o Kuse tsakúchjih_i yjoh_o já nts'e. B'a ts'in kikiehe nda faraon x_ut_a xi ts'e Kuse.

¹⁴ 'As'ai b'a kitsú Kuse nga ng_juaichj'a Jacob xi na'mih_i maha k_o ngayjee x_ut_a xi y'ah_a rá, xi cháte k_o kan ún maha. ¹⁵ B'a ts'in j'aik'iejñaha Jacob Egipto k_o y_o k'ien. Tá y_o ya incha k'ien ntíh_i xi kama nt_je chána. ¹⁶ Askahan ng_ji s'eyanji Jacob nanki Sikem, má nga tíña tsjó xi ts'atse Abraham nga kitsjáha t_oontaba ntíh_i Hamor.

¹⁷ 'Nk'ie nga tsichu tiña n_istjin nga ts'íntjusun Nt_ianá ni xi kitsúya tíjuhun Abraham, 'yún nkjin kama sa x_utaná xi kik'ientu Egipto. ¹⁸ 'As'ai tsatéxuma y_o kj'ai nda rej xi najmi be Kuse. ¹⁹ Kui xi ts'anachaha x_utaná k_o kits'in'uhun nt_je chána. Kits'in k_jua'yúh_un rá nga k'uéntu masen ntíh_i t_u xi kuayáha.

²⁰ 'Kui n_istjiun kitsin Moise k_o Nt_ianá kisasih_in Moise. Jan sá kamaha xi cháha nga kikuhun.

²¹ Nk'ie nga kis'ejña masen, takj_ih_in nda faraon

jakj'áha ko kits'incháha xi nkúhu tsa ntíhi maha. ²² B'a ts'in tsangiyaha Moise ngayjee ni xi maha xuta Egipto. Nku nda chánka kama. Kinchja ko tse ni xi kits'in.

²³ 'Nk'ie nga jehe yachán nú Moise, animaha nibaha ra nga ngjitsubek'un xuta xinkjín, xi xuta Israel. ²⁴ Nk'ie nga kieke nga tín'e'uhun nku nda xi ntje Israel tjehe ra, tsasinko. Kits'ínk'ien nda Egipto xi b'a kits'ihin. B'a ts'in kits'in ngajoyaha ni xi tín'ehe nda xi ntje Israel tjehe ra. ²⁵ At'aha b'i kitsú Moise nga kits'innkjink'un: “Kamankjihin xuta xinkjián nga an ts'ínchjenna Ntíaná tu xi kama ndáihí ra xutana.” Tunga najmi b'ahá ts'in kits'innkjink'un xuto.

²⁶ 'Njstjin xi ma ndyjuun kieke Moise nga jo já xi ntje Israel tjehe ra tíncha kjánko xinkjín ko mjehe nga kuatekj'áiyaha jóo. B'i kitsúhu: “Jun já, nts'o mahanu xinkiu. ¿Á ta jun tín'e'uhun ruu xinkiu?” ²⁷ As'ai nda xi títs'in'uhun nda xinkuu kitsuniña Moise nga b'a kitsúhu: “¿Yá xi kitsjá xáhi nga ji xi kama nda k'akuní ko nga chaseihí tsa nda ko tsa najmi nda tín'eí? ²⁸ ¿A kohó an mjehi n'ek'ienní xi nkú ts'in kin'ek'iein nda Egipto kujña?” ²⁹ Nk'ie nga kint'é Moise éin, tsanka ko ngjik'iejña ante Madian. Yo y'ejñasún ko yo kis'entuhu jo ntí.

³⁰ 'Nk'ie nga j'a yachán nú, nku ntítsje j'aisehe Moise ante kixiu tiña asunntu tjenki Sinai. Ajihin nku na'yá ntsje xi títi tsakúchjihí yjoho. ³¹ Kama nkjúhun Moise nk'ie nga kieke ni xi tíma chjihí ko ngjise tiñaha tu xi kuase sisihin ra. Tu kint'éhé ntaha Ntíaná nga b'a kitsúhu: ³² “An xi Ntíaha ntje

cháhi, Ntíahá Abraham, Isaac kō Jacob.” Ts'atsé nkjún Moise kō najmi kama k'un nga tsase. ³³ B'a kitsú Ntíaná: “N'esjei tjabaxín ntéhi, at'aha ante nkjúhún má nga kabisinjñai. ³⁴ Tíbe kjuanima xi tíf'a xuta xi ts'an xi tjíntu Egipto kō tít'e nga un tíncha maha. Kaf'ájen tu xi ts'in ndáíhi ra. T'endai yohi. An ts'inkjíhi Egipto.”

³⁵ 'Najmi kits'in mjehe jóo Moise nga b'i kik'ihin: “¿Yá xi kitsjá xáhi nga ji xi kamaí nda k'akuni kō nga cháséihí tsa nda kō tsa najmi nda tín'ei?” Tunga kuihí Moise xi kama chjihí ntítsjehe Ntíaná ajin na'yá ntsje xi títi. B'a ts'in Ntíaná kits'ínkijihí ra kō kik'ai xáha nga kui xi kama nda k'akuhu xutaná kō nga ts'ín ndáíhi. ³⁶ Kui xi kik'onsje xutaná Egipto. Yachán nú tjíhin kits'in kjuankjún kō ni xi tsakúchji kjuachánkaha Ntíaná Egipto kō ajihín Ntáchak'un Niú kō ante kixiu.

³⁷ 'Kui Moise xi b'a kitsúhu xuta Israel: “Ntíaná kjésíntjen nku nda profeta xi nkúhu an. Ajinnuu kuitjuhu.” ³⁸ Kui Moise xi y'ejñajihin xuta nga kama ñjakú nk'ie nga y'entu ante kixiu. Kinchjako ntítsjee asunntu tjenki Sinai kō ta kinchjako ntje cháná. Kik'aihi nga tsjáná én xi ts'ínk'íentu tík'unná.

³⁹ 'Tunga ntje cháná najmi kama mjehe nga kuint'é'éhen. Tu sahá kits'in t'axín kō kama mjehe nga k'oóya ngáha Egipto. ⁴⁰ B'a incha kitsúhu Aaron: “N'endaní ntia xi tsjén tíjunní, at'aha najmi yai mí nihi xi kamaha Moise, nda xi kik'onsjeni Egipto.” ⁴¹ As'ai incha kits'ínnda nku turu ntia kō kits'ínk'ien chu nga kitsjáha chje. Kits'íntsjohe ni xi ntsja kits'ínndakoho.

⁴² 'As'ai Ntíaná najmi ta kits'ínsihin ra xuta xu'bo.

Kitsjántehe nga ts'íintsjohō niñu xi tjin nk'a ján. B'a kama xi nkú ts'in tjit'a xujun éhen Ntjaná xi y'ét'a já profeta:

Jun xuta Israel, ¿a ahán kik'ainú chje,

nk'ie nga tintsuboo ante kixiu yachán nú tjihin?

⁴³ Ni'ya najyuntehe ní ntja Moloc

ko niñuhu ntja Renfan tsankinkoo.

Sénnistjin kin'endo tu xi n'etsjohoruu,

kui nga kjin ts'inkjihinu xi tjeheh astun Babilonia.

⁴⁴ 'Kits'innda Moise ninku najyunte xi bakúchji nga Ntjaná tijnajihin xuta xi ts'e. Kin'enda xi nkú ts'in kisakúchjihí nga kamanda. B'a ts'in ante kixiu kis'ejñaha ra ntje cháná ninku najyuntee xi nkú nga kitsú Ntjaná. ⁴⁵ Kik'aihi ntje cháná nga kama ts'e niu. Incha y'a nk'ie nga incha jas'en ei má tintsuboo nd'ai, nistjin nk'ie nga tjihin xá Josue ko kikjánko xuta xi tjintu ei, xi Ntjaná kik'onsje ngandaha ntje cháná. B'a ts'in kis'ejña ninku najyuntee santaha nkúhu nga y'ejña nda rej David.

⁴⁶ 'Ntjaná kisasihin David ko David kama mjehe nga ts'íindahá nku ante Ntjaná, Ntjaha ntje cháná Jacob. ⁴⁷ Tunga Salomon kits'inndaha ni'ya Ntjaná.

⁴⁸ B'a tjin kjáihin nga nk'a ján tijná Ntjaná ko nga najmi b'ejñaya ni'ya xi ts'innda xuta. At'aha b'a ts'in y'ét'a éhen Ntjaná nda profeta:

⁴⁹ Ndjiojmi ján bátejña nga batexuma,

ko t'anankiu basinjñasan tsuká.

¿Mí ni'yaha xi n'endanú, títsu Ntjaná,

ko má antehe kama ts'inkj'áiya?

⁵⁰ An ní kits'innda ngayjee ni xu'bi.

⁵¹ B'a ta kitsú ya Esteban nga ngjindju:

—Tunga jun najmi mjenuu kuinú'yá'ón. B'a ts'in nu'yó kō tjiya animanu xi nkú joyaha xuta xi najmi be Ntjaná. Nkuhú nga tintsuba kontraha ruu Espiritu Santo. Jun xi b'a k'un xi nkúhu ntje chánuu. ⁵² ¿Má já profetaha xi najmi kitsjennkí unkie ntje chánuu? Kits'ínk'ien já xi kitsúya títjun nga kj'uaí nda xi naxu ts'ín. Kō nk'ie nga j'ai ndo, jun kin'ekjas'on kō kin'ek'ion. ⁵³ Jun bi ntitsje kits'ínkjas'ennuu kjuatéxumaha Ntjaná tunga najmi tín'etjusunnú.

B'i ts'in kin'ek'ien Esteban

⁵⁴ Nk'ie nga kint'é já tjióo ni xi kitsú Esteban, tu ni xí incha kama kjahán ra kō ixí tsatehé n'yun. ⁵⁵ Tunga máha Esteban, kitsejihin ra Espiritu Santo. Tsasenjinki nk'a ján kō kíkíe kjuachánkaha Ntjaná kō nga Jesu kabasinjñat'aha Ntjaná. ⁵⁶ B'i kitsú:

—¡Chasoo! Tíbe nga tjen tixa ndjiojmi ján kō nga Ntíhi Ndax'iun kabasinjñat'aha Ntjaná.

⁵⁷ Najmi ta tsasínñjuhu ra jóo Esteban. Xaáhan incha kits'in. Ngatentee nkuhú nga ngjikj'á. ⁵⁸ Incha kik'onsje natsihin nantio kō yo incha y'éhe ndjio. Nku ndati xi 'mi Saulo kikunntá najyuhun já testiyu tsank'óo.

⁵⁹ Nk'ie nga tís'ehe ndjio Esteban, b'i kitsú nga kinchjako Ntjaná:

—Ji Nda Ntia Jesu, n'ekjálhin animana.

⁶⁰ As'ai tsasinkúnch'in kō 'yún kikjintáya nga b'i kitsú:

—Ji Nda Ntia, najmi tu ch'axkihí rí jái ngatitsun xu'bi.

Nk'ie nga ja b'a kitsú, k'ien.

8

B'i kama nk'ie nga ja kin'ek'ien Esteban

¹ Kisasihin Saulo nga kin'ek'ien Esteban, ko ta kuihi nistjin xu'bo kich'atuts'ihin nga tu ni xi kitsjennki unchaha xuta ninku xi tjin nanki Jerusalen. Kindzjoyayje nga ngji ante xi tjin Judea ko Samaria. Tu ja postru y'entu subaha sa Jerusalen. ² K'ua ja xi nda tintuyaha kingjayanji Esteban ko kikjintat'a. ³ Tunga tu xi kitsjenki unkiehe Saulo xuta ninku. Xki ni'ya jas'en nga kikjebefe jax'in ko jminchjin ko kits'inkjas'en nubaya.

B'i ts'in kis'enjimi ehen Ntiana ante Samaria

⁴ Maha xuta xi kindzjoyoo, tu ma xi tjehe ni nga incha ngji, yo incha y'enjimi en nda tsuhu Ntiana. ⁵ Ante Samaria ngji Felipe nga y'enjimih xuta xi tjin yo nga Jesu xi kits'in niba Ntiana. ⁶ Kama nja xuto nga kingjenñjuhu ni xi kinchja Felipe nk'ie nga incha kint'e ko kkie ni xi kits'in nga tsakuchji kjuachankaha Ntiana. ⁷ At'aha nkjin janinda xi tsitjujihin xuta nga 'yun kikjintaya nga tsitju, ko nkjin xuta xi najmi ma fi ko xi nima sjai kama nkij. ⁸ Kui nga tsjo nkjun kamaha ra xuto.

⁹ Tunga ta y'eñaha yo nku nda xi 'mi Simon xi kits'in tje nistjin nk'ie. Kui xi ts'anachaha xuta xi tjin ante Samaria. B'a kitsu nga kui xi nku nda chanka. ¹⁰ Ngayjee xuta tsasinñjuhu ndo, b'aha ra xi ndyjaha ko santaha xi chaha. B'a incha kitsu:

—Kui nda xu'bi xi nga'yun chankaha Ntiana.

¹¹ Incha ts'insihin at'aha nkjin nu kits'in tje ndo. B'a ts'in ts'anachaha xuta. ¹² Tunga nk'ie nga tsakuya Felipe nga Ntiana xi batexuma ko nga Jesu xi kits'in niba Ntiana, kis'ejihin xuta ko

kisaténtá jmichjín kō jáx'in. ¹³ Santaha kō Simon tã kis'ejihin kō kisaténtá. As'ai kitsjenkō tehente Felipe kō kama nkjúhun nk'ie nga kkie ni xi tsakúchji kjuachánkahã Ntíaná kō kjuankjún i xi kits'in Felipe.

¹⁴ Nk'ie nga kint'é én já postru xi tjíntu nanki Jerusalen nga xutã xi tjín ante Samaria kits'ínkjáihin éhen Ntíaná, as'ai kits'ínkji yō Pedro kō Jua. ¹⁵ Nk'ie nga incha j'ai jóo yō, kinchjantjai xutã Samaria nginkun Ntíaná tu xi ts'ínkjáihin ra Espiritu Santo. ¹⁶ At'ahã ndaha nku najmi kjee f'aijihin Espiritu Santo kō tu ntáhã kisaténtáhã xutã nga kits'ínkjáihin Jesu. ¹⁷ As'ai Pedro kō Jua kingjénne ntsja xutã kō kits'ínkjáihin Espiritu Santo.

¹⁸ Kkie Simon nga kits'ínkjáihin xutã Espiritu Santo nk'ie nga kingjénnehe ntsja já postru. As'ai kingjén'a toon já postru ¹⁹ nga b'i kitsúhu:

—K'uaínú kō an nga'yún xu'bi, tu xi nk'ie nga ngjuenné ntsahana tu yáha ni tã ts'ínkjáihin Espiritu Santo.

²⁰ As'ai b'i kitsú Pedro:

—Kandyjai kō tã kandyja tjoohin, at'ahã b'a n'e t'n'enkjintak'uin nga toon ma ch'atsekofo ni xi tsjá Ntíaná. ²¹ Najmi ji tsuhu ri kō najmi ji tjehen ri xá xu'bi, at'ahã najmi kixi tjíya animahi nginkun Ntíaná. ²² T'inchj'ahã ri animahi ngat'ahã ngatit-sun xu'bi kō chubanimakoi Ntíaná, tsa tu 'yaha ts'ínndyjat'ahi ni xi kuan'enkjintak'uin. ²³ At'ahã tibe nga najmi je tjíya animahi kō tibe nga ni ch'onk'uun tjí'yíhín ji.

²⁴ B'i kitsú Simon:

—Chubanimakoo Ntíaná tu xi ndaha nku ni xi kuak'ihinnú najmi nibanehena.

²⁵ Nk'ie nga ja incha y'énijmí éhen Ntíaná yo Pedro ko Jua ko y'éjña chjihí xuta yáha Jesu, as'ai kik'óya ngáha nanki Jerusalen. B'a ts'in incha j'aha nkjin ante nanki xi tjín ante Samariá nga y'énijmí ts'ihin én nda tsuhu Jesu.

B'i ts'in kinchjanijmíko Felipe nku nda xi nibáha ante Etiopía

²⁶ As'ai nku ntítsjehé Ntíaná kinchjakohó Felipe. B'i kitsúhu:

—Tísintjein ko chjúbéi niyá xi bitju Jerusalen nga t'in nanki Gaza.

Ante kixiu f'a niyá xu'bj. ²⁷ As'ai tsisintjen Felipe ko ngji, ko aya niyóo kiséjín nku nda xi nibáha ante Etiopía. Nku nda eunuko niu, nku nda k'aku xi ts'inxát'aha na Candace xi na reinaha xuta Etiopía. Kui xi f'átjo ngayjee toohon na reina. Ntíaná ngji ts'intsjohó ndo nanki Jerusalen ²⁸ ko ja tób'óya ngáha nankihí. Yá xi tjenko kab'ejñaya ko títs'ínya xujun éhen Ntíaná xi y'ét'a nda profeta Isaiá. ²⁹ As'ai Espiritu b'i kitsúhu Felipe:

—T'ihinse tiñaihí nda xi kab'ejñaya yá ján.

³⁰ Nk'ie nga tsichuk'úhun, kint'é Felipe nga xujun xi y'ét'a nda profeta Isaiá títs'ínya ndo. As'ai b'i kitsúhu:

—¿A tímankjihin ni xi t'n'eyai?

³¹ —¿Nkú ts'in kamankjihinna nga najmi tjín xi kuitsuya sisinna? —kitsú ndo ko tsankihí Felipe nga kujiyájnuta'aha.

³² B'i ts'in tjít'a má nga títs'ínya ndo:

Ngji n'ek'ien xi nkúhu chutsanka, najmi kikjex'á ts'a,

xi nkúhu chutsanka xi tíchj'ajnu tsankaha.

³³ Kichajnuča kō najmi naxu kin'ehe kjuā.

Tsichakjá ntjehe at'aha kin'ek'ien.

³⁴ As'ai b'i ts'in kinchja nda k'aku xi nibáha Etiopía nga kingjásjaiyaha Felipe:

—T'inyaní, ¿yá xi tínchjaníjmíyaha nda profeta ei? ¿A kui tínchjaníjmíyaha yjoho a ra kj'áíhí xi tínchjaníjmíyaha?

³⁵ As'ai kinchja Felipe. Má nga títs'ínya ndo kik'atuts'ihín ra nga kitsúyaha én nda tsuhu Jesu.

³⁶ Nk'ie nga tíncha ts'in níyá, tu incha tsichuhú má nga tjín ntánijua kō b'i kitsú nda k'aku Etiopía:

—Á ntánijua ei. ¿A najmi kamahá saténtá?

³⁷ B'i kitsú Felipe:

—Tsa ngayjee animahi s'ejihin yáha Jesu, kama.

B'i kitsú ndo:

—S'ejinna nga Jesucristo xi Ntíhi Ntíaná.

³⁸ As'ai b'a kitsú nga s'ejña'yún yóo kō nga joo tsitjujénya má tíña ntánijuo. As'ai Felipe tsaténtá ndo.

³⁹ Nk'ie nga incha tsitjujin ntánijuo, Espiritu Santo ngjiko t'axíhín Felipe. Nda k'aku xi nabáha Etiopía najmi ta kíkíehe Felipe, tunga tsjohó kik'iehe nk'ie nga kits'ínndjuú níyaha.

⁴⁰ Tsichu Felipe nanki Azoto kō xki ante ngji nga y'éníjmí én nda tsuhu Jesu santaha nkúhu nga tsichu nanki Cesarea.

9

B'i ts'in jakj'á Jesucristo nda Pablo

¹ Saulo tu nku tsinchánkjuhún ra xuta xi s'ejihin Nda Ntíaná Jesu nga mjehe ts'íink'ien. Kui nga ngjisehe ra nda na'mi títjuun ² ko tsankihí xujun xi má nga tí'baihi kjuá, tu xi kama ngjuaihi ni'ya sinagoga xi tjin nanki Damasco ko kuangisjai yo xuta xi s'ejihin Jesu ko kj'uaíkonijé nanki Jerusalem, ndaha tsa jáx'in ko ndaha tsa jminchjin.

³ Tunga nk'iehé nga títs'in niyá ko ja tábichú tiña nanki Damasco, tjen'yún kits'in ndzjehé ra Saulo nku nd'í xi nibaha nk'a ján. ⁴ As'ai tsijne t'anankiu ko kint'é nku nta xi b'i kitsúhu:

—Saulo, Saulo, ¿á an tjennki unchahaní?

⁵ —¿Yáha ji, Nda Ntia? —kitsú Saulo.

B'i kitsú xi kinchjakoho:

—An Jesu xi tjennki unchai. ⁶ Tísintjein ko t'in ajin nantio. Yo k'únyahi ni xi tjihin nga n'ei.

⁷ Kitsankjún já xi tjenko Saulo, at'aha kint'é nto tunga najmi ch'a xi kikiehé. ⁸ As'ai tsisintjen Saulo, tunga nk'ie nga kikjex'á tunkun najmi ta kama chjihí ra. Kui nga tu kichjubénkihí ni nga ngjiko jóo nanki Damasco. ⁹ Yo kamaha jan nistjin nga y'ejña ka. Najmi chumi nihi xi kikjine ko najmi chumi ntáha xi kik'i.

¹⁰ Damasco y'ejña nku nda xi tjennkihí Jesu xi 'mi Anania. Kui xi Nda Ntíaná tsakúchjihí yjoho xi nkúhu tsa nchini kik'aihi ko b'a kitsúhu:

—¡Ji Anania!

—Á an ei, Nda Ntia —kitsú Anania.

¹¹ B'i kitsúhu Nda Ntíaná:

—Tísintjein ko t'in niyáté xi 'mi Niyá Kixi. Ni'yaha Juda chasjaiyai nku nda xi nibáha nanki Tarso xi 'mi Saulo. Ntíaná tinchjako ndo. ¹² Ja kama chjihí xi nkúhu tsa nchini kuak'aihi nga nku nda

xi 'mi Ananiã kafas'en má tíjña kō nga kamjénehe ntsja tu xi kama chji ngáha ra.

¹³ B'i kitsú Ananiã:

—Ji Nda Ntia, nkjin xuta títsuyana xi nkú k'uhun ndo kō ni xi najmi nda xi kits'ihin xuta xi ts'i xi tjintu Jerusalen. ¹⁴ Já na'mi k'aku ja kitsjáha kjuã xi má nga kama ngjuãiko kjuã'yún ngayjee xi s'ejihin ji.

¹⁵ As'ai b'i kitsú Nda Ntíaná:

—T'in, at'aha an ja j'ajián ndo nga kui xi k'uénijmíhi an xuta xi najmi ntje Israel tjeheñ ra kō já rej kō xuta xi ntje Israel tjeheñ ra. ¹⁶ An kuakuchjihí nk'ie nga nkjin kjuãñima kj'uajin ngat'ana.

¹⁷ As'ai ngji Ananiã. Jas'en ni'ya má nga tíjña Saulo kō kingjénne ntsja nga b'i kitsúhu:

—Ji nda nts'é Saulo, Nda Ntíaná Jesu xi tsakúchjihí yjoho aya niyá má nga tñibái, kui kuats'in nibána tu xi kama chji ngáha ri kō tu xi tséjihin ri Espiritu Santo.

¹⁸ Tjen'yún tsitjunkihi tunkun Saulo ni xi b'a k'un tjabaxkfi k'un kō kama chji ngáha ra. As'ai tsisintjen kō ksaténtá. ¹⁹ Nk'ie nga ja kikjine nichine, kusakú nga'yún ngáha ra kō chuba nistjin y'ejñajihin xuta xi yjankihí Jesu xi tjín Damasco.

B'i ts'in y'énijmí tjuhun éhen Ntíaná Saulo nanki Damasco

²⁰ As'ai y'énijmí Saulo éhen Ntíaná ni'ya sinagoga xi tjín yo nga b'a kitsú nga Jesu xi Ntíhi Ntíaná.

²¹ Kama nkjúhun ngayjee xuta xi kint'éhe. B'i incha kitsúhu xinkjín:

—¿A najmi kuihí ndai xi tjennki unkie xuta xi s'ejihin Jesu nanki Jerusalen? Ko ta kui xa j'aihi ei tu xi ngjuaikonijéhe xuta nginkun já na'mi k'aku.

²² Tunga tu sahá 'yún y'énijmí sa Saulo ko y'éjña chji nga Jesu xi kits'in nibá Ntjaná. Kits'inndyjajihin xuta xi ntje judio tjeheñ ra xi tjintu Damasco. ²³ Nk'ie nga j'a nkjin nistjin, as'ai y'éndako xinkjín já judio nga incha ts'íink'ien Saulo. ²⁴ Tunga tjihín xi kitsúyaha Saulo ni xi y'enda jóo. Nistjin nistjen incha kikunntá ankjuaha nankiu tu xi ts'íink'ieheñ Saulo. ²⁵ As'ai xuta xi yjankihí Jesu tsasinkoho Saulo. Y'éyaha nku nisín ko kikjejenntjaihi xjóho nankiu nga jyuun.

B'i kama nk'ie nga j'ai tjúhun Saulo nanki Jerusalen

²⁶ Nk'ie nga tsichu Saulo nanki Jerusalen, mjehe nga kamangujinko xuta xi yjankihí Jesu, tunga kitsankjúhún ra ngayjee jóo, at'aha najmi kis'ejihin tsa ja ta nku nda xi tjennkihí Jesu Saulo. ²⁷ As'ai Bernabe ngjiko Saulo nginkun já postru ko kitsúyaha xi nkú ts'in aya niyóo kieke Saulo Nda Ntjaná ko nga Nda Ntjaná kinchjakoho ko xi nkú ts'in ndjá y'énijmí éheñ Jesu nanki Damasco.

²⁸ As'ai y'ejña Saulo nanki Jerusalen. Y'emako já postru ko ndjá y'énijmí nga tsakúya yáha Nda Ntjaná Jesu. ²⁹ Kinchjanijmíko ko y'ésiko xuta xi ntje judio tjeheñ ra xi nchja én griego. Tunga já xu'bj tsangisjai niyá xi nkú ts'in kama ts'íink'ien Saulo. ³⁰ Nk'ie nga kint'é já nts'eé ni xu'bj, as'ai ngjiko Saulo nanki Cesarea. Ja kamo ko kits'ínkji Tarso.

³¹ Kis'ehe kjuajyu xuta ninku xi tjin ngayjee ante Judea, ante Galilea ko ante Samaria. 'Yun kis'ejin saha Ntiana. Kikienkjun Ntiana nga y'entu ko Espiritu Santo tsasinkoho nga 'yun kama nkjin sa.

B'i ts'in kits'innkihi Pedro nda Enea

³² Nk'ie nga tsu'bak'un Pedro xuta ninku xi tjin xki ante, as'ai ta j'aisehe xuta xi ts'e Ntiana xi tjin nanki Lida. ³³ Yo kieke nku nda xi 'mi Enea xi jin nu tjihin nga kijijnasun nachan, at'aha nta sjai. ³⁴ As'ai b'a kitsuhu:

—Ji Enea, Jesucristo tits'innkihi. Tisintjein ko t'endai kama.

Ta kuihi chubo tsisintjen Enea. ³⁵ Ngayjee xuta xi tjinu Lida ko Saron kieke nga tsisintjen Enea ko kits'inkjalin Nda Ntiana.

B'i ts'in kits'inkj'alyaha Pedro tachjuun Tabita

³⁶ Nanki Jope y'ejna nku tachjuun xi tjennkihi Jesu xi 'mi Tabita, j'ain xi tsuhu ra Dorca nga en griego. Kui xi ngayje nistjin kits'in ni xi nda ko kitsjaha xuta x'an ni xi machjehen. ³⁷ Kui nistjiun kisate ch'in ko k'ien. Askahan nga ja jejnu yjonintehe, kis'ejna nku aya 'ma.

³⁸ Nk'ie nga kint'e xuta ni'yakuyaha Jesu xi tjinu nanki Jope nga nanki Lida tjina Pedro, as'ai kits'inkjisehe jo ja, at'aha tina maha xinkjin nankiu. B'i kitsu joo nga j'ai nchjako Pedro:

—Najmi tu n'ek'andayai. Nibaaseni.

³⁹ As'ai tsisintjen Pedro ko ngjiko joo. Nk'ie nga ja tsichu nanki Jope, xuta xi tincha yo ngjiko aya 'ma xi ma nga kijina yjoninte k'ien. Ngayjee jminchjin xi ja k'ien x'ihin j'aitset'aha Pedro nga tincha kjinta ko tincha baku x'otji ko k'ai sa

najyun xi ts'innda Dorca nk'ie nga y'ejña. ⁴⁰ As'ai kik'onsje Pedro ngayjee xuta xi tıncha yo ko tsasinkunch'in nga kinchjako Ntjaná. Tsase ts'ihın ra yjoninte k'ien nga b'i kitsú:

—Ji Tabita, tısıntjein.

As'ai kikjex'ánki tunkun tachjúun. Nk'ie nga kieke nga yo síjña Pedro, y'ejña kutu. ⁴¹ Pedro jak'já ntsja tachjúun ko kikjesıntjen. Kinchjaha xuta ninku ko jminchjın xi ja k'ien x'ihın ko kits'inkjas'en tı́k'un ngáha ra tachjúun. ⁴² Ngayjee xuta xi tjin nanki Jope kint'é ni xi kamo ko nkjin xi kis'ejihın Nda Ntjaná Jesu. ⁴³ Nkjin nıstjin kamaha Pedro nga y'ejña nanki Jope ni'yaha nda xi 'mi Simon xi f'áxi tjabaxın.

10

B'i ts'in ngjisehe Pedro nda Cornelio

¹ Nanki Cesarea y'ejña nku nda xi 'mi Cornelio xi nda jun k'akuhu já jun xi 'mi Já jun Italiano. ² Kui ko ngayjee xuta xi tı́ntu ni'yaha tjoho ko benkjún Ntjaná. Tsjáha xuta x'an ni xi machjéhen ko tehente nchjako Ntjaná. ³ Nku niyá nkú ra ma nga chuba jan nga ngixuun kama chjihı nku ntıtsjehe Ntjaná xi nkúhu tsa nchini kik'aihi kamaha. Kieke Cornelio nga jas'en ntıtsjee má tı́jña ko b'a kitsúhu:

—Ji Cornelio!

⁴ —¿Mı nihi, Nda Ntia? —kitsú Cornelio nga tsase ko tıtsankjúhún ts'ihin.

B'i kitsú ntıtsjee:

—Tsasınñjuhu Ntjaná ni xi tsinchihi ko tıbe nga tí'baihi xuta x'an ni xi machjéhen. ⁵ Kui nga n'ekjıhini nanki Jope já xi kuinchjaha ra Simon, kui

xi ta 'mi Pedro. ⁶ Kui xi tíjña ni'yaha nda Simon xi f'áxi tjabaxín, nda xi tiña andai ntáchak'uun síjña ni'yaha.

⁷ Nk'ie nga ja ngji ntítsje xi tínchjakoḥo, as'ai kinchjaha Cornelio jo já musuhu ko j'ájin ajihin já jun xi tíhin nku nda jun xi tjoho Ntíaná.

⁸ Kitsúyaha ngayjee ni xi kamoḥo, as'ai kits'ínkji nanki Jope.

⁹ Nístjin xi ma ndyjuun, nk'ie nga títs'in niyá jóḥo ko nga ja tábichú tiña ajin nantio, Pedro ngji nchjako Ntíaná nk'a ni'ya má nga tíjña, nkú ra ma nga chuba te jo. ¹⁰ As'ai tu kama bjohó ra ko mjehe kjine ni. Nk'ie nga tís'echjahan nichine, kama chjihí nku ni xi nkú joyaha tsa nchini kik'ajihí kamaha. ¹¹ Kikie nga tsix'á nk'a ján ko nga nibajen t'anankiu nku ni xi b'a tjin xi nkú joyaha nku najyun tjebe chánka xi tjit'a'yún nga ñjuu nkun.

¹² Tjintuyá ayaha niu ngayje tákjá chu xi b'ema ko xi b'éfe yjoho t'anankiu ko nise xi b'ematjen nk'a ján. ¹³ As'ai kint'é Pedro nku ntá xi b'i kitsúhu:

—Pedro, tísintjein. N'ek'iein chu ko chineí.

¹⁴ B'i kitsú Pedro:

—Najmi, Nda Ntia. Ndahachí najmi kjee kjine ni xi tíjña nkjúhun kjuatexumoḥo nga kama chine, ni xi najmi je nginkun Ntíaná.

¹⁵ As'ai ta kinchja ngáha ntḥo niyá xi ma johó. B'i kitsú:

—Ni xi kits'in Ntíaná nga ja je nginkun, najmi tu ji 'mihí nga najmi je.

¹⁶ Jan niyá b'a kama, as'ai ngjinji ngáha niu nk'a ján. ¹⁷ Nk'ie nga ta títs'ínkjink'uhun Pedro nkú tsuhu ra ni xi kama chjihí, tu tsichuhú asti ankjuo já xi kits'in nibá nda Cornelio. Kisakúhu

jóo ni'yaha Simon, nda xi f'áxi tjabaxín. ¹⁸ As'ai kingjásjaiya tsa yo tǵña Simon xi ta 'mi Pedro.

¹⁹ Nk'ie nga tu nku títs'ínnkjink'uhún Pedro ni xi kama chjihí, Espiritu Santo b'i kitsúhu:

—Chase mai. Jan já tǵbangisjaihi. ²⁰ Tísintjein ko tǵtjujein. Najmi tu n'ejó tak'uin nga t'inkoi, at'aha an kats'in nibá jóo.

²¹ As'ai tsitjujen Pedro nga j'aisehe jóo ko b'i kitsúhu:

—An xi tǵbinchisjó. ¿Mí xáha xi kj'úáihinu?

²² B'a incha kitsú jóo:

—Nda jun k'aku Cornelio kats'in nibáni. Benkjún Ntǵaná ndo ko naxu ts'in ni xi ts'in. Nda ts'in nchjanǵmíyaha rá ngayjee xuta judio ndo. Nku ntǵsjehe Ntǵaná b'a kitsúhu nga kjuáich'aihi nga k'úin ni'yaha ko nga kuasínñjuhu ni xi k'úihin.

²³ Kits'ínkjáihin Pedro jóo ko yo incha kits'ínkj'a nǵstjen. Nǵstjin xi ma ndyjuun ngjiko jóo. Ta ngjiko k'ua já nǵnku xi tǵin nanki Jope. ²⁴ Nǵstjin xi ma johu tsichu nanki Cesarea. Tíkuyá Cornelio ko ta tíkuyá xuta xi kits'ínkint'é, kui xi xuta xinkjín ko xuta xi nda nchjako. ²⁵ Nk'ie nga ja tǵfas'en Pedro ayoo, Cornelio j'ai ts'ínkjáihin ko tsasinkúnch'int'aha nga kits'ínsjoho. ²⁶ Tunga kikjesintjehén rá Pedro ko b'i kitsúhu:

—Tísintjein. Ta xutána xi nkúhu ji.

²⁷ Tǵnchjako ts'ihin nga jas'en ayoo ko kieke nga nkjin xuta kama ñjakú yo. ²⁸ As'ai b'i kitsúhu:

—Jun yo nga nku nda xi ntje judio tjehe rá najmi tsjantehe kjuatexumaha tsa kama ñjako xuta xi najmi ntje judio tjehe rá ko tsa kjuas'en ni'yaha. Tunga Ntǵanáhá tsakúchjina nga najmi tǵihin nga

kj'ua*j*án xuta, tsa xi je ko xi najmi je xi nkú títsu kjuatéxumani. ²⁹ Kui kjuaha nk'ie nga kichubahanú, najmi jo jan t*j*hinna nga kjuáisenúu. Kui b'a maha, t'inyahanú mí kjuaha nga kichubahanú.

³⁰ As'ai b'i kitsú Cornelio:

—Ma ñju nistjin, nkú ra ma chuba jan nga ngixuun, ni'yana tinchjaka Ntiana. Tu j'ai sinjnahá nku nda xi t**i**b'at'ai najyun xi yja. ³¹ Kui xi b'a kitsúna: “Cornelio, Ntiana tsasínñuju ni xi tsinchihí ko t**i**be nga t**i**'bahi xuta x'an ni xi machjéhen. ³² Kui nga n'ekjihini nanki Jope já xi kuinchjaha ra Simon, kui xi ta 'mi Pedro. Kui xi t*j*ña ni'yaha Simon xi f'áxi tjabaxín, nda xi tiña andai ntáchak'uun s*j*ña ni'yaha.” ³³ Kui nga tjen'yún ngjichj'ahána ji, ko nda kuan'ei nga kjuái. Kui kjuaha kabintsubahani ei ngayjei nginkun Ntiana tu xi k'uasinñuju ri ngayjee én xi kitsúhi Ntiana nga kuixinyani.

B'i ts'in y'énjimi Pedro éhen Ntiana ni'yaha Cornelio

³⁴ As'ai b'i kitsú Pedro nga kik'aha éhen:

—Mankjinna nd'ai nga kjuaxi kjáihin nga najmi ngabi ts'in Ntiana ajihin xuta. ³⁵ Ts'ínkjáin níhi tu má xuta naxinantáha ni xi t*j*in asuntee xi benkjúhun ko xi naxu ts'in nginkun.

³⁶ Ntiana kits'ínkint' é xuta xi ntje Israel tjeheh ra én nda tsuhu Jesucristo. Kui xi Nda Ntaha ngayjee xuta ko kui xi tsjáha xuta kjuajyuhu Ntiana. ³⁷ Yo én xi kichuba ngayjee ante Judea, b'aha ra ante Galilea nk'ie nga ja kamaha Jua nga tsaténtá ko y'énjimi éhen Ntiana. ³⁸ Yo xi nkú ts'in Ntiana kits'in nibájen Espiritu Santo nga j'aitsejihin ra

Jesu, nda xi nibáha nanki Nazaret, kō kitsjáha nga'yún. Kui xi kikjatsú'ba nga kits'in ni xi nda kō kits'innkihi ngayjee xi tjíntujihin jánindoō. Ntíaná kits'inxájihin Jesu.

³⁹ J'in kiyai kō bixíyai ngayjee ni xi kits'in Jesu ante Judea kō nanki Jerusalen. Kis'et'a kruu nga kin'ek'ien. ⁴⁰ Tunga Ntíanáhá kits'ínkj'áiya ngáha ra ngabayoo nistjin xi ma jahan kō tsakúchjini. ⁴¹ Najmi ngayjee xuta tsakúchjiji yjoho, tu nkuhú jin xi j'ájin tíjunní Ntíaná nga kuixínyai xuta xingisoo. Jin kichinekoj kō ki'yukoí nk'ie nga ja j'áiya ngáha ra ngabayoo.

⁴² Y'éxáni nga tjihin nga k'úeníjmíhi xuta kō kuixínyai nga Ntíaná kitsjá xáha nga kui kuasehe ni xi nda kō ni xi najmi nda kits'in xuta xi tjíntu tik'un kō xi k'ien. ⁴³ Ngayjee já profeta kinchjaníjmíyaha Jesu. B'a incha kitsú nga ngat'aha Jesu kama ndyjat'aha ra jéhe ngayjee xuta xi s'ejihin.

B'i ts'in kits'ínkjáihin Espiritu Santo xuta xi najmi ntje judio tjeheh ra

⁴⁴ Nk'ie nga ta tínchjaha Pedro, tu nibajennehé ra Espiritu Santo ngayjee xuta xi tíncha basínñjuhu én xi tínchja. ⁴⁵ Kama nkjúhün já nínku xi ntje judio tjeheh ra xi tjenko Pedro nk'ie nga kkie nga Ntíaná kitsjáha Espiritu Santo xuta xi najmi judio. ⁴⁶ At'aha kint'é nga kj'ai kj'ai én kinchja xuta kō nga kits'ínkie yjoho nga Ntíaná xi tjihin kjuachánka. As'ai b'i kitsú Pedro:

⁴⁷ —¿A tjin xi najmi tsjante nga saténtá xuta xu'bi xi ja kuats'ínkjáihin Espiritu Santo xi nkúhu ñá?

48 B'a kitsú Pedro nga saténtá xuto at'aha ja kis'ejihin Jesucristo. Ja kamoo, tsinchihi Pedro nga k'úéjña sa yo.

11

Pedro b'i ts'in kitsúyaha xuta ninku Jerusalem ni xi kama ni'yaha Cornelio

1 Kint'é já postru ko já nts'eé xi tjin ante Judea nga xuta xi najmi ntje judio tjehen ra ta kits'ínkjáihin éhen Ntíaná. 2 Nk'ie nga j'ai ngáha Pedro nanki Jerusalem, y'ésikohó já judio xi tjincha tsu nga tjihin nga n'e ni circuncision xi nkú nga títsu kjuatéxumoo. B'i kik'ihin:

3 —¿Á ji tsitjas'ehenni ni'yaha ko kichinekohoni já xi najmi kin'ehe ra ni circuncision?

4 As'ai kik'atuts'ihin Pedro nga kitsúya chich'in ngayjee ni xi kamoo. B'i kitsú:

5 —Nk'ie nga tinchjaka Ntíaná nanki Jope, kama chjina nku ni xi nkúhu tsa nchini kik'aina. Kikie nku ni xi b'a tjin xi nkú joyaha nku najyun tjebe chánka xi tjit'a'yún nga ñjuu nkun. Nibajehen nk'a ján ko j'aijén santaha má tíjña. 6 Nk'ie nga tsase nda nda mí nihi xi tinchaha, kikie chu xi b'ema, chu xi tjin ngijñóo, xi b'éfe yjohó t'anankiu ko nise xi b'ematjen nk'a ján.

7 As'ai kint'e nku ntá xi b'i kitsúna: “Pedro, tisintjein. N'ek'iein chu ko chinei.” 8 B'a kixian: “Najmi, Nda Ntia. Ndahachi najmi kjee kjine ni xi tíjña nkjúhun kjuatéxumoo nga kama chine, ni xi najmi je nginkun Ntíaná.” 9 As'ai ta kinchjakohó ngáhana ntá xi nibaha nk'a ján niyá xi ma joho. “Ni xi kits'in Ntíaná nga ja je nginkun, najmi tu ji

'mih_i nga najmi je nginkun”, kitsúna. ¹⁰ Jan niyá b'a kama, as'ai ngjinji ngáha nk'a ján ngayjee niu.

¹¹ Ta kuihi chubo tsichu ni'ya xi má nga tíjña jan já xi nibaha Cesareá nga j'aikj'ána. ¹² B'a kitsúna Espiritu nga najmi jo jan kamana nga kfínka jóo. Ta ngjikona já nts'eé xi jun xu'bi ko tsitjas'ein ni'yaha ndo. ¹³ As'ai kitsúyani xi nkú ts'in kieke nku ntítsje aya ni'yaha nga j'ai sinjñat'aha ko b'a kitsúhu: “N'ekjí naki Jope já xi kuinchjaha Simon, kui xi ta 'mi Pedro. ¹⁴ Kui xi kuinchjakohi. Én xi kuitsuhi, kui xi ts'íink'ankihi ko ngayjee xuta xi ts'i.”

¹⁵ Nk'ie nga kik'atuts'ihin nga kinchja, Espiritu Santo nibajennehe xuta xu'bo xi nkú ts'in nibajennená nga tjuhun. ¹⁶ As'ai j'áitsjenna ni xi kitsúná Nda Ntíaná: “Ntánjua tsaténtáha Jua tunga máha jun, Espiritu Santo saténtáhanu.” ¹⁷ Kui b'a maha, tsa Ntíaná ta títsjáha ra xuta xu'bo ta kui nihi xi kitsjáná xi s'ejinná Nda Ntíaná Jesucristo, ¿yáha an tsa k'uechjáha ra Ntíaná?

¹⁸ Nk'ie nga kint'é jóo ni xi kitsú Pedro, najmi ta ngji kontraha ra. Tu sahá kits'íntsjoho Ntíaná. B'i incha kitsú:

—A xúhu ta kohó xuta xi najmi ntje Israel tjeheñ ra kitsjáha Ntíaná nga ngjuaikj'áha ra animaha tu xi kama k'úentu tík'un síhin.

B'i kama nga kis'enijmí éheñ Ntíaná nanki Antiokia

¹⁹ Nk'ie nga kin'ek'ien Esteban, ta kin'e uncha xuta ninku xi k'oo. Xi kindzjoya incha tsichu santaha ante Fenicia, xjo Chipre ko nanki Antiokia. Tu nkuhú xuta xi ntje judio tjeheñ ra y'énijmíhi

éhen Ntíaná. ²⁰ Tunga kis'ehé ajihin jóo k'ua já xi nibáha xjo Chipre ko já xi nibáha ante Cirene xi incha tsichu nanki Antiokiá ko kinchjako xuta xi najmi ntje judio tjehen ra, xi nchja én griego. Y'énijmíhi xuto én nda tsuhu Nda Ntíaná Jesu. ²¹ Nga'yúhun Ntíaná tsasinkoho ko nkjin kama xi kis'ejihin ko kits'ínkjáihin Nda Ntíaná.

²² As'ai kint'é xuta ninku xi tjín nanki Jerusalen ni xu'bi. Kui nga kits'ínkjihi Bernabe nanki Antiokiá. ²³ Nk'ie nga tsichu Bernabe yo, kieke xi nkú ts'in Ntíaná títsjáha kjuandaha xuta xi tjín yo ko kama tsjoho. B'a kitsúhu ngayjee xuta nga ngayjehe k'un kas'ejin tehentehe Ntíaná. ²⁴ B'a ts'in kinchja Bernabe at'aha nda animaha. Kitsejihin ra Espiritu Santo ko 'yún s'ejihin Ntíaná. Nkjin nkjún sa xuta kis'ejihin Nda Ntíaná yo.

²⁵ As'ai ngji Bernabe nanki Tarso nga ngjingsjái Saulo. ²⁶ Nk'ie nga kisakúhu, j'aiko Antiokiá. Yo y'entujihin xuta ninku nku nú tjihin ko incha tsakúyaha nkjin nkjún xuta. Xuta ni'yakuyáha Jesu xi kis'e Antiokiá, kui xi tjun kik'in xuta cristiano.

²⁷ As'ai tsitju nanki Jerusalen k'ua já profeta nga ngji nanki Antiokiá. ²⁸ Nku ndo xi 'mi Agabo tsasinjña nk'ie nga Espiritu kits'ínkinchjaha ko kitsúya nga kjintía s'e ngayjee asuntee. B'a kama nk'ie nga tjihin xá nda títjun Roma xi 'mi Claudio.

²⁹ Nk'ie nga kiyaha nga b'a kama, as'ai y'éndako xinkjin xuta ni'yakuyáha Jesu xi tjín nanki Antiokiá xi má nga tsjá nga nkúnkú ni xi tjihin xi nkú ts'in behe k'un, tu xi kuasinkoho já nts'eé xi tjín ante Judea. ³⁰ B'a incha kits'in ko kits'ínkji Bernabe

ko Saulo nga kui xi ts'íinkjas'ehen toon chje jácháha xuta ninku.

12

B'í ts'in kin'ek'ien Santiago ko b'i ts'in kin'ekjas'en nubayá Pedro

¹ Kui nistjin xu'bo nda rej Herode Agripa jakj'ánijé k'ua xuta ninku tu xi kits'in'uhun ra. ² B'a kitsú nga kicha n'ek'iehen Santiago nda nts'e Jua. ³ Nk'ie nga kieke nga tsjo kamaha já judio ni xi kits'in, ta jakj'ánijé Pedro. S'í Pascua b'a kamo, nistjin nga chine ninkuan xi najmi tjihin na'yu san.

⁴ Nk'ie nga jakj'ánijé Pedro, kits'ínkjas'en nubayá má nga ñju tjihin kits'ínk'a xinkjín já jun xi kúntaha. At'aha mjehe Herode ts'íinkokjua Pedro nginkun xuta nk'ie nga kj'ua s'íu. ⁵ Kui nga kichunntáha Pedro nga kjiyaha nubayóo, tunga 'yuhún kinchjako Ntíaná xuta ninku nga títbankintjái Pedro.

B'i ts'in tsitju nubayóo Pedro

⁶ Ni xi kama nku nistjen kintehe ni nga ts'íinkokjua Herode Pedro nginkun xuta, kjife Pedro nga kjiññaya masehen jo já jun. Jo n'úkicha tjíkjáha. Ko kj'ai já jun xi tjincha kunntá ankjua nubayóo. ⁷ As'ai tu nkuhú ntítsjehe Ntíaná j'ai sinjña yo ko kama ndzjen aya nubayóo. Kits'ínko tjiaha Pedro nga kits'ínkj'áha ko b'i kitsúhu:

—Kítsa tísintjein.

As'ai tsixuntu n'úkicha xi tjíkjá ntsja Pedro. ⁸ B'i kitsú ya ntítsje:

—T'e'yúnkjái tjabaxín ndayáhi kō tjayai tjabaxín ntéhi.

As'ai b'a kits'in Pedro. B'i kitsú yaha:

—Tjasuntjiai najyun ndjuhi kō tsjénkiní.

⁹ As'ai kitsjennkíhi Pedro ntítsjee nga ndaha najmi be tsa kjuaxi a ra najmi kjuaxi ni xi títs'in ntítsjee. B'a kamaha xi nkúhu tsa chini tí'baihi.

¹⁰ Incha j'a má tjíntu já jun xi tjun tíncha kunntá yo kō ta j'a xi ma johó. Incha tsichu ankjuo kicha xi tjen niyáté xi fi ajin nantjo. Tsix'á suba ankjuo. Nk'ie nga incha tsitju kō j'a nku niyáté tjíhin, tjen'yún kindyjahá ntítsjee nga ngji t'axíhin Pedro.

¹¹ As'ai kamankjihin Pedro xi nkúhu tsa j'a ngáha ra kō b'a kitsú:

—Kjuaxi nga Ntíaná kuats'in nibá ntítsjehe. K'uakasje'ana aya ntsja Herode Agripa kō ngayjee ni xi tókuyáha xuta judio.

¹² Nk'ie nga ja kamankjihin ni xi kamoó, as'ai ngji ni'yaha Maria naaha Jua xi ta 'mi ya Marco, má kama ñjakú nkjin xuta nga tínchjako Ntíaná.

¹³ Kits'ínkjane Pedro ankjuo kō takjín xi 'mi Rode j'aisehe. ¹⁴ Nk'ie nga kint'é takjún ntaha Pedro, 'yún kama tsjohó kō tsangatsanka nga ngji tsúyaha xuta xingisoo nga asti ankjuo síjña Pedro. Ta ndaha najmi kikjex'á ankjuo.

¹⁵ —¿A tíma luku ní? —kik'ihin.

Tunga b'ahá kitsú takjún nga kjuaxi niu.

—Kutsa ntítsjehe ní Pedro niu —kitsú jóo.

¹⁶ Máha Pedro, tu nku títs'ínkjanehé ankjuo. Nk'ie nga kikjex'á ankjuo jóo kō kíkíe nga Pedro niu, tu ni xí kitsankjúhún. ¹⁷ Tunga kits'ín'ajnihí ntsja Pedro nga b'a kitsú nga najmi kuínchja jóo. Kitsúyaha

xi nkú ts'in Ntíaná kik'onsjehe aya nubayóo ko b'a kitsúhu jóo:

—T'inyohoo Santiago ko já nts'eé ni xi kamoó.
As'ai tsitju nga ngji t'axín.

¹⁸ Nk'ie nga kama seen, ndaha najmi be nkú ts'ín já juun, at'aha najmi be má kafíhi Pedro.
¹⁹ Kitsjá kjuá Herode Antipa nga kuinchísjai, tunga najmi kisakúhú rá. Kui nga kits'ínkokjuaha já jun xi tíncha kunntá nubayóo ko b'a kitsú nga n'ek'ien. Kui nistjiun tsitju Herode Agripa ante Judea nga ngjik'iejña nanki Cesarea.

B'i ts'in k'ien Herode Agripa

²⁰ Herode Agripa tíñachánko xuta nanki Tiro ko xuta nanki Sidon. As'ai nkuhú kits'in yoho xuta xu'bo nga j'aisehe Herode. Títjun nda kinchjako nda Blasto, kui xi nku nda k'aku ajihin já xi ts'ínxát'aha nda rej. Askahan kinchjako nda rej nga tsankihi kjuajyu, at'aha xuta nankihi jóo nankihi nda rej b'atse nichine.

²¹ Nistjin xi kitsú Herode nga kuinchjanijmíko jóo, kingja najyun tsjo tjihin ko y'ejña ante má nga ts'in kjuá ko kinchjaya. ²² As'ai b'i kitsú xuta nga incha kikjintáya:

—Najmi nda xi tinchjai. Ntiahá niu.

²³ Ta kuihi chubó nku ntítsjehe Ntíaná kitsjá ch'ihin Herode, at'aha najmi tjun y'ejña Ntíaná tsa kits'ínkie yoho nga Ntíanáhá xi chánka. Chjuntu kikjinehe ko k'ien.

²⁴ Tunga ngjindjuhú éhen Ntíaná ko kis'enijmí tu má xi tje'hén ni. ²⁵ Bernabe ko Saulo, nk'ie nga kama ndjuúhu xá xi kik'aihi nanki Jerusalem, kik'óya ngáha nga ngjiko Jua xi ta 'mi Marco.

13

B'i ts'in kik'ai xáha Bernabe ko Saulo

¹ Ajihin xuta ninku nanki Antiokia y'entu Bernabe, Simon xi ta 'mi Nda Jma, Lucio xi nibaha ante Cirene, Manaen xi kama chako Herode Antipa xi tsatexuma ante Galilea, ko Saulo. Kui jai xi ja profeta ko ja mastru. ² Nk'ie nga kama njaku nga tincha ts'intsjoho Ntiana ko nga tjintu kjintia, as'ai Espiritu Santo b'i kitsuhu:

—N'e t'axinnu Bernabe ko Saulo tu xi ts'ihin xa xi tsjaha.

³ Y'entu kjintia xuta ninku, kinchjako Ntiana ko kingjenne ntsja Bernabe ko Saulo. As'ai kits'inkji.

B'i ts'in y'enjmi ehén Ntiana Saulo ko Bernabe xjo Chipre

⁴ Kui ba maha, nk'ie nga kits'inkjiji ra Espiritu Santo joo, incha ngji nanki Seleucia ko yo jas'en nku tsutsu xi ngjikojo xjo Chipre. ⁵ Nk'ie nga tsichu nanki Salamina, y'enjmi ehén Ntiana ni'ya sinagogaha xuta judio xi tin yo. Ta incha tjenko ya Jua nga tibasinkoho.

⁶ As'ai incha j'atikja ngayjee xjo Chipre ko tsichu nanki Pafu. Yo kisatejin nku ndatj'e judio xi 'mi Barjesu. Nku nda profeta kits'in ma yjoho ⁷ ko tjenko nda titjuhun Chipre. Nku nda kitikjua xi 'mi Sergio Paulo nda titjuun. As'ai kinchjaha Bernabe ko Saulo, at'aha mjehe kuasinjjuhu ehén Ntiana. ⁸ Tunga ndatj'ee, xi ta Elima 'mi ya nga en griego, ngji kontraha Bernabe ko Saulo. Y'ech'oho nda titjuun tu xi najmi s'ejihin ra yaha Jesu.

⁹ As'ai j'aitsejihin ra Espiritu Santo Saulo, xi ta 'mi ya Pablo. Tsase'a ndatj'ee ¹⁰ ko b'i kitsu:

—jji xi tu nku ch'anachahá ri xuta ko 'yún ch'onk'uin! jji xi ntíhi ndanindoo, at'aha b'a t'n'ei xi nkú ts'in! jji xi tinchun kontrahi ngayjee ni xi naxu nginkun Ntíaná! ¿A tu nku n'etsitinní ni xi nda t'jihin Ntíaná? ¹¹ Nd'ai nguai kontrahi nga'yúhún Ntíaná. Kama kai. Chuba nistjin najmi ta chahani ts'íu.

Ta kuihi chubo tjen'yún najmi ta kama chjihí ra ndat'ee. Kama jyuhún ko chuba kikjatsú'bahá nga tsangisjai nku xi kjébénkihi. ¹² Nk'ie nga kkie nda tíjuun ni xi kamoó, kama nkjúhún ni xi tsakúya Pablo nga yáha Nda Ntíaná Jesu ko kis'ejihin Jesu.

B'i ts'in y'énjmi Pablo éhen Ntíaná ante Pisidia

¹³ As'ai Pablo ko já xi tjenko jas'en nku tsutsu. Tsitju nanki Pafó ko tsichu Perge, nanki xi tíñajihin ante Panfilia. Yo y'éña Jua jóo ko kik'óya ngáha nanki Jerusalen. ¹⁴ Pablo ko já xingisoo tsitju nanki Perge ko ngji nanki Antiokia, nanki xi tíñajihin ante Pisidia. Nku xuatu jas'en ni'ya sinagoga xi síña yo ko y'entu. ¹⁵ Nk'ie nga kin'eya xujun kjuatexumoó ko xujun já profeta, b'i kitsú já k'akuhú xuta ni'ya sinagoga nga kinchja:

—Jun já nts'e, tsa t'jinnuu én xi k'úénjmi'huu xuta, chubo nd'ai.

¹⁶ As'ai tsisintjen Pablo. Kingjénnk'a ntsja tu xi kuasínjuhu xuta ko b'i kitsú:

—Jun xi ntje Israel t'jehennuu ko jun xi najmi ntje Israel t'jehennuu xi yankjún Ntíaná, tasinñjunú. ¹⁷ Ntíaha xuta Israel, kui xi j'ájihin ntje cháná ko nku naxinantá chánka kits'in ma nk'ie nga t'jintu sa ante Egipto, má nga y'entut'á x'an. Askahan nga'yúhún kik'onsjekoho ntje cháná ante

Egipto. ¹⁸ Kits'intsentaha ante kixiu nkú ra ma yachán nú. ¹⁹ Kits'ínkje yatu nanki i xi tjín ante Canaan kō kitsjáha ntje chána antehē tū xi kama ts'ehe.

²⁰ Askahan, nkú ra ma tsa ñju unchan kō cháte nú, Ntjaná kitsjá xáha já jue tū xi kuatéxumaha ra naxinantáná santaha nga tsichu nistjihin nda profeta Samuel. ²¹ As'ai tsanki naxinantáná nga nku nda rej kuatéxumaha. B'a ts'in Ntjaná kitsjáha ra nku nda rej. Yachán nú tjihin tsatéxuma Saul xi ntíhi Cis xi y'aha ra ntjehe Benjamin.

²² Askahan Ntjaná kikje'áha xóo Saul kō David kits'in ma nda rejhi xuta. Kitsúya Ntjaná yáha David: “Kuasakúna David ntíhi Isai. Kui xi nku nda xi tsjo maha animana, xi ts'íintjusunyje xi nkú nga ts'in mjena.” ²³ Ntjehe David nibaha nda xi kitsúya títjun Ntjaná nga ts'ín nibásehe xuta Israel tū xi ts'ínk'ankihi. Kui ndo xi Jesu.

²⁴ Kintehe ni nga j'ai Jesu, Jua y'énijmíhi ngayjee xuta Israel. B'a kitsúhu nga tjihin nga ngjuajk'áha ra animaha kō saténtá. ²⁵ Nk'ie nga ja tibichúket'a xáha Jua, b'a kitsú: “¿Yá xi tibixiún nga an? Najmi an nda xi tichuyóho. Askahan nibá nku xi 'yún nk'a tje sa nga an, nga santaha najmi an tsuhuna tsa an kjendáya n'úhu ntéhe.”

²⁶ Jun já nts'e, jun xi ntjehe Abraham kō jun xi najmi Israel tjeheñnu xi yankjún Ntjaná, ñá kin'e nibáná én xu'bi xi ts'ínk'ankiná. ²⁷ At'aha xuta Jerusalem kō já tjíxáha najmi kamankjihin yáha Jesu kō ta ndaha ni xi tjit'a xujuhun já profeta xi n'eya xki xuatu. Incha kitsú nga ngabaya tjeheñ ra Jesu. B'a ts'in incha kits'íntjusuhun ni xi y'ét'a já profeta. ²⁸ Ndaha tsa najmi kisakújihin mí kjuaha

nga kama n'ek'iehen, tunga tsinchihí ra Pilato nga n'ek'ien Jesu.

²⁹ 'Nk'ie nga ja kits'íntjusun jóo ngayjee ni xi tjít'a xujun éhen Ntíaná má nga tínchjanijmíyaha Jesu, as'ai kikjejent'a kruu ko kingjáyanji. ³⁰ Tunga Ntíanáhá kits'ínkj'áíya ngáha ra ngabayoo. ³¹ Jesu nkjin nístjin tsakúchjihí yjoho já xi tsitjukohó ante Galilea nga ngjikohó nanki Jerusalem. Nd'ai kui já xu'bo xi tíncha tsuyaha xuta ni xi incha kikie.

³² 'Jin ta túbixínyai én nda tsu xu'bi xi tínchja ni xi Ntíaná kitsúya tíjuhun ntje cháná nga tsjáha. ³³ Kui niu xi ja kits'íntjusun Ntíaná ngandaná ñá xi y'ahaná ntjehe ntje cháná, nk'ie nga kits'ínkj'áíyaha Jesu ngabayoo. Xi nkú ts'ín tjít'a xujun salmo xki jo: “Ji xi Ntína, an xi tsichu ma Na'mihi.” ³⁴ Ntíaná kits'ínkj'áíya ngáha ra Jesu ngabayoo tu xi najmi ta kuatsúhun yjonintehe. At'aha b'a kitsú: “Tsjanuu kjuandana xi kixihin David.”

³⁵ 'Kui nga b'a ta ts'ín tjít'a yaha kj'ai salmo: “Najmi k'uaínteí nga kuatsún yjonintehe nda xi ts'i.” ³⁶ David, nístjin nga y'ejña kits'ín ni xi mjehe Ntíaná, as'ai k'ien. Kama ñjakúko xi cháha ko jentu yjonintehe. ³⁷ Tunga máha nda xi Ntíaná kits'ínkj'áíya ngáha ra ngabayoo, kui xi najmi jentu yjonintehe.

³⁸ 'Kui b'a maha, jun já nts'e, tjíhin nga cháhanu ni xu'bi. Jesu kits'ín nga kama ndyjat'aha xuta jéhe. Kui nihi xi túb'enijmí nd'ai. ³⁹ Kjuatéxumaha Moise najmi kamaha kits'ín ndaínuu ngayjee jé xi tjínnuu nginkun Ntíaná, tunga Jesu ts'ín ndaíhi jéhe ngayjee xuta xi s'ejihin.

⁴⁰ 'Kui nga ch́uhun ruu yjonuu nga najmi tu jun nibanenuu ni xi y'ét'a já profeta. At'aha b'i ts'in tjit'a xujun éhen Ntíaná:

⁴¹ Chasoo, jun xi chajnucho xuta xingisoo, katuma nkjúnnuu ko kandyjajihinsón. At'aha an ts'ian nku ni nistjin nga tintsuboo, nku ni xi najmi s'ejinuu ndaha tsa tjin xi kuitsuyanuu.

⁴² As'ai tsitju ni'ya sinagoga Pablo ko já xi tjenko. Xuta xi tjin yo incha tsanki nga k'úinya saha ni xu'bi xuatu xinkuu. ⁴³ Nk'ie nga tsitju xuto, nkjin xuta judio ko xi najmi judio xi benkjún Ntíaná kitsjennkihí Pablo ko Bernabe. Kui b'a kitsúhu xuto nga tjin nga k'úéntujín kjuandaha Ntíaná.

⁴⁴ Xuatu xinkuu xi mjehé kama ñjakúyjee xuta xi tjin yo tu xi kuasínñjuhu ra éhen Ntíaná. ⁴⁵ Tunga nk'ie nga incha kieke já judio xuta nkjiun, 'yún kama nchini. Ngji kontraha ni xi t'ib'énijmí Pablo ko ch'on kitsúhu. ⁴⁶ As'ai 'yún ndjá kinchja sa Pablo ko Bernabe. B'i incha kitsú:

—Kamachjéhen nk'ie nga jun títjun kis'enijmínuu éhen Ntíaná, tunga najmi t'ín'ekjáihín ruu éen. B'a ts'in t'ibakuchjihinu nga najmi t'jehennuu nga kuintsuba t'ík'un síun. Kui kjuaha nga tu saha xuta xi tjin asuntee kuankín'ienijmíhi ri nd'ai. ⁴⁷ At'aha b'i kitsúni Ntíaná nga y'éxáni:

Ji xi nkú joyaha nku nd'í xi tsaha xuta xi tjin asuntee, tu xi k'úinkohoni én xi ts'ínk'ankihí xuta santaha má fekuhu asuntee.

⁴⁸ Nk'ie nga kint'é én xu'bi xuta xi najmi ntje judio t'jehen ra, kama tsjohó ko b'a incha kitsú

nga tjihin kjuachanka éhen Ntjaná. Kis'ejihin ni xi y'énijmí Pabló ngayjee xuta xi ja j'ájin Ntjaná nga tjihin nga k'úentu tik'un sín.

⁴⁹ Ngjindju éhen Ntjaná nga kis'enijmí ngayjee ante xu'bo. ⁵⁰ Tunga já judiohó tsinchá'a jminchjín xi benkjún Ntjaná ko xi nda behe xuta, ko ta tsinchá'a já k'akuhu nankiu xi má nga tsinchákjahan. Kitsjennkí unkie Pabló ko Bernabe ko kik'onsje nankihj.

⁵¹ As'ai y'étsujne ndyjo tsuku Pabló ko Bernabe tu xi tsakúchjhi nga najmi kui xi tjihin jé. As'ai incha ngji nanki Iconio. ⁵² Xuta xi yjankihj Jesu xi y'entu Antiokia, nanki xi tíñajihin Panfilia, kis'e nkjúhun kjuatsjo ko kitsejihin ra Espiritu Santo.

14

B'i ts'in ja ma kis'ehé ra ndjio Pabló ko Bernabe nanki Iconio

¹ Nk'ie nga jas'en Pabló ko Bernabe ni'ya sinagogaha xuta judio xi tjin nanki Iconio, incha y'énijmí éhen Ntjaná nga ixí nkjihín xuta judio ko xi najmi judio kis'ejihin ni xi tjincha b'énijmí. ² Tunga já judio xi najmi s'ejihin yáha Jesu tsinchákjahan xuta xi najmi judio xi má nga ch'on ts'in kuasehe já nts'eé.

³ Nkjin nistjin ts'andayaha Pabló ko Bernabe yo. Incha behe k'un nga Nda Ntjaná Jesu tibasinkohó ko ndjá kinchjanijmíyaha kjuandaha Nda Ntjaná. Kin'echjén jóo nga kits'in kjuankjún ko kama ni xi tsakúchji nga kjuaxi én xi tinchja.

⁴ As'ai tsakjanya yjohó xuta nantio. Tjin xi kamako xuta judio ko tjin xi kamako já postru. ⁵ Já

nankiu ko já judio y'éndako já tjíxóo tu xi ts'ín'uhun ra ko k'uéhe ra ndjio já postru. ⁶ Nk'ie nga kint'é já postru niu, Listra ko Derbe incha tsanka, nanki xi tjíntujíhin ante Licaonia. Ko ngji ya ante xi tjíndai yo ⁷ má nga ta incha y'énjímí én nda tsuhu Jesu.

B'i kama nanki Listra nk'ie nga ntia t'n'e ma Pablo ko Bernabe

⁸ Listra y'ejña nku nda nima xi tu b'a ts'ín najmi mahá fi nkúhu nga kitsin. Kui xi y'ejña ⁹ nga tsasínñjuhu ni xi tínchja Pablo. As'ai Pablo tsase'a ndo ko kieke nga s'ejihin xi má nga kamanda. ¹⁰ As'ai b'i kitsúhu nga 'yún kinchja:

—Tisinjña kixi.

As'ai ixí kikjennk'áhá ndo ko kikjatsú'ba. ¹¹ Nk'ie nga kieke xuto ni xi kits'in Pablo, b'i incha kitsú nga incha kikjintáya nga én Licaonia:

—Ja kaf'aijénjinná jo ntia. Yjonintehe xuta incha kab'a.

¹² B'a incha kitsú nga Bernabe xi ntia Zeus ko nga Pablo xi ntia Hermes, at'aha Pablo xi tínchja. ¹³ As'ai nda na'mi xi ts'inxáha ntia Zeus j'aiko turu ko naxú tsjo k'un ankjuaha nankiu, má nga síjña ninkuhu ntia Zeus. Nda na'miu ko xuta nantio incha mjehé tsjáha chje já postru. ¹⁴ Tunga nk'ie nga kamankjihin Bernabe ko Pablo ni xi tímog, kikjentiyajen najyuhun ko kitsa ngjihin xuta nantio nga incha kikjintáya nga ¹⁵ b'i incha kitsú:

—Jun já, ¿á b'a t'n'ehenu? Ta xuta ní xi nkúhu jun. Tíb'enjímí ajinnuu nga tjihin nga k'úentu ni xu'bi xi najmi chumi ni chjhi ra ko n'ekjóhon Ntia xi tjíña tík'un. Kui xi kits'innda nk'a ján, t'anankiu, ntáchak'uun ko ngayjee ni xi tjihin. ¹⁶ Nistjin nk'ie

kitsjante Ntjaná nga xuta xi tjin asuntee ts'in sin chá xi be. ¹⁷Tunga tu nkú kitsjáhá ra xuta ni xi nda tu xi tsakúchjhi yjoho. At'ahá kui xi ts'in nibáná ts'í ko tsjáná chan xi nda. Tsjáná nichine ko ts'intsehe animaná kjuatsjo.

¹⁸B'a kitsú Pablo ko Bernabe. As'ai tu ni xí kis'enkihí ra kjuanima nga k'uéch'oho xuta ngat'ahá chje xi mjehe tsjá.

¹⁹As'ai já judio xi nibaha nanki Antiokia ko nanki Iconio j'ainchá'a xuta nkjiun. Incha y'éhe ndjio Pablo ko kikjebéfehe natsin nantio. Ja ka'me incha kitsú. ²⁰Tunga nk'iehé nga kama ñjakúndaihi Pablo xuta xi yjankihí Jesu, tsisintjen Pablo ko jas'en ajin nantio. Nistjin xi ma ndyjuun ngjiko Bernabe nanki Derbe.

²¹Y'énjmí Pablo ko Bernabe én nda tsuhu Jesu nanki Derbe ko nkjin nkjún xuta xi tjin yo kit-sjennkíhi Jesu. As'ai kik'óya ngáha jóo nanki Listra, Iconio ko Antiokia. ²²Nk'ie nga incha j'a yo, b'a incha kitsúhu xuta ni'yakuyóo nga tjihin nga k'úéntujin tehente ni xi s'ejihin. B'i kitsú yaha:

—Nkjin tíkjá kjuanima bitjajiáán tu xi bit-jas'enjihinná nga Ntjaná xi batéxumaná.

²³Xki ninku xi tjin nanki xu'bo incha kinchjako Ntjaná ko y'entu kjintía, as'ai y'ét'a xá já xi kuasehe ninku. Kits'ínkjas'en jóo aya ntsja Ntjaná at'ahá kis'ejihin Ntjaná.

B'i ts'in incha j'ai ngáha Pablo ko Bernabe nanki Antiokia xi tñajihin ante Siria

²⁴As'ai incha j'a Pablo ko Bernabe nanki xi tjin ante Pisidia ko incha j'ai ante Panfilia. ²⁵Nk'ie nga ja y'énjmí éhen Ntjaná nanki Perge, incha ngji

nanki Atalíá. ²⁶ Yo jas'en nku tsutsu xi ngjikoḥo nanki Antiokiá, yo má nga kin'ekjas'en aya ntsja Ntíaná nga tjuhun ni tu xi kuasinkoḥo ra xá xi ts'in. J'ai yo at'aha ja kama ndjuú xóo.

²⁷ Nk'ie nga j'ai nanki Antiokiá, kinchja ñjakúhu xuta ninku ko kitsúyaha ngayjee ni xi kits'inkoḥo Ntíaná ko xi nkú ts'in Ntíaná kitsjantehe xuta xi najmi ntje judio tjeḥen ra xi má nga ko kui s'ejihin éhen Ntíaná. ²⁸ Nkjin nistjin ts'andayaha Pablo ko Bernabe yo nga y'entujihin xuta xi yankihí Jesu.

15

B'i ts'in y'enda já postru ko jácháha ninku kjuasti xi tjun kisakú

¹ As'ai tsichu nanki Antiokiá k'ua já xi nibaha ante Judea. Kui xi b'i ts'in tsakúyaha xuta ninku:

—Tsa najmi n'enu ni circuncision xi nkú ts'in tíña sin chá xi y'ét'aná Moise, najmi kama k'uankiu.

² Kui nga Pablo ko Bernabe y'ésikoḥo jóo. 'Yún kinchjanímyakoḥo jóo niu. Kui nga b'a ts'in incha y'endakoḥo xinkjín xuta ninku nga Pablo ko Bernabe ko k'ua já ninku nanki Antiokiá incha nguai nanki Jerusalem xi má nga kunchjanímyakoḥo já postru ko jácháha ninku nanki Jerusalem kjuasti xu'bi.

³ As'ai tsitju já xi kits'ínkji xuta ninku. Incha j'a ante Feniciá ko ante Samariá nga tíncha tsuya xi nkú ts'in kits'ínk'óntjaiya yjohó ko kis'ejihin Ntíaná xuta xi najmi ntje judio tjeḥen ra. Ngayjee já nts'éé tu xí tsjohó kamaha nga kint'é én xu'bi.

4 Nk'ie nga incha j'ai nanki Jerusalen, xuta ninku, já postru ko jácháha ninku kits'ínkjáihin. As'ai kitsúya jóo ngayjee ni xi kits'ínkoho Ntíaná. 5 Tunga tsisintjehén k'ua já fariseo xi ja kis'ejihin Jesu ko b'i incha kitsú:

—Xuta xi najmi ntje judio tjeheñ ra tjiñ nga n'ehe ni circuncision ko tjiñ nga s'enijmíhi nga ts'íntjusun kjuatéxumaha Moise.

6 As'ai kama ñjakú já postru ko jácháha ninku nga kinchjanijmíyako ho xinkjín ni xu'bi. 7 Nk'ie nga ja 'yún tse kinchjanijmíyaha niu, as'ai tsisintjen Pedro ko b'i kitsú:

—Jun já nts'e, ja yo nga nd'ai j'ájihinna Ntíaná ajinnuu xi má nga an xinyaha xuta xi najmi ntje judio tjeheñ ra én nda tsuhu Jesu tu xi s'ejihin ra. 8 Ntíaná be animaha ngayjee xuta ko kui tsakúchji nga ta kits'ínkjáihin xuta xu'bo nk'ie nga kitsjáha Espiritu Santo xi nkú ts'in kitsjáná. 9 Najmi ngabi kits'in Ntíaná ajihin xuta xu'bo ko ajinná. Tu sahá ta kits'in je animaha tu ngat'aha nga kis'ejihin Jesu.

10 'Kui b'a maha nd'ai, ¿á títbankín kontraña ruu Ntíaná nga mjehenuu n'ek'anjihinu xuta xi s'ejihin ra Jesu ch'á xi najmi tsichukjuaha ra ntje cháná ko xi ta ndaha ñá najmi chúkjuaná nga ch'anjiá? 11 S'ejin níná nga k'uankiá tu ngat'aha kjuandaha Nda Ntíaná Jesu xi nkú ko ta ts'in k'uanki xuta xu'bo.

12 As'ai kindyjanta ngayjee xuta ko tsasínñjuhu ni xi kitsú Bernabe ko Pablo, xi nkú ts'in Ntíaná kitsjáha nga'yún nga kits'in ajihin xuta xi najmi ntje judio tjeheñ ra kjuankjún ko ni xi tsakúchji kjuachánkaha Ntíaná. 13 Nk'ie nga ja kamaha nga

incha kinchja Bernabe ko Pablo, b'i kitsú Santiago nga kinchja:

—Jun já nts'e, tasinñjunú. ¹⁴ Ja kuatsúyaná Simon xi nkú ts'in Ntíaná kik'atuts'ihin ra nga kama nimaḥa xuta xi najmi ntje Israel tjeḥen ra ko j'ájin ajihin xuta xu'bo nku naxinantá xi ta kama ts'e. ¹⁵ Ta kui ni xi kitsú já profeta má nga b'i ts'in y'ét'a:

¹⁶ Askahan kjúái ngáhana

ko ts'inndáya ngáhana ni'yaha David xi ja tsijneya. Ts'inndáya ni xi tsatsuun ko kjesintjen ngáhana,

¹⁷ tu xi xuta xingisoo kuangisjaihina,

ngayjee xuta xi j'aján.

¹⁸ B'a kitsú Ntíaná, kui xi y'éjña chji ni xu'bi santaha nkúhu nú chá ján.

¹⁹ Kui nga b'a tíxihinna nga najmi tu nchjá n'ehé raá éen xuta xi najmi ntje Israel tjeḥen ra xi s'ejihin Ntíaná. ²⁰ Tu sahá n'ekj'ihí xujun nga b'a k'úhín nga najmi tu kjine nichine xi chje kik'aihi ra ntia xi ts'innda xuta, nga najmi tu katjantuko jminchín nga najmi kjee bixan, nga najmi kjine yjohó chu xi nubantu, ko nga najmi kjine jní. ²¹ At'aha santaha nkúhu nk'ie tjín xi b'énjímí kjuatéxumaha Moise xki nanki nk'ie nga n'eya kjuatéxumoo xki xuatu ni'ya sinagoga.

B'i tsu xujun xi kits'ínki já postru ko jácháha nínku Jerusalen

²² As'ai y'éndako xinkjín já postru ko jácháha nínku ko ngayjee xuta nínku nga kj'ujín já xi ts'ínkjiko Pablo ko Bernabe nanki Antiokia. Y'ét'a xá Juda xi ta 'mi Barsaba ko Sila. Já k'aku ajihin já nts'eé já xu'bi. ²³ B'i tsu xujun xi kamanda:

“Jin, já postru ko jácháha ninku Jerusalen, t'ín'ekj'íhí kjuasuniña já nts'eé xi najmi ntje judio tjeheñ ra xi t'jintu nanki Antiokia ko nanki xi t'jintujin ante Siria ko ante Silicia.

²⁴ 'Kinu'yái nga t'jin k'ua já xi ei tsitjujihinni, já xi najmi jin y'exái. Kits'in ntjinuu ni xi tsakúya jóo ko kits'inndyjajinnuu xi nkú ts'in s'ejinnuu. ²⁵ Kui nga t'jínkuhuní nga y'ét'a xái já xi t'ín'ekj'íkoí Bernabe ko Pablo. Kui xi tjoní ²⁶ ko kui xi ja kits'jáha yjoho nga tsa kuayá ngat'aha Nda Nt'ianá Jesucristo. ²⁷ T'ín'ekj'íi Juda ko Sila, kui xi kuinchjakonuu nga kuitsuyanuu ni xi y'endai.

²⁸ 'At'aha Espiritu Santo ko jin b'a maní nga nda t'jin nga tu nkuhú ch'á xu'bjí xi n'ek'anj'íhí, xi t'jihin nga n'etjusun. ²⁹ Najmi tu chino nichine xi chje kik'aihí ra ntia xi ts'innda xuta, ta ndaha jní, ta ndaha yjoho chu xi kinubantu, ko najmi tu suntuko jminchjin nga najmi kjee bixon. Tsa k'úentu t'axiún ni xu'bjí, nda n'oo. Nda kat'enuu.”

³⁰ As'ai incha ngji já xi kis'et'a xoo ko incha tsichu nanki Antiokia. Yo kinchja ñjakúhu ngayjee xuta ninku ko kits'ínkjas'ehen xujun. ³¹ Nk'ie nga kits'ínyaha xujun xuta ninku, tsjo incha kamaha at'aha kichjuxíhin ni xi t'íts'in ntj'íhí. ³² Juda ko Sila xi ta já profeta tse kinchjanijmíko xuta ninku. B'a ts'in kisakú nga'yúhun ra já nts'eé ko ndjá tsinchajin ni xi kis'ejihin.

³³ Já xi incha tsichu nanki Antiokia ts'andaya jaha yo, as'ai incha kik'óya ngáha nanki Jerusalen. Nda ts'in incha kits'ínkj'íhí já nts'eé. ³⁴ Tunga y'ejnahá Sila yo. ³⁵ Pablo ko Bernabe ta y'entu Antiokia nga tsakúya éhen Nt'ianá ko y'énijmí én

nda tsuhu Jesucristo. Nkjin já nts'eé xi b'a ta incha kits'in.

B'i ts'in incha kits'in ngabihí xinkjín Pablo ko Bernabe

³⁶ J'a nistjiun, as'ai Pablo b'i kitsúhu Bernabe:

—Tankihintsubek'áán já nts'eé xi tjíntu má nga y'enijmíáá én nda tsuhu Nda Ntíaná tu xi chahaná nkú ts'in tjíntu.

³⁷ Mjehe Bernabe nga ngjuaiko Jua xi ta 'mi ya Marco. ³⁸ Tunga b'ahá kitsú Pablo nga najmi nda tjín tsa ngjuaiko nda xi kits'in nga maha ante Panfilia, nda xi najmi kits'inndjuúko xáha nga tjuhun. ³⁹ Kits'in ngabihí xinkjín, at'aha kits'instiko. Kui nga Bernabe ngjikoho Marco xjo Chipre. Niyá ntá incha kits'in. ⁴⁰ Máha Pablo, Sila ngjiko. Incha tsitju nk'ie nga já nts'eé kits'inkjas'ehen aya ntsja Ntíaná. ⁴¹ As'ai incha j'a ante Siria ko ante Cilicia. Kitsjáha nga'yúhun xuta nínku xi tjín yo.

16

B'i ts'in kitsjennkíhi Timoteo Pablo

¹ As'ai tsichu Pablo nanki Derbe ko nanki Listra. Yo kisakúhu nku nda xi tjennki Jesucristo xi 'mi Timoteo. Naaha Timoteo ntje judio tjeheh ra ko s'ejihin Ntíaná, tunga nda griegohó na'mihí. ² Já nts'eé xi tjíntu Listra ko Iconio nda ts'in incha kinchjanijmíyaha Timoteo. ³ As'ai b'a kitsú Pablo nga Timoteo tsjénko ko kits'ihin ni circuncision, tu xi najmi ch'on kamaha ra xuta judio xi tjíntu ante xu'bo. At'aha ngayjee xuta be nga ntje griego tjeheh ra na'mihí Timoteo.

4 Xki ante má nga j'a kitsúyahá xuta ninku ni xi y'enda já postru ko jácháha ninku Jerusalen, tu xi ts'íintjusuhun. 5 Kui b'a maha, xuta ninku 'yún kama 'yún tak'uhun Ntíaná ko xki nistjin 'yún incha kama nkjin.

B'i ts'in ngji Pablo ante Macedonia

6 J'a niyá Pablo ko já xi tjenko nanki xi tjíntujín ante Frigia ko ante Galacia, at'aha Espiritu Santo najmi kitsjantehe nga k'uénijmí éhen Ntíaná nanki xi tjín ante Asia. 7 Nk'ie nga tsichu tiña nanki Misia, mjehe jóo kjuas'en ante Bitinia, tunga najmi kitsjantehé ra Espirituhu Jesu. 8 Kui nga tu j'a niyáhá ni nanki Misia nga incha ngji nanki Troa.

9 Nk'ie nga jyuun xi nkúhu tsa nchini kik'aihi Pablo nga kama chjihí nku nda xi nibáha Macedonia xi kabasinjña ndju. “Nibái ante Macedonia ko tsinkoní”, kitsúhu. 10 Nk'ie nga kama chjihí Pablo niu, tjen'yún y'enda ní yjoní tu xi kuankihinni ante Macedonia. At'aha b'a tsixín nga Ntíaná tinchjani tu xi k'uénijmíhi rí én nda tsuhu Jesucristo xuta xi tjín yo.

B'i ts'in incha tsichu Pablo ko Sila nanki Filipino

11 Tsitjuí nanki Troa ko nkuhú nga tsankihinni xjo xi 'mi Samotracia. Nistjin xi ma ndyjuun tsichí nanki Neapoli. 12 Yo tsitjuhuni nga tsankiin Filipino. Nanki k'akuhu ante Macedonia niu, má nga tjíntu nkjin xuta Roma. Chuba nistjin kamani yo.

13 Nku xuatu tsitjuí ajin nantio ko tsankiin tiña má f'a ntáje nga tsankinnchisjáí ante má ma ñjakú xuta nga nchjako Ntíaná. Tintsubai yo nga tsixínyaihi éhen Ntíaná jminchjín xi kama

ñjakú. ¹⁴ As'ai nku tachjuún xi benkjún Ntíaná xi 'mi Lidia, xi nanki Tiatira nibáha ko najyun kuan batéña, nk'ie nga tibasínñju, Ntíaná kits'ínko animaha tu xi 'yún nda ts'ín ts'ínsihin ra ni xi tinchja Pablo. ¹⁵ Kisatentá tachjuún ko xuta xi tjintu ni'yaha. As'ai b'i kitsúni:

—Tsa b'a tábixiún nga s'ejin kjuaxina Ntíaná, nibá n'ekj'áyo ni'yaná.

Kits'in kjuayúhunní nga kuintsubai ni'yaha.

B'i ts'ín incha ngihi nubayá Pablo ko Sila

¹⁶ Ni xi kama nk'ie nga títbankín ante má ma ñjakú xuta nga nchjako Ntíaná, kisatéjin nku takjín musu xi tññajihin ntjo xi maha basejin ni xi 'ma tñña. Ts'ín ngana nkjún toon já ntiaha nga b'éjña chji ni xi basejin. ¹⁷ B'i kitsúni nk'ie nga kitsjennkíni ko kikjintáya tjennkiní:

—Kui jmí xi ts'ínxát'aha Ntíaná xi tñña nk'a ján. Tíbakú niyánuu xi nkú ts'ín k'uankihinu.

¹⁸ Nkjin nistjin tu nku b'ahá kits'in. Tu chahán kama stihí Pablo, kits'ínk'ótjiya ko b'a kitsúhu ndaninda xi tññajihin takjún:

—Ngajoho Jesucristo b'a tíxihin nga titjujihin takjún.

Ta kuihi chubo tsitjujihin takjún ndanindo. ¹⁹ Nk'ie nga kikié já ntiaha takjún nga najmi ta kama ts'ín nganaha toon, jakj'ánijé Pablo ko Sila. Ngjiko kjuayún ajin nantio. Nginkun já tixóo incha ngjiko. ²⁰ Nk'ie nga incha tsichuko jóo nginkun já jue, b'i incha kitsú:

—Já xi ntje judio tjeheñ ra jái. Xutaná tíncha ts'inndyjajihin. ²¹ Ni xi najmi ma ñá n'ekj'áihín ko

ta ndaha najmi ma n'eé tìncha bakúya, at'aha já Romahá ñá.

²² As'ai kō xuta nkjiun ngji kontraha Pablo kō Sila. B'a incha kitsú já jue nga n'esje nanyun ndjuhu jóo kō nga yá s'ehe ra. ²³ Askahan nga ja kingjáha nkjin niyá, kits'ínkjas'en nūbayóo kō b'a kitsúhu nda xi basehe nūbayóo nga 'yún kúnnta jóo. ²⁴ Nk'ie nga b'a kik'ihin ndo, ngjiko jóo. Kits'ínkjas'en má nga 'yún ndjáha nūbayóo kō y'ékj'á'yún tsjantsjan sjai jóo.

B'i ts'in incha kama ndáhi Pablo kō Sila nūbayóo

²⁵ Tunga nkú ra ma nga masen nistjen, Pablo kō Sila tìncha nchjako Ntíaná kō tìncha sehe Ntíaná. Já nūbayá xingisoo tìncha basínñju nga b'a tìncha ts'in. ²⁶ Tu nkuhú chón xi tu xí 'yúhún kama. Xí y'ésujneyáha santaha má tjíyanji nūbayóo. Tjen'yún tsix'ahá ngayjee ankjua nūbayóo kō tsixuntu ngayjee n'úkicha xi tjíntukj'áha já nūbayóo.

²⁷ Nk'ie nga j'áha nda xi basehe nūbayóo kō kieke nga tjen tixa ankjua nūbayóo, as'ai ts'asje kichaha xi má nga mjehe ts'ínk'ien yjoho. At'aha b'a kitsú nga kits'ínkjin'kun nk'ie nga ja kabitju já nūbayóo.

²⁸ Tunga b'ihí kitsú Pablo nga kikjintáya:

—Najmi tu n'e'uihin yjohi. Tintsuba tente ní ei.

²⁹ As'ai tsanki nd'í ndo kō kitsa jas'en ayoo. Ixi tib'atsé nkjúhún nga tsasinkúnch'int'aha Pablo kō Sila. ³⁰ Kik'onsje kō b'i kitsúhu:

—Jun já ntia, ¿mí ni xi tjihin nga ts'ian tu xi k'uankihina?

³¹ B'i incha kitsú jóo:

—N'e s'ejin Nda Ntíaná Jesucristo. B'a ts'in k'uankihini ji kō xuta xi tjíntu ni'yahí.

³² Y'énijmíhí éhen Ntíaná ndo kō ngayjee xuta xi tjíntu ni'yahá. ³³ Ta kuihi chubo nga jyuun tsanéjnu ndo má uhun Pablo kō Silá. Kō kisanéntá ndo kō ngayjee xuta xi tjíntu ni'yahá. ³⁴ Ngjiko ni'yahá kō kits'ínkjen kō tsjo kik'ientuhu ngayjee nga kis'ejihin Ntíaná.

³⁵ Nk'ie nga ja kama seen, kits'ínkji já jue já xi b'a kuitsuhu nda xi basehe nubayóo nga ts'ín ndáihí Pablo kō Silá. ³⁶ Kitsúyahá ndo Pablo én xi j'aik'íhín nga b'í kitsúhu:

—Ja kuats'in nibá én já jue nga k'uasjé'anuu. Kui nga títjusjehenu nd'ai kō kas'enuu kjuajyu nga n'oo niyá.

³⁷ Tunga b'ahá kitsú Pablo nga kinchjako já xi kits'in nibá já jue:

—Ta Romá ní tjeheñni. ¿Nkú ts'in nga kis'eheñi nginkun xuta nga ndaha najmi títjun kin'ekokjuani, as'ai kin'ekjas'enni nubayá? ¿Á nd'ai mjehe rá k'onsje 'mahani? ¡Najmi kama ni xi tijncha tsu! Kui ní kanibák'osjeni.

³⁸ Kik'óya ngáha jóo kō j'ai tsúyahá já jue ni xi kitsú Pablo. As'ai incha kitsankjún já jue nk'ie nga incha kint'é nga já Romá niu. ³⁹ Kui nga incha j'ainkihí rá kjuan'endyjat'a. Kik'onsje kō tsankihí nga incha kuitjujin nantio.

⁴⁰ Nk'ie nga ja tsitju'a Pablo kō Silá nubayóo, ngji ni'yahá Lidia. Askahan nga ja kamahá nga kikié já nts'eé kō kitsjáhá nga'yúhun, incha ngji ngáha.

17

B'i ts'in ja ma kichjubéhe Pablo ko Sila nanki Tesalonika

¹ J'a Pablo ko já xi tjenko nanki Amfipoli ko nanki Apolonia. As'ai incha tsichu nanki Tesalonika má tíñaha nku ni'ya sinagoga xuta judio. ² Xi nkú ts'in nkaha Pablo jas'en yo jan xuatu tjihin nga kinchjanijmíyako ho xuta ni xi jtít'a xujun éhen Ntíaná. ³ Kitsúyaha xuta ko y'éña chjihí nga tjihin nga un skuéhe xi kits'in nibá Ntíaná ko nga kj'uaíya ngáha rá ngabayoo. B'i kitsúhu jóo:

—Jesu xi tít'enijmínu nd'ai, kui xi kits'in nibá Ntíaná ngajoho.

⁴ K'ua xuta xi ntje judio tjeheh ra kis'ejihin ko incha kamako Pablo ko Sila. Ko b'a ta incha kits'in nkjin nkjún xuta griego xi benkjún Ntíaná ko nkjin jminchjín xi benkjúhun naxinantóo.

⁵ As'ai kama xintak'un xuta judio xi najmi s'ejihin. Incha tsinchá'a k'ua já ts'e ch'onk'un ko kinchja ñjaha xuta nkjiun. Xaáhan kits'in xuta. As'ai incha j'ai kján ni'yaha Jason nga tsangisjai Pablo ko Sila tu xi k'onsjehe ko ts'ínkjás'eheh ra xuta nkjiun. ⁶ Nk'ie nga najmi kisakúhu Pablo ko Sila, incha ngjiko kjuá'yún nginkun já tíxóo Jason ko k'ua já nts'eé xi tíntu yo. B'i incha kitsú nga incha kikjintáya:

—Já xi títs'inndyjajihin ngayjee xuta asuntee ta ko ei ja incha j'ai. ⁷ Jason kits'ínkjáihin jóo ni'yaha. Ngayjee jóo tífi kontraha kjuatéxumaha nda tíjún k'aku Cesar ko b'a tíncha tsu nga tíña sa kj'ai nda rei xi 'mi Jesu.

8 Nk'ie nga kint'é én xu'bi xuta nkjiun ko já tjióo, xaáhan incha kits'in. 9 Askahan nk'ie nga y'échjintjai yjoho Jason ko já xingisoo, kin'e ndai ngáha ra.

B'i incha kits'in Pablo ko Sila nanki Berea

10 As'ai já nts'eé tjen'yún kits'ínkjihí Pablo ko Sila nga jyuun nanki Berea. Nk'ie nga tsichu yo, jas'en ni'ya sinagogaha xuta judio. 11 Xuta judio xu'bi 'yún nda sa animaha nga xi tjin nanki Tesalonika ko tsjo ts'in kits'ínkjáihin én xi kinchja Pablo. Xki njstjin incha kits'inya xujun éhen Ntjaná tu xi incha skuéhe tsa kjuaxi ni xi tís'enijmíhi. 12 Kui b'a maha, nkjin xuta xi ntje judio tjeheh ra xi kis'ejihin én xi y'a Pablo. Ajihin xuta xi nchja griego ta kis'ejihin nkjin jminchjin xi benkjúhun xuta ko nkjin já.

13 Tunga nk'iehé nga kint'é xuta judio xi tjin nanki Tesalonika nga nanki Berea ta tíb'énijmí Pablo éhen Ntjaná, incha j'ai yo ko ta tsinchákjahan xuta. 14 As'ai kitsa kits'ínkjihí já nts'eé Pablo andai ntáchak'uun. Tunga y'entuhú sa Berea Sila ko Timoteo. 15 Já xi tsasín niyáha Pablo ngjikoho santaha nanki Atena. As'ai kik'óya ngáha nga já kits'ínkjáihin én xi kits'ínk'at'aha Pablo, xi kuitsuyaha Sila ko Timoteo nga tjihin nga kitsa ngjuai tjennkihi.

B'i ts'in y'énijmí Pablo nanki Atena

16 Nk'ie nga tikuyá Pablo nanki Atena nga kuichú Sila ko Timoteo, kama stihí nga kieke nga tjin nkjún ntia xi ts'innda xuta yo. 17 Kui b'a maha, aya ni'ya sinogoga kinchjanijmíko ho xuta judio ko xi najmi judio xi benkjún Ntjaná, ko xki

nɪstjin kinchjanijmiko xi kisatekjá nɪyátée. ¹⁸ As'ai kinchjakō Pablo k'ua já nkjink'un xi 'mi já epicureo kō k'ua xi 'mi já estoico. K'ua b'i incha kitsú:

—¿Nkú títsu ndai nk'ie nga b'a nkjún ts'in tínchja?

Kj'ai ngá b'i incha kitsú:

—Kj'ai rá ntiaha túb'ejña chji.

B'a incha kitsú jóo at'aha én nda tsuhu Jesu kō nga kj'uaíya ngáha rá xuta ngabayoo y'énijmí Pablo. ¹⁹ As'ai incha ngjikoḥo jóo ante xi 'mi Areopago kō b'i kitsúhu:

—¿A kama kō jin chái mí ni tsetsehe xi túb'enijmí? ²⁰ At'aha tíchubai ni xi najmi kjee nu'yái. Kui nga mjehenj cháhanj nkú tsuhu rá niu.

²¹ B'a incha kitsú at'aha ngayjee xuta nanki Atena kō xuta xi xin nankihj xi tjíntu yo incha tsjohō nga kuinchjanijmíyaha kō a rá kuasínñjuhu nku kjuankjink'un tsetse. ²² As'ai tsasinña ndju Pablo kamasehen já xi kama ñjakú Areopago kō b'i kitsúhu:

—Jun já Atena, mankjinna nga jun xi 'yún yankjún ntia xi tjin asuntee. ²³ At'aha nk'ie nga tsú'ba ajin nankinuu, kkie nga nkjin maha ntia xi yankjún. Kō ta kkie nku nachan chje má nga b'i ts'in tít'a: “Ntia xi najmi yaha.” Kui b'a maha, Ntia xi yankjún nga najmi yo, kui xi túb'enijmínuu.

²⁴ Ntia xi kits'ínnda asuntee kō ngayjee ni xi tjihin, xi batéxumaha nk'a ján kō t'anankiu, najmi ninku xi xuta ts'ínnda b'ejñaya. ²⁵ Najmi machjéhen tsa xuta kuasinkohō. Najmi chumi nihi xi machjéhen. At'aha kui xi tsjáná nistjin kō tsjáná ntjo kō ngayjee ni xi tjiná. ²⁶ Kui xi nkuhú ntje kits'ínndaha ngayjee xuta xi tjin nga ngúsuhun

asunntee. Y'éjña nga nkjé ko má nga k'úentu nga nkúnkú.

27 'B'a kits'in tu xi ngayjee xuta kuangisjaihi Ntjaná, tsa tu ahá ni sakúhu nga kuangisjai. B'a tjín kjáihin nga najmi kjin tíjñaná Ntjaná nga nkúnkáá.

28 At'aha Ntjaná tintsuba tík'uhunná, tinimaá ko tjínná nístjin, xi nkú nga ta kitsú k'ua já nkjink'un xi tjín ajinnu: “Ntíhi ní Ntjaná ñá.”

29 'Kui b'a maha, tsa ntíhi Ntjaná ñá, najmi tjíhin nga n'enkjíntak'aán tsa b'a tjín Ntjaná xi nkú joyaha sénnístjin xi kamandakoho toonsine ko tsa toontaba ko tsa ndjio. Kui niu xi ts'innda xuta. Xi nkú ts'in maha ko xi nkú ts'in ts'innkjink'un, b'a incha ts'ínk'íé.

30 'Ntjaná najmi kits'in kuenta ni xi kits'in xuta nístjin nk'ie, at'aha najmi kjee behe xuta. Tunga nd'ai tu má xi tje'hén ni nga tjíntu xuta Ntjaná b'a títsuhu nga ngjuaikj'áha ra animaha ngayjee. 31 At'aha Ntjaná ja tíjñaha nístjin nga naxu kuasehe ni xi nda ko ni xi najmi nda kits'in xuta. Nda xi Ntjaná kitsjá xáha nga b'a ts'ín, kui xi b'a ts'ín. Kits'ínkj'áya ngáha ra ngabayoo nda xu'bo. B'a ts'in tsakúchjhi ra ngayjee xuta nga kjuaxi niu.

32 Nk'ie nga kint'é jóo nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, tjín xi tsajnukiehe Pablo. Tunga k'uahá xi b'j kitsú:

—Mjeni kuinú'yái ni xu'bj kj'aí nístjin ngáha.

33 As'ai tsitju yo Pablo. 34 Tunga k'uahá xi kis'ejihin ko kamakoho. Kis'ejihin nda xi 'mi Dionisjo, xi ta ma ñjakúko jóo ante xi 'mi Areopago, ko nku tachjuún xi 'mi Damarí ko kj'aí sa.

18

B'i kits'in Pablo nanki Corinto

¹ As'ai tsitju Pablo Atena ko ngji nanki Corinto.
² Yo kisakúhu nku nda judio xi 'mi Akila xi kitsinjín ante Ponto, ko Priscila xi chjuúhun maha. Kui xi as'ai incha nibahá ante Italia, at'aha Claudio xi nda tíjun k'aku Roma b'a kitsú nga tjihin nga kuitju nanki Roma ngayjee xuta xi ntje judio tjeheñ ra. As'ai Pablo ngjisehe jóo ³ ko y'ejñajihin. Kits'inxáko nga kits'innda ni'ya najyunte, at'aha ta kuihi xá xi maha jóo. ⁴ Xki xuatu ngji nchjako Pablo xuta ni'ya sinagoga. Y'ejña chjihí xuta xi ntje judio tjeheñ ra ko xi ante Grecia y'aha ra nga kjuaxi ni xi tinchja.

⁵ Nk'ie nga tsitju Sila ko Timoteo ante Macedonia ko tsichu nanki Corinto, tu nku y'énimíhí Pablo éheñ Ntíaná ko y'ejña chjihí xuta xi ntje judio tjeheñ ra nga Jesu xi kits'in nibá Ntíaná. ⁶ Tunga xuta judio ngji kontraha Pablo ko ch'on kitsúhu. Kui nga y'étsujnehe najyuhun Pablo ko b'i kitsúhu jóo:

—Jun katjinénuu ngabayanuu. Najmi an nguainéna. Nd'ai k'uatuts'ihin nga kfínsehe xi najmi ntje Israel tjeheñ ra.

⁷ As'ai tsitju yo ko ngji ni'yaha nku nda xi 'mi Ticio Justo xi benkjún Ntíaná. Kui xi tiña ni'yaha síjña ni'ya sinagoga. ⁸ As'ai nda xi 'mi Crispo xi nda k'akúhu xuta sinagoga ko ngayjee xuta xinkjín kis'ejihin Nda Ntíaná. Ko ta nkjin xuta Corinto kis'ejihin ko ksaténtá nk'ie nga kint'é ni xi tibenímí Pablo.

⁹ As'ai Nda Ntíaná kinchjako Pablo nga nistjen xi nkúhu tsa nchini kik'aihi. B'i kik'ihin:

—Najmi tu binkjuin. T'enijmí sahani éen. Najmi tu b'echjái tsu'bai. ¹⁰ At'aha an tíjñakoho. Najmi ch'a kamaha ts'ín'uhin. At'aha nkjin xuta tjinna nanki xu'bi xi s'ejihin an.

¹¹ Yo y'eña Pablo nku nú masen tjihin nga tsakúya ajihin xuta Corinto éhen Ntiana.

¹² Tunga nk'ie nga tjihin xá nda Galion ante Akaya, nkuhú kits'in yoho xuta xi ntje judio tjeheh ra nga ngji kontraha Pablo. Incha ngjikoho má ts'ínkokjua xuta Galion ¹³ ko b'i incha kitsú:

—Kui ndai tífi kontraha kjuatéxumani, at'aha kj'ai ts'in t'ibakúyaha xuta nga tjihin nga chankjún Ntiani.

¹⁴ Nk'ie nga ja kuinchja Pablo, tu tjuhún Galion kinchjako xuta judio nga b'i kitsúhu:

—Jun xuta judio, tsa tjin má tsangane ndai ko tsa mí ni ch'on tjihin xi kits'in, tjihin nga ts'intenta ko kuasinñjúnú. ¹⁵ Tunga ni xu'bi kjuatéxumanu ko kj'ai sa ni xi manuu y'aha ra nii. Kui nga t'enda subahanu niu. Najmi mjena ts'ihin kjuá ni xu'bi.

¹⁶ As'ai kik'onsje jóo natsihin ante má nga ts'ínkokjua xuta ndo. ¹⁷ As'ai ngayjee xuta jak'á Sostene xi nda k'akuhu xuta sinagoga ko ta yohó y'éhe ndo. Tunga ndaha najmi kits'insihin Galion ni xi kamo.

B'i ts'in kik'óya ngáha Pablo nanki Antiokia

¹⁸ Nkjin nistjin ts'andaya yo Pablo. As'ai kit-subakjá já nts'eé at'aha ja tífi ante Siria. Nk'ie nga tsichu nanki Cencrea nga kits'in nijá, j'ájnu kaha yoho at'aha ja títs'intjusun nku ni xi kits'ínkie Ntiana. As'ai jak'á nku tsutsu ko ngji ante Siria nga tjenko ts'ihin Akila ko Priscila.

19 Nk'ie nga incha tsichu nanki Efeso, yo incha kits'in ngabihí xinkjín. Kama kinchjanijmiko Pablo xuta judio ni'ya sinagoga. 20 As'ai tjin xi tsankihí nga nkjin nistjin k'úéjña yo, tunga najmi kits'in yuhú Pablo. 21 B'i kitsú:

—Tífia. Tsa Ntíaná b'a kuitsu, kjúáise ngáhanuu.

As'ai jakj'á nku tsutsu xi tsitju Efeso. 22 Nk'ie nga tsichu nanki Cesarea, ngjikjaniñaha xuta ninku ko as'ai ngji nanki Antiokia. 23 Askahan nga ja ts'andayaha chuba nistjin yo, tsitju nga j'a xki nanki xi tjin ante Galacia ko ante Frigia. Kitsjá nga'yuhun ngayjee xuta xi yjankihí Jesu xi nkú ts'in ndjá kuincha nginkun Ntíaná.

B'i ts'in y'énijmí Apolo éhen Ntíaná

24 As'ai tsichu nanki Efeso nku nda judio xi 'mi Apolo xi kitsin nanki Alejandria. Tsjo ts'in b'énijmí ndo ko 'yún be xujun éhen Ntíaná. 25 Tsangiya ni xi tsakúya Nda Ntíaná Jesu ko ngayjehe k'un y'énijmihí xuta. Tsakúya sisin yáha Jesu, tunga najmi 'yuhún mankjihin á saténtáha xuta. Tu xi nkúhú ts'in tsaténtá xuta Jua be. 26 Ndjá y'énijmí ndo ni'ya sinagoga. Nk'ie nga kint'é Akila ko Priscila ni xi y'énijmí, ngjiko t'axín ko kitsúya sisihin xi nkú ts'in mjehe Ntíaná nga k'úentu xuta.

27 Nk'ie nga kama mjehe Apolo nga nguai ante Akaya, já nts'eé xi tjin Efeso tsasinkoho. Kits'índaha nku xujun xuta ni'yakuyaha Jesu xi tjin Akaya tu xi nda ts'in ts'íinkjáihin ra. Nk'ie nga tsichu Apolo yo, tsasinko nkjún xuta xi ja s'ejihin Jesu tu ngat'aha kjuandaha Ntíaná. 28 At'aha nginkun ngayjee xuta ndjá tsakúya nga najmi kjuaxi ni xi bakúya xuta judio. Tsakúya ni xi tjit'a

xujun éhen Ntjaná. B'a ts'in y'éjña chjhi nga Jesu xi kits'in nibá Ntjaná.

19

B'i kits'in Pablo nanki Efeso

¹ Nk'ie nga tijná Apolo nanki Corinto, Pablo j'ajin asunntu tjenki xi tjin ante Asia ko tsichu nanki Efeso. Yo kisakúhu k'ua xuta xi yjankihí Jesu. As'ai b'i kitsúhu jóo:

² —¿A kin'ekjóhooon Espiritu Santo nk'ie nga kis'ejinnuu Jesu?

B'i incha kitsú jóo:

—Ndahachí najmi kjee nu'yái tsa tjin Espiritu Santo.

³ —¿Nkú n'e kisatentó? —kitsú Pablo.

—Xi nkú ts'in tsaténtá Jua —incha kitsú.

⁴ B'i kitsú Pablo:

—Xuta xi ngjik'áha rá animaha tsaténtá Jua, tunga b'ahá kitsúhu nga tihin nga s'ejihin xi kj'uai askahan nga kui. Jesu, kui xi askahan j'ai.

⁵ Nk'ie nga kint'é jóo ni xu'bi, as'ai kisaténtá nga kits'ínkjáihin Jesu. ⁶ Nk'ie nga kingjénne ntsja Pablo jóo, j'aitsejihin rá Espiritu Santo ko kj'ai kj'ai éhen incha kinchja ko Ntjaná kitsjáha én xi kinchja.

⁷ Ma rá te jo jáx'in xi b'i incha kamat'ain.

⁸ Jan rá sá kamaha Pablo nga ngji ni'ya sinagoga ko ndjá kinchjako xuta. Kitsúyaha ko y'éjña chjihí nkú tihin rá nga batéxuma Ntjaná. ⁹ Tunga k'uahá xi ndjá kits'in animaha. Najmi kits'ínkjáihin nga s'ejihin ni xi títsu Pablo. Nginkun ngayjee xuta tu ch'ohón ts'in incha kinchjane xuta xi s'ejihin Jesu. Kui nga ngji t'axihin Pablo. Má nga bakúya

nda xi 'mi Tiranō ngjiko xuta xi yankihī Jesu. Yo tsakúyaha xuta xki nistjin. ¹⁰ Jo nú kamaha nga b'a kits'in. Kint'é éhen Ntíaná ngayjee xuta xi tjin ante Asia, xi judio ko xi griego.

¹¹ Ntíaná kitsjáha nga'yún Pablo xi má nga kits'in kjuankjún xi i. ¹² Santaha xuta ngjiko pañu ko najyun xi kits'ínko Pablo. Kui xi j'aikoho xuta uhun. As'ai kamanda ko tsitjuhīn jánindo.

¹³ Ta kikjatsú'ba yo k'ua já judio xi b'ema xki ante ko m'osje jánindo. Kui xi incha kama k'un kits'inchjén nga'yúhun Nda Ntíaná Jesu. B'i incha kitsúhu jánindo:

—Ngajoho Jesu xi túb'énijmí Pablo b'a tí'miīhī nga títjujiun yo.

¹⁴ Yatu jáha nda na'mi k'aku judio xi 'mi Esceba b'a incha kits'in. ¹⁵ Tunga kinchjáhá ndanindo nga b'i kitsúhu jóo:

—Be Jesu ko ta be Pablo, tunga, zyáha jun?

¹⁶ As'ai nda xi tijnajihīn ndanindo jakj'a já xi yatu. Kikjanko ko kits'in nganaha. As'ai tsanka jóo nga kama uhun. Xí kjintustíhī nga incha tsitju ni'yaha ndo. ¹⁷ Ngayjee xuta xi tjin Efeso, xi judio ko xi griego, kint'é ni xi kamoo. Incha kitsankjún ngayjee ko b'a incha kitsú nga tjihīn kjuachánka Nda Ntíaná Jesu.

¹⁸ Nkjin xi kis'ejihīn Jesu incha j'ai tsúya nginkun xuta xingiso ni ch'onk'un xi incha kits'in nk'ie. ¹⁹ Xi incha kits'in tj'e j'aiko xujun tjehe ko kis'etí xujun nginkun ngayjee xuta. Nk'ie nga kin'esjehe xki xujun xi kis'etí, cháte ra mij toontaba kama chjihī xujun. ²⁰ B'a ts'in 'yún ngji tse ko ngji ndju éhen Ntíaná.

²¹ Askahan b'a kitsú kjuankjintak'uhun Pablo nga ngjuai nanki xi tjín ante Macedonia ko ante Akaya ko as'ai ts'ín niyá nga ngjuai santaha nanki Jerusalen. B'i kitsú:

—Askahan nga kuicha yo, tjíhin nga ta kfián nanki Roma.

²² As'ai kits'ínkji Macedonia Timoteo ko Erasto, já xi incha basinkoho. Ko máha kui, y'ejña sa chuba nistjin Asia.

B'i ts'in ngji kontraha xuta Efeso ni xi tsakúya Pablo

²³ Kui nistjiun xuta xi yankihí Jesu nanki Efeso nku kjuasti j'ajin. ²⁴ Nku nda xi 'mi Demetrio xi ts'innda ninku toontaba xi. B'a ts'ínk'íentu ninku xi ts'innda xi nkúhu ninkuhu ntia Artemisa. Kui nistjiun já xi kui xáha ts'ín 'yún ts'ín ngana toon. ²⁵ Demetrio kinchja ñjakúhu já xi ts'inxát'aha ko já xi ta kui xáha ts'ín. B'i kitsúhu jóo:

—Jun já, yo nga b'ejñaná toon xá xu'bi. ²⁶ Tunga tíyanú ko tínu'yó ni xi títs'in Pablo ej Efeso ko santaha tu má nankihí ni xi tjín ante Asia. B'a títsu nga ntia xi ts'innda xuta najmi ntia. Nkjin xuta ja incha kits'ínkjáihin ni xi títakúya ndo ko incha kits'ínk'óntjaiya kjuankjintak'uhun. ²⁷ Najmi tu suba xáná títs'ínkji kinte. Ta títs'in nga nku ni xi najmi ta chumi ni chjihí ra kama ninkuhu ntia chánka Artemisa. Najmi ta chankjúhun kjuachánkahá ntia xu'bi, ntia xi benkjúnyje xuta xi tjín ante Asia ko nga ngúshun asuntee.

²⁸ Nk'ie nga incha kint'é jóo niu, tu xí incha kama kjahán ra. B'i incha kitsú nga kikjintáya:

—¡Chánkahá Artemisa, ntiaha xuta Efeso!

²⁹ As'ai xuta ndaha najmi be mí nihi xi ts'ín. Nkuhú kik'a xinkjín nga ngjikj'á Gayo ko Aristarko, kui xi já Macedonia xi tjenko Pablo. Incha kikjebéfe nga ngjiko ante má ma ñjakú xuta nantia.

³⁰ Mjehe Pablo nga ngjuaisehe xuta xi kama ñjakú yo, tunga najmi kitsjántehé ra xuta xi yjanki Jesu.

³¹ Ko ta já k'aku xi tjín ante Asia xi nda nchjako Pablo incha kits'ínkjihi én nga tsankihi nga najmi tu ngjuai ante má nga kama ñjakú xuta.

³² B'i ngján incha kinchja xuta nga xaáhan incha kits'in. Ko santaha nkjin nkjún xi najmi be á yo kama ñjakúhu. ³³ As'ai tjín xi jakj'áha Alejandro. Xuta xi ntje judio tjehen ra kitsuniñaha ndo nginkun ngayjee xuta. Kingjén nk'a ntsja Alejandro nga tsanki nga ngjuén jyu xuta tu xi kujinchjantjaihi xuta judio. ³⁴ Tunga nk'ie nga kikie xuta nga ta nda judio niu, nkuhú kits'in ntaha nga b'i incha kitsú nga kikjintáya nkú ra ma tsa jo ora:

—¡Chánkahá Artemisa, ntiaha xuta Efeso!

³⁵ As'ai nda xi ts'ínxát'aha já k'aku kamaha kits'ínk'íéjyu xuta nkjiun. B'i kitsú:

—Jun já Efeso, ngayjee xuta be nga nankiná Efeso kunntá ninkuhu ntia chánka Artemisa ko sénnistjihin xi nibaha nk'a ján nga j'aikijne ei.

³⁶ Tíña chji chji ni xu'bi. Kui nga tjenjyuhunu ko n'enkjintak'un ni xi n'oo. ³⁷ At'aha já xi kaf'áikoo ei najmi ni xi tjincha ninku jakj'á ndyjé ko ta ndaha najmi ch'on títsubu ntia ts'añá.

³⁸ Tsa Demetrio ko já xi ts'ínxáko tjínkoho kjuá xuta xi kj'aí, tjín já jue ko tjín já tjíxá. Yo kats'ínkøkjuá xinkjín. ³⁹ Ko tsa tjín sa kj'aí ni xi

mjenu, nk'ie nga ma ñja já tjíxóo s'enda niu.
⁴⁰ At'aha kama satéjéneé ngat'aha ni xi kama nd'ai,
 nga xaáhan tín'eé. Tsa chasjaiyaná ngat'aha niu,
 najmi yaá nkú kuixíaán.

⁴¹ Nk'ie nga ja kamaha nga b'a kitsú, kits'ínkji
 ngáha ni'yaha xuta xi kama ñjakú yo.

20

*B'i kama nk'ie nga j'a Pablo ante Macedonia ko
 ante Grecia*

¹ Askahan nga ja kis'ejuú xuta nkjiun, Pablo
 kinchja ñjaha xuta xi yjankihí Jesu ko kitsjá
 nga'yúhun. As'ai tsitju nga ngji Macedonia. ² Xki
 nanki xi tjin ante Macedonia j'a ko 'yún kitsjá
 nga'yúhun xuta ninku nga kinchjako. Askahan
 tsichu Grecia. ³ Jan sá kamaha nga y'ejña yo. Nk'ie
 nga ja kuakj'á tsutsu xi ngjuaikohó ante Siria, tu
 kint'éhé én nga já judio ja y'éndako xinkjín nga
 ts'jín'uhun. Kui nga ta ante Macedonia ngji ngáha.

⁴ Kui já xu'bi xi kitsjennkíhi Pablo: Sopater
 xi Berea nibáha xi ntíhi Pirro maha, Aristarco
 ko Segundo xi Tesalonika incha nibáha, Gayo xi
 Derbe nibáha, Timoteo, Tikico ko Trofimo xi Asia
 incha nibáha. ⁵ Incha ngji títjun jái ko nanki Troa
 kikuyáni. ⁶ Jín bi askahan nga j'a s'í nk'ie nga chine
 ninkuan xi najmi tjihin na'yu san, tsitjas'ein nku
 tsutsu ko tsitjuí Filipo. Nistjin xi ma uhun tsichu
 tjennkii jóo Troa. Yo ts'andayani yatu nistjin.

B'i kama nk'ie nga j'ai Pablo nanki Troa

⁷ Nk'ie nga tít'atuts'ihin tuntjóo kama ñjakú tu
 xi chineheni niñu. As'ai Pablo tsakúyaha xuto,
 at'aha nistjin xi ma ndyjuun ngjuai ngáha. Tu

nku ngjindjukohó éen santaha nkúhu nga masen nistjen. ⁸ Chun ndzjen ndzjen yo, at'aha nkjin maha nd'í setj xi tjin nk'a ni'ya xi má nga kama ñjakúj.

⁹ Tu nkuhú ndati xi 'mi Eutiko xi ankjua nk'oo kab'ejña stiu. Kui xi kis'eife nk'ie nga 'yún ngjindjuko Pablo éen. 'Yún nkjún kis'eife tjain. As'ai tsijenkenki. Ni'ya xi ma jahan niba nga tsijenkenki. Ja ka'me nga kichjusintjen. ¹⁰ As'ai tsitjujen Pablo ko ngjik'uhun. Kitsubakj'á ndatiu ko b'i kitsú:

—Najmi tu binkjun. Tijnahá ndo.

¹¹ As'ai ta ngji ts'innджуú ngáha éhen Pablo. Tsakjánya ninkuon, incha kikjine niñu ko ta ngjindjuhú ngáha nga tsakúyaha xuto santa nkúhu nga kama seen. As'ai ngji. ¹² Máha ndatiu, incha ngjiko tik'uhun xuta ni'yaha ko incha kisakú nga'yúhun ngat'aha ni xi kama.

B'i ts'in kits'in niyá Pablo tu xi kuichúhu nanki Mileto

¹³ Ja kamo. Jjin tjen tsankinkohonj tsutsu nanki Ason, yo má nga chúiyahj Pablo. B'a ts'in y'éndakonj, at'aha mjehe nga niyá t'ananki ts'ín. ¹⁴ Nk'ie nga kisakúnj Pablo nanki Ason, as'ai jas'enkonj tsutsu ko tsankijn nanki Mitilene. ¹⁵ Tsitjuj nanki Mitilene ko nistjin xi ma ndyjuun tsitjai xjo Kio. Nk'ie nga kama ndyjuun tsitjandáj nanki Samo, nku ante má bichú tsutsu. Kin'ekj'áiyaj nanki Trogilio ko nistjin ma ndyjuun tsichij nanki Mileto. ¹⁶ B'a kin'ej at'aha Pablo mjehe kj'ua niyá nanki Efeso tu xi najmi k'uandayaha ra nanki xi tjin ante Asja. Kits'in xatíh yjoho nga kuichú nanki Jerusalen, tsa tu

ahá ni sakúhu nga k'úejña yo nk'ie nga kuitju S'í Pentecoste.

B'i ts'in kinchjako Pablo jácháha xuta ninku Efeso

¹⁷ Nk'ie nga tsichij nanki Mileto, kits'ínkji én Pablo nga kinchjaha jácháha xuta ninku Efeso.

¹⁸ Nk'ie nga incha j'ai jóo, b'i kitsú Pablo:

—Yo xi nkú ts'in tsátejñajin tehenenu santa nkúhu nga tuts'ihin ni nga jáa ei ante Asia.

¹⁹ Nimakjua ts'asjé yjoná nga kits'inxát'aha Ntíaná. Kikjinta nga un kikiena ni xi y'éndat'áinna já judio.

²⁰ Tunga najmi kingjent'íahá ra nga y'enjímínuu ni xi ts'e ngandanuu. Tsakuyánuu niyátée ko xki ni'yanuu. ²¹ Y'ejná chjihj xuta xi ntje judio tjehen ra ko xuta xi najmi ntje judio tjehen ra nga tjihin nga ngjuaij'áha ra animaha nginkun Ntíaná ko nga s'ejihin Nda Ntíaná Jesucristo.

²² 'Nga tínt'e'ehen Espiritu Santo nd'ai tífia Jerusalen. Najmi be mí nihi xi kamat'an ján.

²³ Tunga xki ante má nga fia tsuya tíjunna Espiritu Santo tsa nubayá ko tsa kjuá'un tókuyána. ²⁴ Tunga najmi kjintahána tsa kuayá. Ngat'a ts'an najmi

'yún chjihj ra ni xu'bo. Tu nkuhú ni xi mjena. Mjena nga kuichúket'a tsjo tsjo ni xi títs'ian ko ts'inndjaá xá xi kitsjana Nda Ntíaná Jesu, nga xinya sisian én nda tsuhu Jesu xi b'ejña chji kjuandaha Ntíaná.

²⁵ 'Be nd'ai nga najmi ta chahanú ngatento xi jáisenuu, jun xi y'enjímínuu nkú ts'in batéxuma Ntíaná. ²⁶ Kui b'a maha, nistjin nd'ai tíxinyahanuu nga najmi an y'anjiá tsa tjín xi ndyja. ²⁷ At'aha najmi chumi nihi xi y'ejná 'manuu. Ngayjee ni xi mjehe Ntíaná y'enjímínuu.

²⁸ Kui b'a maha, chuhun ruu yjonuu ko chuhun ngayjee xuta ninku. At'aha Espiritu Santo kitsjá xánuu nga jun xi chasoho xuta ninkuhu Nda Ntjaná xi jníhi ts'atseko. ²⁹ At'aha be nga askahan nga kfián kj'uaíjinnuu já xi mjehe ts'íinndyja xuta ninku xi nkú ts'in chu kjoon ajihin chutsanko. ³⁰ Santaha ajinnuu s'e xi kuakúya ni xi najmi b'a tjín tu xi xuta ninku tsjénkihi ra. ³¹ Kui nga tintsuba ndahanu. N'ekj'áitsjon nga nistjin nistjen jan nú najmi kits'inkj'álya nga ntánkán tsatendzá nga kitsjaníyahanuu nga nkúnkú.

³² 'Nd'ai já nts'e, títs'inkjas'ennuu aya ntsja Ntjaná. Katasinkonuu én xi tínchja kjuandaha Ntjaná, kui éhen xi kamaha tsjánuu nga'yún nginkun Ntjaná ko tsjánuu ni xi ts'íinkjáihin ngayjee xuta xi tsichu ma je nginkun Ntjaná. ³³ Najmi kits'in mje toontabanuu ko tsa toonsinenuu ko ta ndaha najyunnuu. ³⁴ Jun yo xi nkú ts'in kits'inxá tu xi kisakúhuna ni xi kamachjéna ko ni xi kamachjéhen já xi kitsjenkona. ³⁵ Tehente y'ejná chubayanuu nga tjihin nga n'exáá tu xi kuisinkohoná xuta xi najmi tjihin ni xi machjéhen. N'ekj'áitsjon éhen Nda Ntjaná Jesu xi b'i títsu: “Xi tu tsjáhá ra ni xuta xi kj'ai, kui xi 'yún s'e saha kjuatsjo nga xi ts'ínkjáihin niu.”

³⁶ Nk'ie nga ja kama nga b'a kitsú Pablo, tsasinkunch'in nga kinchjako Ntjaná ko b'a ta incha kits'in jóo. ³⁷ Incha kikjintá ko kitsubakjá ko kikjexu'ba tsaha Pablo. ³⁸ Yún incha kik'ie babaha jóo at'aha b'a kitsú nga najmi ta incha skuehe Pablo. As'ai incha ngjisín niyá santaha má kjijña

tsutsu xi ngjuaikoho.

21

B'i ts'in kits'in niyá Pablo nga ngji nanki Jerusalen

¹ Nk'ie nga y'entui já nts'eé xi tjín nanki Efeso, tsitjas'ein nku tsutsu. Tsankin naxui naxui xjo Cos. Nistjin xi ma ndyjuun tsichij xjo Roda ko askahan tsichij nanki Patara. ² Yo kisakúni kj'ai tsutsu xi tífi ante Fenicia. Tsitjas'ein ko tsankinkoi. ³ Kiyai xjo Chipre. Skjúhun tsitjai nga tsankiin ante Siria. As'ai tsichij nanki Tiro, at'aha yo tjihin nga chjújen ch'á xi y'a tsutsuu.

⁴ Kisakúni xuta xi yjankihí Jesu xi tjín yo. Yatu nistjin ts'andayani. Kui xi b'a kitsúhu Pablo nga najmi tu ngjuaí nanki Jerusalen, at'aha Espiritu Santo tsakúchjihí ni xi kama. ⁵ Nk'ie nga j'a nistjin xi yatu, tsitjuí yo ko incha ngjisín niyáni ngay-jeé jáx'in ko jminchjihin ko ntíhi santaha natsin nantio. As'ai tsinchakúnych'iin andai ntáchak'uun ko kichubakoi Ntjaná. ⁶ As'ai b'i ngján kinubakjái xinki, jin tsitjas'ein tsutsuu ko kui incha kik'óya ngáha ni'yaha.

⁷ Nku tsutsu tsitjukoi Tiro ko tsankiin nanki Tolemaida. Kisuniñaihi já nts'eé xi tjín yo ko ts'andayani nku nistjin. ⁸ Nistjin xi ma ndyjuun tsitjuí ko tsichij nanki Cesarea. As'ai tsankiin ni'yaha Felipe ko tintsúbakoi. Felipe xi ta b'énijmí én nda tsuhu Jesu ko ta tjihin xá ajihin já yatu xi basinko já postru. ⁹ Ta tjíntuhu ñju istinchjín xunkú xi Ntjaná tsjáha éhen.

¹⁰ Ja tji^hin nkjin nistjin nga tintsu^bai yo nk'ie nga j'ai nku nda profeta xi 'mi Agab^o xi nibaha ante Judea. ¹¹ J'aitsubek'únni, jakj'á tjabaxín ndayáha Pabl^o ko y'et'a'yúⁿko^ho ntsja ko sjai. As'ai b'i kitsú:

—B'i títsu Espiritu Santo nga b'i ts'in k'uét'a'yú^hun já judio xi tjin Jerusalen nda xi ts'e tjabaxín ndayái. Ts'íⁿnkjas'en aya ntsja já xi najmi ntje Israel tje^hen ra.

¹² Nk'ie nga kinu'yái niu, b'a kik'i^hin Pabl^o ko b'a ta kitsúhu xuta xi tjin yo, nga najmi tu ngjuai nanki Jerusalen. ¹³ As'ai b'a kitsú Pabl^o:

—¿Á tích'íhinu ko tín'e bahanú? Tjínku^hu k'an nga najmi tu nku nga s'et'a'yán. Ta tjin^{ku} ní^hi k'an nga santaha kuayá Jerusalen ngat'aha Nda Ntjaná Jesu.

¹⁴ Nk'ie nga najmi kits'in yu Pabl^o ni xi tí'mi^hi, najmi b'a ta kik'in saha ri.

—Katuma xi nkú ts'in mjehe Ntjaná —tu tsixín sai.

¹⁵ Askahan y'endai yjoni ko tsankiin nanki Jerusalen. ¹⁶ Kitsjennkíni k'ua já xi yjankihⁱ Jesu xi tjin nanki Cesarea ko ngjikoni ni'yaha nku nda xi nibaha xjo Chipre xi 'mi Mnason xi ja nd'ai tjennkihⁱ ra Jesu. Kui xi kitsjánteni nga kuintsubai ni'yaha.

B'i ts'in kik'inyaha Pabl^o ni xi ts'in nga tsichu nanki Jerusalen

¹⁷ Nk'ie nga tsichⁱ nanki Jerusalen, tsjo ts'in kits'ínkjáínni já nts'eé. ¹⁸ Nistjin xi ma ndyjuun Pabl^o ko jin tsankintsubek'u^uin Santiago. Yo tjin^{tu} ngayjee jácháha xuta ninku nk'ie nga tsichⁱ.

¹⁹ As'ai Pabl^o kikjaniñaha jóo ko kitsúyaha nga

nkúnkú ni xi kits'in Ntjaná ajihin xuta xi najmi ntje judio tjehen ra nga kits'inchjén xaha Pablo.

²⁰ Nk'ie nga kint'é jóo niu, incha kits'intsjoho Ntjaná. As'ai b'i incha kitsú jóo:

—Ji nda nts'e, ja yai nga nkjin mii maha xuta judio xi s'ejihin Jesu ko ngayjee 'yún benkjún kjuatéxumoo. ²¹ Kik'inyaha nga ji tibakuyái nga tjihin nga ts'ín t'axín kjuatéxumaha Moise ngayjee xuta judio xi tjintujihin xi najmi judio, ko nga b'a tibixín nga najmi ts'íihin ni circuncision ntíhi, ko nga najmi ts'íintjusun sin cháná.

²² 'Kui b'a maha, ¿nkú n'ehená? At'aha kuint'é xuta nga ja kaf'ái ei. ²³ Kui nga tu sahá b'i n'eheni. Ei tjintujinni ñju já xi ts'íintjusun nku ni xi kits'inkie Ntjaná. ²⁴ T'inkoi jóo ko n'e jekoi yjohi nginkun Ntjaná. T'echjintjai tu xi kj'uañnu kaha ra yjoho jóo. B'a ts'in skuéhe ngayjee xuta nga ko ji tín'etjusuin kjuatéxumoo ko nga najmi kjuaxi ni xi kint'é.

²⁵ 'Xuta xi najmi judio xi ja s'ejihin Jesu, jin ja kin'ekjiihi nku xujun má tjit'a ni xi y'endai. B'a kik'iihin nga najmi tu kjine yjoho chu xi chje kik'aihi ra ntia xi ts'innda xuta, ta ndaha jní ko ta ndaha yjoho chu xi kinubantu, ko nga najmi tu katjantuko jminchín xi najmi kjee bixan.

²⁶ As'ai ngjiko Pablo já xi ñjuu. Nistjin xi ma ndyjuun kits'in jeko yjoho nginkun Ntjaná. Jas'en natsihin ninku tu xi kuitsuyaha nkjé kfeku nga ts'ín je yjoho ko nkjé kj'uaíko chjehe nga nkúnkú.

B'i ts'in kichjubénjé Pablo

²⁷ Nk'ie nga ja tibichúkje nistjin yatu xi machjén nga ts'in je yjoho xuta nginkun Ntjaná, kieke k'ua já judio xi nibaha ante Asia nga kabasinjña Pablo

má ma natsihin ninku. As'ai tsinchá'a ngayjee xuta nkjiun ko jak'ánijé Pablo. ²⁸ Yún incha kikjintáya nga b'i incha kitsú:

—¡Jun já Israel, tisinkoni! Kui ndai xi títakúyaha ngayjee xuta tu má xi tje'hén ni nga tífi kontraha xutaná, kjuatéxumoo ko ante xu'bi. Santaha jas'enko já griego ei natsihin ninku nga kits'insi nginkun Ntíaná ante nkjún xu'bi.

²⁹ B'a incha kitsú jóo at'aha kj'ai nistjihin kieke Trofimo, nda xi nanki Efeso nibáha, nk'ie nga tjenko Pablo ajin nantio. B'a incha kitsú kjuankjink'uhun jóo nga Pablo jas'enko ndo má ma natsihin ninku.

³⁰ As'ai xaáhan incha kits'in ngayjee xuta nkjiun ko incha tsangatsanka nga j'ai. Incha jak'ánijé Pablo, kikjebefe nga kik'onsje natsin ninku ko tjen'yún y'échjahá ankjua natsiun. ³¹ Nk'ie nga ja mjehe xuta nantio ts'íink'ien Pablo, tsichuhu én nda jun k'aku Roma nga xaáhan tincha ts'in ngayjee xuta Jerusalen. ³² Kitsa kinchja ñjaha já juhun ko tsangatsanka má nga kama ñja xuta nkjiun. Nk'ie nga kieke xuta nga nibá nda jun k'aku ko já juhun, najmi ta kingjáha ra Pablo.

³³ As'ai j'ai tiña nda jun k'aku, jak'ánijé Pablo ko b'a kitsú nga jo n'úkicha s'et'a'yuhun. Kingjásjaiya yá ndaha niu ko mí nihi xi kuats'in. ³⁴ Tunga b'i ngjáhan kinchja xuta ko ndaha najmi kamankjihin nda jun k'aku ni xi tímoo, at'aha xaáhan tincha ts'in xuta. Kui nga b'a kitsúhu nga ngjuainijéhe Pablo má tjintu já juun. ³⁵ Nk'ie nga tsichukohó já juun antjío xi tjín má incha tjintu, santaha ts'agankihí já juun Pablo, at'aha 'yún kjan

tíncha mahā xuta nkjiun. ³⁶ Nkjin nkjún incha maha xi b'i tíncha tsu nga yjanki:

—¡Kat'en ndo!

B'i ts'in tsasinntjai yjoho Pablo

³⁷ Nk'ie nga ja t'n'ekjas'en Pablo má incha tjíntu já juun, b'i kitsúhu nda jun k'aku:

—¿A kama kuinchjakoḥo ichí?

B'i kitsú nda jun k'aku:

—¿A mahi én griego? ³⁸ ¿A najmi jihí nda Egipto xi nd'ai ngáha k'in kontraihi nda títjun Roma ko k'inkoḥi ante kixiu ñju miḥi já ts'ínk'ien animá?

³⁹ B'i kitsú Pablo:

—Nda judioná. Tarsó kitsian, nanki chánka xi tijnajihin ante Cilicia. Tíbankihi. K'uaíntení ichí nga kuinchjaka xuta.

⁴⁰ Nk'ie nga kik'aintehe, tsasinndjusún Pablo antjío ko kingjénk'a ntsja tu xi ngjuén jyuhu xuta. Nk'ie nga kingjén jyu xuta, as'ai én hebreo kinchja Pablo.

22

¹ —Jun já nts'e ko já xinkjián, tasinnju mo ni xi xinnu nd'ai nga kúásinka yjona.

² Nk'ie nga kint'é xuta nga én hebreo tinchja Pablo, tu sahá 'yún kindyjanta nch'ánch'án sa.

³ B'i kitsú Pablo nga ngjindju:

—Nda judioná. Tarsó kitsian, nanki xi tijnajihin Cilicia, tunga nanki xu'bihí kama chá. Gamaliel tsakúya sisinna xi nkú ts'in tijná kjuatéxumaha ntje cháná. B'a ta ts'in 'yún kitsenkján Ntjaná xi nkúhu jun ngatento. ⁴ Kitsjennkí unkie xuta xi s'ejihin Jesu nga mjena ts'ínk'ién kai. Jakj'anijé ko

kits'inkjas'en nūbayá jáx'in kō jminchjín. ⁵ Kama kuitsuya nga kjuaxi ni xi tíxian nda na'mi tíjuun kō ngayjee jáchá xi ta tjihin xá. Nistjin nk'ie kui incha kitsjana xujun xi ts'inkjas'eheñ xutaná xi tjin nanki Damasco má nga kama xá xi tífhina. Ngjingsja Damasco xuta xi yankihí Jesu tu xi kjuáikonijéhena Jerusalem, má nga n'enijéhe ra.

⁶ Tunga ni xi kamahá, nk'ie nga títs'ian niyá kō nga ja tībichú tiña Damasco, nkú ra ma masen nistjin niu, tu tjen'yún y'étjindaihína nku nd'í chánka xi nibajehen nk'a jan. ⁷ Jáikijne t'anankiu kō kint'e nku ntá xi b'a kitsúna: “Saulo, Saulo, ¿á unchahani?” ⁸ As'ai kingjasjáyahá: “¿Yáha ji, Nda Ntia?” Kō b'a kitsúna: “An Jesu xi nibáha Nazaret xi unchai.” ⁹ Já xi tjenkōna kikie nd'íu kō kitsankjún, tunga najmi kint'éhé ntaha xi kinchjakōna.

¹⁰ As'ai b'a kixihin: “¿Mí nihi xi mjehi nga ts'ian, Nda Ntia?” Kō b'a kitsúna Nda Ntianá: “Tisintjein kō t'in Damasco. Yo k'únyahi ngayjee ni xi kis'enda nga tihin nga n'ei.” ¹¹ As'ai incha kikjebénkina já xi tjenkōna nga ngjikōna Damasco, at'aha kits'in kana nga'yuhun nd'íu.

¹² Damasco tíjña nku nda xi 'mi Anania xi 'yún benkjún Ntianá, xi ts'intjusun xi nkú ts'in tít'a kjuatéxumahá Moise. Nda nchjanijmíyahá ra ndo ngayjee xuta judio xi tjin yo. ¹³ Kui xi j'aisena kō b'a kitsúna: “Nda nts'e Saulo, katuma chji ngáha ri.” Ta kuihi chubō kama chjina kō kikie xi nkú tjin. ¹⁴ B'a kitsúyana: “Ntiaha ntje cháná j'áihin, nga ji xi kamankjihin ni xi mjehe kō nga chai Nda xi naxu nginkun Ntianá kō nga kuinú'yái ntaha.

15 At'aha ji k'úinyaihi ngayjee xuta yáha kui ko kuixínyaihi xuta ni xi kiyai ko kinu'yái. 16 Nd'ai najmi ta chuyá sahani. Tísintjein. B'a t'ihin Nda Ntjaná nga kats'inn dyat'ahi jéhi nga saténtái.”

17 'As'ai jáa Jerusalen. Nk'ie nga tínchjaka Ntjaná natsihin ninku, kama chjina nku ni xi nkúhu nchini kik'aina. 18 Kikie Nda Ntjaná ko b'a kitsúna: “N'e xatíhi yjohi nga kitsa títjui Jerusalen. At'aha najmi ts'ínsihin jóo én xi kuixínyaihi nga k'úinyaihi yáha an.” 19 B'a kixihin: “Ji Nda Ntia, be jóo nga xki ni'ya sinagoga ngijk'anijé ko kingjaha xuta xi s'ejihin ji. 20 Ko nk'ie nga t'n'ek'ien Esteban, xi kitsúyaha xuta yáha ji, ta síjña yo ko kisasinna ni xi kamoo, ko santaha kikunntá najyuhun já xi kits'ínk'iehen.” 21 Tunga b'ahá kitsúna Nda Ntjaná: “T'in. At'aha kjin ts'inkjhi nga k'úinseihí xuta naxinantá xi tjin asuntee.”

B'i kama nk'ie nga mjehe xuta nga s'ehe Pablo

22 Tíbasínñjihu xuta Pablo, tunga nk'ie nga b'a kitsú, b'i incha kitsú xuta:

—iTu sahá kat'en nda xi b'a tjiun! ¡Najmi machjéhen tsa k'úéjña t'ík'un!

23 Tu nku xaáhan ní incha kits'in ko incha tsakúchji nga tu ni xi najmi incha kisasín rā ni xi kitsú Pablo.

24 Kui nga b'a kitsúhu nda jun k'aku Roma nga n'ekjas'en Pablo má b'entu já juun. B'a kitsú nga s'ehe tu xi kuitsuyaha á b'a ts'in t'incha kjintáyanehe rā xuto. 25 Tunga nk'iehé nga ja tjin'yuhun já juun nga ngjuáha, b'i kitsú Pablo nga kingjásjaiyaha nda jun xi síjña yo:

—¿A kama s'ehe nku nda Roma xi najmi kjee n'ekokjua?

²⁶ Nk'iehé nga kint'é nda juun niu, as'ai ngjisehe nda jun k'aku ko b'i kitsúhu:

—¿Aha yaní ni xi tín'ei? Nda Romahá niu.

²⁷ As'ai nda jun k'aku j'aik'úhun Pablo ko b'i kitsúhu:

—T'inyaní, ¿a nda Roma ní?

—Johon —kitsú Pablo.

²⁸ As'ai b'i kitsú nda jun k'aku:

—Tse nkjún toon kis'enkina nga nku nda Roma kits'in ma yjona.

—Tunga an b'a ts'in kitsinná —kitsú Pablo.

²⁹ Kui nga tjen'yún incha ngji t'axíhín já xi tjíhin nga ngjuáha ra Pablo, ko santaha nda jun k'aku kitsankjún nk'ie nga kamankjihín nga nku nda Roma xi y'ét'a'yún nga jakj'ánijé.

B'i ts'in tsasinko yjoho Pablo nginkun já tjíxá judio

³⁰ Nistjin xi ma ndyjuun mjehe nda jun k'aku Roma nga skue sisin á tibatéjénehe ra já judio Pablo. Kui nga kikjexíhín ra n'úkicha xi jtít'a'yúnkoho ra ko b'a kitsú nga kama ñjakú já na'mi k'aku ko ngayjee já tjíxá judio. As'ai kik'onsje Pablo ko tsasínjña nginkun jóo.

23

¹ As'ai kinchja Pablo nga tsase ts'íhín ra já tjíxá xi kama ñjakú yo. B'i kitsú:

—Jun já nts'e, santaha nd'ai je tjíya kjuankjintak'unna nginkun Ntíaná xi nkú nga ts'in tífika yjona.

² As'ai Anania xi tji_hin nda na'mi titjun b'a kitsúhu já xi kabinchat'a tiñaha Pablo nga kuich'on'a. ³ B'i kitsú Pablo:

—Ntiana k'on'ahi ji, nda johonkin. Yo tinchin nga tichaseihi tsa nda ko tsa najmi nda tits'ian nga tichaseihi kjuatexumoo, tunga tí'mi kontrahá ri ni xi tjit'a kjuatexumoo nga tí'baihini kjuá nga kuich'on'ana.

⁴ As'ai b'i incha kitsú já xi kab'entu yo:

—¿Á ch'on tí'mihi ri nda na'mi titjun xi Ntiana kitsjá xáha ra?

⁵ B'i kitsú Pablo:

—Jun já nts'e, najmi be tsa nda na'mi titjun niu. At'aha b'a ts'in tjit'a éhen Ntiana: “Najmi tu ch'on ts'in chubayanéi nda tíxáhi.”

⁶ As'ai kiki Pablo nga tjin ajihin já tíxoo k'ua já saduseo ko k'ua já fariseo. Kui nga 'yún kinchaha nga b'i kitsú:

—Jun já nts'e, nda fariseoná ko ta já fariseo xi chána. Tínekokjuana at'aha tikuyáha nga kjuáya ngáha ra xuta ngabayoo.

⁷ Nk'ie nga b'a kitsú Pablo, as'ai incha y'ésiko xinkjin já fariseo ko já saduseo. Tsakjanya yoho já xi kama ñjakú yo. ⁸ At'aha já saduseo b'a incha tsu nga najmi ta kjuáyahá ra xuta ngabayoo, ko nga najmi tjin ntitsje ko tsa k'ái sa xi ta tjintu. Tunga já fariseo s'ejihin ngayjee ni xu'bi. ⁹ B'i ngján xaáhan kama. As'ai tsisintjen k'ua já chjine'éhen kjuatexumoo xi mako já fariseo. B'i incha kitsú nga ndjá kinchja:

—Ndaha nku ni xi ch'on tjín najmi tísakújinnj tsa kits'ín ndaj. Kutsa nkuhú ntítsje kō tsa tjín xi kinchjakoho.

¹⁰ Nk'ie nga ja 'yún tíncha b'ésikō xinkjín jóo, kitsankjún nda jun k'aku Roma at'aha tsa ts'ín xihj jóo Pablo. Kui nga y'éxáha já juun nga incha ngjuaik'asjejihin Pablo ajihin jóo tu xi ngjuaikoho má incha b'entu jóo.

¹¹ Njstjen xi ma ndyjuun Nda Ntjaná tsakúchjihj yjoho Pablo kō b'i kitsúhu:

—Tjen nga'yíhin yjohj. At'aha xi nkú ts'ín kuak'ieñña chjiní ej Jerusalen, b'a ta ts'ín k'úéñña chjiní nanki Roma.

B'i ts'ín kis'enda kō kiya nga n'ek'ien'má Pablo

¹² Njstjin xi ma ndyjuun y'éndako k'ua xinkjín já judio nga najmi kjine kō ta ndaha najmi k'úi santa nkúhu nga ts'ínk'ien Pablo kō nga tsa najmi kuayáha Pablo ch'on incha katumat'ain ma. ¹³ Ma ra ts'ati yachán já xi b'a ts'ín y'éndané Pablo. ¹⁴ As'ai ngjisehe já na'mi k'aku kō jáchá xi ta tjihin xá. B'i incha kitsúhu:

—Ja y'endakoi xinki nga najmi chinej kō najmi s'i santaha nga kuayáni Pablo. Kō tsa najmi kuayáni ndo ch'on katumat'ain ma. ¹⁵ Kui nga nd'ai jun kō já tjíxá xingisoo b'a t'ihin ruu nda jun k'aku nga kats'ín nibánu Pablo ndyjunni, xi má nga ej chase sisihuun kjuaha. Jin k'úéndaj yjoni nga n'ek'iein kintehe ni nga kj'uai ei.

¹⁶ Tunga ntíhij ní na nichja Pablo kint'é ni xi y'enda'má jóo. Kui nga ngjihj má b'entu já juun kō ngji tsúyaha Pablo niu. ¹⁷ As'ai Pablo kinchjaha nku nda jun xi kunntá yō kō b'i kitsúhu:

—T'inkoi ndati nginkun nda jun k'aku, at'aha tjín ni xi kuitsuyaha.

¹⁸ Kui nga nda juun ngjiko ho ndatiu má tjíña nda jun k'aku ko b'a kitsúhu:

—Nda nubayá xi 'mi Pablo kuanchjana ko kuakankina nga kjuáika ndati ei. Tjín rú ni xi kuitsuyahi.

¹⁹ As'ai nda jun k'aku jakj'á ntsja ndatiu ko b'i kitsúhu nga ngjingjásjaiya t'axíhin:

—¿Mí ni xi tjíhin nga k'úinyaní?

²⁰ B'i kitsú ndatiu:

—Ja kab'éndako xinkjín já judio nga kuankihi nga ndyjunni n'ekjí Pablo nginkun já tjíxóo. B'a kuitsuhi nga kuase sisihin kjuaha Pablo. ²¹ Tunga najmi tu n'e s'ejinní niu, at'aha ts'ati yachán já tíncha kuyá 'ma nga mjehe ts'íink'ien Pablo. Ntjaná kats'inkie nga najmi chumi nihi xi incha kjine ko k'úi santa nkúhu nga ts'íink'ien Pablo. Ja tjíntu nda nd'ai nga tíncha kuyáha nga n'etjusun ni xi incha k'uankihi.

²² As'ai kits'inkji gáha nda jun k'aku ndatiu ko b'i kitsúhu:

—Najmi tu ch'a 'miyaihi ni xi kuak'inyaní.

B'i ts'in kin'ekjisehe Pablo nda tíjun Felí

²³ As'ai kinchaha nda jun k'aku jo já jun k'aku ko b'i kitsúhu nga y'éxá:

—T'endo jo unchan já jun xi tsuku incha ngjuaihi, cháte ko kan já jun xi ndje k'úéntusúhun, ko jo unchan xi k'ua lasa, tu xi incha ngjuaihi Cesarea chuba ñja nga jyuun. ²⁴ Ko ta t'endo ndje xi k'úésun Pablo. Tankínko tu xi nda ts'in kuichúhu nginkun nda tíjun Felí.

25 As'ai kits'innda nda jun k'aku nku xujun. B'i ts'in y'et'a:

26 “Claudio Lisia tít's'inkjihí kjuasuniña nda títjun Feli. 27 Nda xi tít's'inkjihí ei, kui xi jakj'ánijéhe já judio ko incha mjehe ts'iink'ien. Tunga nk'ie nga kint'e nga nda Roma niu, as'ai ngjika já junna ko kits'ink'ankia. 28 As'ai kits'inkjiá ndo nginkun já tjíxá judio, at'aha mjena nga skue mí kjuaha tísat'énehe. 29 Kikie nga ngat'aha ni xi tít'a kjuat'éxumaha jóo tísat'énehe. Ndahachí namí ngabaya ko ta ndaha nubayá tjehe ra ndo. 30 Tunga kint'ená nga já judio y'éndako xinkjín xi má nga mjehe ts'iink'ien ndo. Kui nga tít's'inkjihina nginkuin. Ko ta ja kixinyaha já xi tibat'énehe nga tjihin nga nginkuin kuitsuya mí nihi xi tjínkoho ndo.”

31 As'ai nga jyuun incha ngjiko já juun Pablo nanki Antipatri. Kits'in xi nkú ts'in incha kis'exá. 32 Nistjin xi ma ndyjuun já jun xi yjaha sjai incha kik'óya ngáha. Tu já jun xi yjakohó ndje kits'ínko njyá Pablo.

33 Nk'ie nga incha tsichu Cesarea, kitsjáha nda títjuun xujun ko ta kits'ínkjas'ehen Pablo. 34 As'ai kits'inya nda títjuun xujun ko kingjásjaiyaha Pablo má nibáha. Nk'ie nga kint'é nga nda Cilicia niu, b'i kitsú:

35 —Kuasinñjúhu nk'ie nga incha kj'uaí já xi tibat'énehi.

As'ai y'exá já xi kikuntáha Pablo ni'ya masehen Herode.

24

B'i ts'in tsasinntjai yjoho Pablo nginkun nda títjun Feli

¹ Nk'ie nga j'a un nistjin, as'ai tsichu nanki Cesarea nda na'mi títjun Anania ko tjenko k'ua jácháha xuta judio ko nku nda chjine'én xi 'mi Tertulo. Incha tsichutéjéne Pablo nginkun nda títjuun. ² Nk'ie nga ngjichj'a Pablo, as'ai kik'atuts'ihin Tertulo nga tsatéjénehe. B'i kitsú:

—Máb'achjíhi ra ji, nda títjun, tjinni kjuajyu nd'ai. Nda n'e tibatexumakoi kjuankjintak'uhin ngandaha naxinantáni. ³ Kui nii xi tehente ko tu má antehé ni tsjo maní ko 'bajhi máb'achjíhi ji, nda títjun Feli. ⁴ Tunga najmi mjehéna tse ts'instihi. Kui nga tibankihi ra nga tasinñjuhuni kutju.

⁵ 'Yai nga nku nda ch'onk'un nda xu'bi. Tíbinchá'a ngayjee xuta xi ntje judio tjeheh ra xi tjin asunntee. Ndaí xi nda k'akuhu já xi yankihi nku nda xi nibáha Nazaret. ⁶ Najmi benkjún ninkuni. Kui nga kichjubénijéheni ko mjeni nga n'ekokjuai kai xi nkú ts'in tíña kjuatéxumani. ⁷ Tunga nda jun k'aku Lisíahá j'aikje'á kjuay'unní ndo. ⁸ B'a kitsúni nga jin xi tibatejénei ndai, nga ji xi tjihin nga kjuáiseihi. Chasjaiyaihi tu xi chahani mí kjuaha tibatejéheni ndo.

⁹ Já judio xi kab'entu yo ta ngji kontraha Pablo. B'a incha kitsú nga kjuaxi niu. ¹⁰ As'ai nda títjuun tsakú Pablo tu xi kuinchjaha. B'i kitsú Pablo:

—Tsjo mana nga kúásinka yjona nginkuin, at'aha be nga ja nkjin nú tjihin nga tibatexumaihi nankini. ¹¹ As'aihi tjihin te jo nistjin nk'ie nga ngji ts'intjoho Ntiani Jerusalen. Kama chasjaya nga

kjuaxi ni xi tíxian. ¹² Najmi ch'a y'esíka ko a ra tsincha'á xuta má ma natsihin ninku, ko ta ndaha ni'ya sinagoga, ta ndaha ajin nantio. ¹³ Najmi tjin xi nkú ts'in kuakúchjhi jái ni xi tít's'ínk'anjina.

¹⁴ 'Tunga xínyahá ra kui ni. Benkján Ntiahā ntje chání nga tít's'ian ni xi tsakúya Jesu. Jóo bi b'a tíncha tsu nga najmi nda kui niu. S'ejinna ngayjee ni xi tjit'a kjuatéxumani ko xujuhun já profeta. ¹⁵ An tókuyáha ni xi ko ta jái tíncha kuyáha, nga Ntíaná ts'ínkj'áya ngáha ra ngayjee xuta ngabayoo, xi nda kits'in ko xi najmi nda kits'in. ¹⁶ Kui xáha ts'in kjua'yún tehentehe ra yjona nga je s'eyaha kjuankjintak'unna nginkun Ntíaná ko nginkun xuta.

¹⁷ 'Nkjín nú kamana nga najmi tsátejña Jerusalen. Nk'ie nga kik'óya ngáhana, jáitsja chje ninku. Kitsja toon ko chu ninku. ¹⁸ B'a kits'ian má ma natsihin ninku ko nk'ie nga ja tít's'in je yjona nginkun Ntíaná, kikiena k'ua já judio xi niba ante Asia. Najmi 'yún tjin xuta kui chubo ko najmi ch'a xaáhan tíncha ts'in. ¹⁹ Kuihí já judio ts'e Asia xi tjihin nga kj'uaí ngikuin nga kuatéjénehena tsa tjin ni xi tjinkohō an.

²⁰ 'Tsa najmi tjin jóo, kui jái katsúya mí ni ch'on tjihin xi kis'ejña chji nga kits'ian nk'ie nga ngjia nginkun já tjíxá judio. ²¹ Tu kuihí ni xi kits'ian. Nk'ie nga tijnajihin, 'yún kinchja nga b'i kixian: “Tín'ekokjuanú nd'ai at'aha tókuyáha nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo.”

²² Nda títjun Feli be sisin nkú tjihin ra ni xi tsakúya Jesu, ko nk'ie nga kint'é ni xi tít'su Pablo, y'éjnat'ía kjuo nga b'a kitsúhu jóo:

—Nk'ie nga kj'uaí nda jun k'aku Lisia, kuasjáiyaha kjuanu.

²³ As'ai y'éxá nda jun k'aku hu já xi tíkuntáha Pablo nga ngjuáya'yún tunga ta kitsjántehé ra nga kama kjúátsú'ba ndai ko nga kama kj'uaíko ho xuta xinkjín ni xi machjéhen.

²⁴ Nk'ie nga j'a chuba nistjin, j'aiko chjuúhun nda Feli. Nku na xi ntje judio tjeheh ra xi 'mi Drusila tíñako ndo. Y'éxá já xi incha ngjikj'á Pablo ko kingjásjaiyaha nkú tjíhin ra ni xi tsakúya Jesu ko á s'ejihín ra jóo. ²⁵ Y'éjña chji Pablo xi nkú ts'in kama naxu kuintsubahaná nginkun Ntjaná, xi nkú ts'in k'úéch'oho raá yjoná ni xi mjehe animaná, ko nga Ntjaná kuasehe ni xi nda ko ni xi najmi nda tín'eé. Nk'ie nga kint'é nda tíjjun Feli ni xi kinchja Pablo, kitsankjún ko b'i kitsú:

—Katumaha ri, b'a tíjun. Nk'ie nga sakúntena kuinchja ngáhara.

²⁶ Kinchja yaha nda tíjjun Feli Pablo, at'aha b'a kitsú tsa tu ahá ni Pablo tsjáha toon tu xi ts'ín ndaíhi ra. Kui nga nkjin niyá kinchjaha ra ko kinchjanijmíko. ²⁷ J'a jo nú, as'ai Porcio Festo y'ejña ngáha nda tíjjun antehé nda Feli. Nk'ie nga jet'ain xáha nda Feli, tu nku kingjáya'yúhún Pablo, at'aha mjehe nga nda skuehe xuta judio.

25

B'i ts'in tsasinntjai yjoho Pablo nginkun nda tíjjun Festo

¹ Nk'ie nga j'a jan nistjin nga kits'ínkjáihín xáha Festo, as'ai tsitju nanki Cesarea nga ngji Jerusalem.

² Yo incha kinchjako ho já na'mi k'aku ko já tjíxaha

xuta judio nga incha ngji kontraḥa Pablo. ³ Incha tsankihī nda títjun Festo nku kjuanda, nga ts'in nibá Pablo nanki Jerusalen. At'aha incha mjehe ts'inndjuú ni xi y'enda, nga ts'ink'ien Pablo aya n̄yóo. ⁴ Tunga b'ahá kitsú Festo nga tu nku nanki Cesarehá s'eya'yún Pablo ko nga yo ja tífi. ⁵ B'i kitsú ya:

—Kats'inkona n̄yá ján̄u xi t̄j̄hin xá. Tsa t̄j̄n ni ch'onk'uhun xi kits'in ndo, incha katatéjéne.

⁶ Ts'andayaha Festo yo nkú ra ma jin ko tsa te n̄st̄jin. As'ai ngji nanki Cesarea. N̄st̄jin xi ma ndyjuun y'ejña ante má nga ts'in k̄jua ko y'exá já xi incha ngjikj'á Pablo. ⁷ Nk'ie nga jas'en Pablo, j'aik'úhun já judio xi nibaha Jerusalen ko tsatéjénehe. Nk̄jin t̄jká ni ch'onk'un xi incha kikjanínehe Pablo, ni xi najmi incha kamaha y'éntuchji.

⁸ As'ai b'i kitsú Pablo nga tsasinntjai yjoho:

—Najmi chumi jéhe xi tjenna. Najmi ngji kontraḥa k̄juatéxumaha xuta judio, ta ndaha n̄inku, ko ta ndaha nda títjun k'aku Cesar.

⁹ Tunga mjehé ra Festo nga nda skuehe já judio, kui nga b'i kitsúhu ra Pablo:

—¿A mjehi k'úin Jerusalen tu xi ján ts'ihinna k̄juaḥi?

¹⁰ As'ai b'i kitsú Pablo:

—S̄ijña nginkun nda xi kitsjá xaha nda títjun k'aku Cesar ko má nga t̄j̄hin nga n'ekokjuana. Ya sisin nga najmi chumi nihi xi kits'ihin xuta judio.

¹¹ Tsa ch'on kits'ian ko tsa t̄j̄hen ra ngabaya ni xi kits'ian, ta tsjanté nga kuayá. Tunga najmi

kjuaxihí ngayjee ni xi tíchjaninéna. Kui nga namji ma ts'inkjas'eheŋ ra yjona jóo. Tíbankia nga nginkun nda títjun k'aku Cesar n'ekokjuana.

¹² As'ai Festo ko já xi basinkoho incha kinchjanijmíyaha niu ko b'i kitsú nga kinchjako Pablo:

—Ji tíbinchi nga nginkun nda títjun k'aku Cesar n'ekokjuahi. Nda títjun Cesar k'úinseihí ma.

B'i ts'in incha kinchjanijmíyaha kjuaha Pablo nda rei Agripa ko nda títjun Festo

¹³ Nk'ie nga j'a chuba nístjin, tsichu Cesareá nda rei Agripa ko na Berenicé nga incha ngjikjaniñaha nda títjun Festo. ¹⁴ Nkjin nístjin incha ts'andayaha yo ko Festo kitsúyaha nda rei kjuaha Pablo. B'i kitsúhu:

—Ei tíjña nku nda xi tu nku k'áya'yúhún nda Feli nubayoó nk'ie nga jet'ain xáha. ¹⁵ Nk'ie nga ngjia Jerusalen, já na'mi k'aku ko jácháha xuta judio incha tsatéjénehe ndo ko tsankina nga tsja kjuá nga n'ek'ien. ¹⁶ Kixinyaha jóo nga najmi b'a ts'in nkaha já tjíxá Roma, tsa chuba tsjáhá kjuá nga n'ek'ien xuta. At'aha tsa tjín xi tsatéjéne, tjíhin nga ta kuasinjña xi tibatéjénehe tu xi kama kuasinkoho yoho ngat'aha ni xi tíchjaninéhe.

¹⁷ 'Kui b'a maha, nk'ie nga j'aihi jóo ei, namji kits'ink'andaya. Tjen'yún tsatéjñaná nístjin xi ma ndyjuun ante má nga ts'ian kjuá ko y'exá já xi ngjik'á ndo. ¹⁸ Tunga nk'ie nga kinchja já xi tíincha batéjénehe, ndaha nku ni ch'on tjín xi kits'innkjíhin k'an ngjinéhe. ¹⁹ Tu ni xi ts'e ninkuhu ní ko nku nda xi 'mi Jesu incha y'ésiyáha.

Ja k'ien ndo, tunga b'ahá títsu Pablo nk'ie nga tíña ndo.

²⁰ 'An najmi be xi nkú ts'in k'uendáhana nku kjuá xi b'a tjin. Kui nga kingjasjáyahá rá Pablo tsa mjehe ngjuáihí Jerusalen tu xi yo n'ekokjuáha.

²¹ Tunga tsankihí Pablo nga tu sahá s'eya'yún ko nga nginkun nda títjun xi tíña Romá n'ekokjuá. Kui nga b'a kixihinna nga s'eya'yúhun santa nkúhu nga kamana ts'inkjisehe nda títjun k'aku Cesar.

²² As'ai b'i kitsú nda rei Agripa:

—Ko an mjena kuasinñjúhu ndo.

—Ndyjunni kuasinñjúhi —kitsú Festo.

²³ Kui nga nistjin xi ma ndyjuun tsichuhu Agripa ko na Berenice. Tsjo nkjún kama nga incha jas'en má ma kjuá. Incha tjenko já jun k'aku ko já k'akuhu naxinantóo. As'ai y'éxá Festo nga ngjuáichj'a Pablo ko ²⁴ b'i kitsúhu jóo:

—Ji nda rei Agripa ko ngayjee xuta xi kama ñjakújinná, á ndo ei. Ngayjee xuta judio xi tjin Jerusalen ko xi tjin ei tjincha batéjénehe. Tjincha kjintáya nga tbankina nga tsja kjuá nga n'ek'ien ndo. ²⁵ An najmi tsakújinna ni xi kits'in ndo xi tjehe ra ngabaya. Tunga kuihí tsanki nga nda títjun xi tíña Romá ts'ínkokjuáha. Kui nga b'a kixihinna nga ja ts'inkjihina yo.

²⁶ 'Tunga najmi bená mí nihi xi k'uet'á xujun xi ts'inkjihí nda títjun k'aku xi kitsjá xána. Kui kjuáha nga ei kuats'in nibáhana ndo nginkun ko ngikuin ji, nda rei Agripa, tu xi chasjaiyahá ráá ko b'a ts'in sakúhuna én xi ts'inkjihí nda títjuun.

²⁷ At'ahá b'a mana nga najmi chumi ni chjihí rá tsa

chubá ts'inkjíná nku ndá nubayá nga najmi xínya mí kjuaha tsatéjénehe.

26

B'i ts'in tsasinko yoho Pablo nginkun nda rei Agripa

¹ As'ai nda rei Agripa b'i kitsúhu Pablo:

—Kama chubai nga kuisinkoi yohi.

As'ai kingjénnk'a ntsja Pablo ko kinchja nga tsasinko yoho:

² —Tsjo nkjún mana, nda rei Agripa, nga kama kúásinka yjona nginkuin nd'ai ngat'aha ngayjee ni xi tibatéjénena já judio. ³ At'aha ji ya sisin xi nkú ts'in tíjña sin cháha xuta xi ntje judio tjeheh ra ko ni xi b'ésiyáha. Kui b'a maha, tbankihi ra nga n'etsentai nga kuasinñjuní.

⁴ 'Be ngayjee xuta xi ntje judio tjeheh ra xi nkú ts'in tsátejñajihin nkúhu nga ndyjana. At'aha tsátejñajihin xutana ko Jerusalem tsátejña. ⁵ Ko ta be ya jóo ko kama kuitsuya tsa mjehe, nga tehente kits'intjusan xi nkú ts'in tíjña nijáha já fariseo, já xi 'yún je fiko ni xi s'ejinni.

⁶ 'Nd'ai síjña ei nga tín'ekokjuana at'aha tókuyáha nga Ntjaná ts'íintjusun ni xi kitsúya tíjuhun ntje cháni. ⁷ Ta kui nihi xi tijncha kuyáha nga ts'íinkjáihih xutani xi te jo maha ntje chá xi y'aha ra. Kui kjuaha nga tijncha ts'intsjoho ra Ntjaná nistjin nistjen. Nda rei Agripa, tibatéjénena já judio ngat'aha ni xi an tókuyáha. ⁸ ¿Á najmi s'ejihinnuu nga Ntjaná ts'íinkj'áíya ngáha ra xuta ngabayoo?

⁹ Nistjin nk'ie b'a kixian nga tjihin nga kfín kontraha xuta xi s'ejihin Jesu, nda xi nabáha Nazaret.

10 B'a kits'ian Jerusalen. Já na'mi k'aku kitsjana kjuá xi má nga ts'inkjas'en nubayá xuta xi yjankihi Jesu. Kō nk'ie nga n'ek'ien, an ta kits'inj'a nga b'a n'ehe. 11 Nkjin niyá kō xki ni'ya sinagoga kits'in'uhun tu xi najmi ta skuenkjühun Jesu. Tu xí 'yúhún kits'in unkie xuta xu'bo kō kitsjennki unkie santaha tu má nankihí ni.

B'i ts'in kitsúya Pablo xi nkú ts'in jakj'áha Jesu-cristo

12 'Kui ni j kits'ian. As'ai y'éxána kō kitsjana kjuá já na'mi k'aku nga kfián Damasco. 13 Tunga nk'ie nga tits'ian niyá, ji nda rej, nk'ie nga masen nistjiun kieke nku nd'í chánka xi nibaha nk'a ján. 'Yún tsat'ai sa nga nd'íhi ts'íu. Kits'in ndzjenna kō ta kits'in ndzjehen já xi tjenkōna. 14 As'ai tsixuntui t'anankiu kō kint'e nku nta xi én hebreo kinchjakōna. B'a kitsúna: “Saulo, Saulo, ¿á unchahani? ¿Á ta ji tín'e'uhun ri yjohi?”

15 'As'ai b'a kixian: “¿Yáha ji, Nda Ntia?” B'a kitsúna Nda Ntíaná: “An Jesu xi unchai. 16 Tunga tisintjenni kō t'in. Kuakakuchjhi ra yjona tu xi n'exát'ahaní kō tu xi kuixinyahani ni xi kuayai kō ni xi chá sai askahan. 17 Ts'inkjisehe xuta judio kō xi najmi judio. Najmi tsjanté tsa incha ts'ín'uhin. 18 Chjúx'ánki tunkun xuta tu xi kuitjuhu má jyuun nga kjuas'eheh má ndzjeen, tu xi kuitjujihin ajin nga'yuhun ndanindoo nga ts'íinkjáihih Ntíaná. Ntíaná ts'íinn dyjat'aha ngatitsuhun kō tsjáha ante ajihin xuta xi bichú ma je nginkun tu ngat'aha nga s'ejihin an.”

19 'Kui b'a maha, nda rej Agripa, kint'e'éhen ra xi tsakúchjina yjoho, xi nibaha nk'a ján. 20 Títjun

y'enijmíhi éhen Ntíaná xuta xi tjín nanki Damasco, ko askahan xi tjín nanki Jerusalen ko ngayjee nanki xi tjín ante Judea, ko santaha xuta naxinantá xi tjín asuntee. B'a kixihin nga ngjuaij'áha ra animaha ko ts'iínkjáihin Ntíaná, ko nga ts'ín ni xi kuakúchji nga ja kits'ínk'óntjaiya animaha. ²¹ Kui kjuaha nga jakj'ánijéhena já judio natsihin ninku ko kama mjehe nga ts'iínk'ienna.

²² 'Tunga Ntíanáhá tibasinkona santaha nd'ai. Kui nga sijñahana ei nga tínchjaka xuta x'an ko xi nchiná. Tixinya ni xi ta kitsúya já profeta ko Moise, ni xi tjihin nga kuitjusun. ²³ At'aha kui xi b'a kitsú nga tjihin nga un skuehe xi kits'ín nibá Ntíaná ko nga kui xi tjun kj'uaiya ngáha ra ngabayoo, tu xi b'a ts'ín ts'ín ndzjehen ra xutaní ko xuta naxinantá xi tjín asuntej xi nkú ts'ín k'uankihi.

²⁴ Nk'ie nga b'a kitsú Pablo nga tibasinko yjoho, as'ai b'i kitsú nda títjun Festo nga kikjintáya:

—Ja tíma lukui, nda Pablo! At'aha 'yún mahi xujun, kui nga ja tíma lukuhuni.

²⁵ As'ai b'i kitsú Pablo:

—Najmi luka, nda títjun Festo. Kjuaxi ko b'a tjín ni xi tínchja. ²⁶ Nda rej Agripa be ni xu'bi. Kui nga tínchja kixi kixihina nginkun. At'aha behe k'an nga beyje nda rej ngatentee ni xu'bi. Najmi nku ante xi tjíña 'ma má nga b'a kamo. ²⁷ Ji nda rej Agripa, ¿a s'ejihin ni xi kitsú já profeta? Be nk'ie nga s'ejihin.

²⁸ B'i kitsú nda rej Agripa:

—Chuba mahá ndyjaha nk'ie nga n'e maní nku nda xi s'ejihin Jesucristo.

²⁹ As'ai b'i kitsú Pablo:

—Ndaha tsa chuba ndyjaha kō tsa tse ndyjaha, tunga tbankihí ra Ntíaná nga najmi tu nku ji, kō ní ngatentee xi tbasínñjuna nd'ai kuichú ma xi nkúhu an, tunga najmi kohó n'úkicha xu'bjí s'et'aha.

³⁰ As'ai tshintjen nda rej, nda tíjuun, na Berenice kō ngayjee xi incha kab'entukoho yo. ³¹ Incha ngji nchjanjmíya t'axín kjuo. B'í incha kitsúhu xinkjín:

—Najmi ngabaya kō ta ndaha nubayá tjeheñ ra ni xi kits'in ndo.

³² As'ai nda rej Agripa b'í kitsúhu nda tíjun Festo:

—Tsa najmi tsanki ndo nga nginkun nda tíjun k'aku Cesar n'ekokjua, kama n'e ndaihi kai.

27

B'í ts'in kin'ekjí Pablo nanki Roma

¹ Nk'ie nga j'ai kjuá nga tjíhin nga n'ekjini ante Italia, as'ai kin'ekjas'en Pablo kō kj'ai sa já nubayá aya ntsja nku nda jun k'aku xi 'mi Julio. Kui xi tíñajihín já jun xi 'mi Já juhun Nda tíjuun.

² Tsitjas'ein nku tsutsu xi nibaha nanki Adramitio xi ja ma kuitjuhú nga ngjuai nanki xi tjín ante Asia. As'ai kin'eí niyá ntá. Ta ngjikoni Aristarco, kui xi nibáha Tesalonika, nanki xi tíñajihín ante Macedonia. ³ Nistjin xi ma ndyjuun tsichii nanki Sidon, kō nda jun Julio kits'íhin nku kjuanda Pablo. Kitsjantehe nga ngjitsubek'un já xi nda nchjakoho kō nga kui jóo tsjáha ni xi machjehen.

⁴ As'ai tsitjukoí tsutsu yo kō tsitjandái xjo Chipre, at'aha tjeñ kontrani ntjo. ⁵ Tsitjatíkjai ntáchak'uun andaihi Cilicia kō Panfilia kō tsichii nanki Mira, nanki xi tíñajihín Licia. ⁶ Yo kisakúhu nda jun

k'aku nku tsutsu xi nibaha nanki Alejandria ko ante Italia tífi. Yo kits'ínkjas'enni. ⁷ Nkjin nistjin kin'e nda ndaj niyá ntá ko tu 'yaha tsichu tiñai ankjín nanki Gnidó. Tjen kontra sani ntjo, kui nga tsitjahani ankjín nanki Salmon ko y'etjindaihi xjo Creta. ⁸ Tu nku b'ahá ts'in 'ni kin'e'i niyá ntá andaihi xjo Creta. Askahan tsichij nku ante xi 'mi Ante Tsjo K'un xi tíña maha nanki Lasea.

⁹ Nkjin nkjún nistjin ts'ayani ngat'aha ntjo ko ja tábichú tiña nistjin nga ch'on ma nga tsutsu bankínkaá, at'aha ja tábichú tiña nistjin chunch'ón. Kui nga b'a kitsúhu Pablo:

¹⁰ —Jun já, ndzjen tímana. Tsa kuankínndjaá, ch'on kamat'aán. N'endya tsutsuu ko ch'aha, ko santaha kjuichúkuá nga kuayáá ko ñá.

¹¹ Tunga najmi kits'ínsihín ra nda jun k'aku ni xi kitsú Pablo. Tu ni xi kitsúhu nda xi ts'ínko tsutsuu ko nda xi ts'e yóo tsasínñjuhu. ¹² Ante xu'bo ya najmi nda ma tsa yo n'ekj'a nistjin chunch'ón. Kui nga nkjin incha kamaha xi b'a incha kitsú nga tu sahá nda tjin nga incha kuitju yo, tsa tu ahá ni b'a ts'in incha kuichú Fenice, nanki xi tíñajihin xjo Creta. Yo má bichú tsutsu ko nda ts'in s'entu. B'a ts'in yo kama incha ts'ínkj'aha nistjin chunch'ón.

B'i ts'in kamané ntjo tsutsu xi tjíya Pablo

¹³ As'ai kitsjen nku ntjo xi najmi 'yún, xi nibaha ajin ntáchak'uun. B'a kamaha jóo tsa nda ts'in ngjuai tímaha. Kui nga tsitjukoho tsutsuu ko incha ngjiko tiña andai xjo Creta. ¹⁴ Tunga najmi ts'andayahá ra nga kama nku ntjo xi tu xí 'yúhún, xi nibaha asun t'anankiu. Be jóo nkú 'mi ntjo. ¹⁵ Kui xi kikjebéfe tsutsuu. Najmi ta

kama tsankinkohoni má nga mjeni. Kui nga kik'ainteheni nga ngjuaikohoni ntjo.

¹⁶ As'ai tsitjandái nku xjo ichí xi 'mi Cauda. Kui xi y'échjaha ichí ntjo, ko tu 'yaha kamani kichju'yúin tsutsu ichí xi y'a tsutsuu. ¹⁷ Nk'ie nga kin'ekjas'ein tsutsu ichíu, as'ai n'ú'ya y'é'yúnkjáha jóo tsutsu chánka xi tjenkoi tu xi najmi kuakjahan. Incha kitsankjún tsa tsumí xi tjin ante xi 'mi Sirte kjuas'enjin. Kui nga incha kikjejehen najyuhun tsutsuu, kui xi basinya'yún ntjo. As'ai kitsjánte nga ngjuaikoho ntjo.

¹⁸ Nistjin xi ma ndyjuun 'yún kitsjen sa ntjo. Kui nga incha kikjaníkj'ajin ntáchak'uun ch'áha tsutsuu. ¹⁹ Nistjin xi ma jahan incha kik'aníkj'ajin santaha ko ni xi ts'inchjén nga fiko tsutsuu. ²⁰ J'a nkjin nistjin nga najmi kama sje ko ta ndaha najmi kama chji niñuu ko ntjo xi 'yún tjennení. B'a tsixín nga najmi ta kuintsubahani.

²¹ Nkjin nistjin j'a nga najmi chumi nihi kichinei. As'ai Pablo tsasinjña ndju ko b'i kitsú:

—Jun já, najmi nda kin'o nga najmi tsasinñjunú, nk'ie nga tsitjukoo tsutsuu xjo Creta. Un tibenuu nd'ai ko tín'e ndyjo ni xi kich'o. ²² Tunga nd'ai b'a tíxinnuu nga tjen nga'yúhuun yjonuu, at'aha najmi ch'a kuayá. Tu tsutsuuhú xi ndyja. ²³ At'aha nkui jyún kabakúchjina yjoho nku ntítsjehe Ntia xi ts'ena ko xi ts'inxát'aha. ²⁴ B'a katsúna: “Najmi tu binkjuin, Pablo. Tjihin nga k'úin nginkun nda títjun k'aku Cesar. Ntíaná títsjáhi kjuanda xu'bí nga najmi kuayá ngayjee já xi tjíntuyáko hi tsutsuu.” ²⁵ Kui b'a maha, jun já, tjen nga'yúhuun yjonuu. At'aha s'ejinna Ntíaná nga b'a kama xi nkú nga

ka'mina. ²⁶ Tunga tjihín ni nga nku xjo kuichúkóná ntjo.

²⁷ Nk'ie nga tsichu nistjen nga ja tjínni jo tuntjáí, ko nga ja tífikoni ntjo ajin ntáchak'un Adria, nkú ra ma masen nistjen kieke já xi tíncha ts'ínko tsutsuu nga ja tibichú tiñaj ante kixiu. ²⁸ Kui nga kik'achubaha nga nankaha ntóo. Kan tj'ion nku metru kama. As'ai ngjindju sa ko ta kik'achubahá ngáha. Kui xi kama kan ún jo metru. ²⁹ Incha kitsankjún tsa naxiu satékjokoho, kui nga incha kikjaník'aha ñju ni xi fáya'yún tsutsuu. Incha mangimjehe nga kitsa kama sen.

³⁰ As'ai mjehe kuanka já xi tíncha ts'ínko tsutsuu. Kui nga incha kikjaník'ajihin ntóo tsutsu ichí xi kjit'aha tsutsu chánko. B'a incha kitsú nga incha kjaník'a sa ankjín tsutsuu ni xi kjuáya'yúhun tsutsuu. ³¹ Tunga b'ahá kitsú Pablo nga kinchjako nda jun k'aku ko já juun:

—Tsa najmi k'úentu já xu'bi aya tsutsuu, jun najmi k'uankiu.

³² As'ai incha tsatekjá já juun n'ú'ya xi tjít'a tsutsu ichíu. Incha kikjanítja'ba niu.

³³ Nk'ie nga ja tñibá ma sen, Pablo b'a kitsúhu ngayjee jóo nga tjíhin nga incha kjine nichine. B'i kitsúhu:

—Ja tjínnuu jo tuntjáí nd'ai nga 'yún tñ'enkjíhuun tak'un ko nga tintsuba kjintió. Najmi tíchino niñu. ³⁴ Tíbankihínu nga chinehenu ichí nd'ai. Kuasinkonuu tu xi k'uankihinu. At'aha ndaha nku ntsjaku najmi ndyja.

³⁵ Nk'ie nga b'a kitsú Pablo, as'ai jakj'á nku ninkuan ko kitsjáha máb'achjíhi Ntíaná nginkun

ngayjee jóo. Tsakjánya ko kikjine. ³⁶ As'ai kama 'yún tak'un ngayjee já xingisoo ko ta incha kikjine nínkuon. ³⁷ Jo unchan ko cháte ko kan ún nku mahani ngayjei xi tintsubayai tsutsuu. ³⁸ Nk'ie nga ja incha kikjine niñu, as'ai tu xi kama kijnaha tsutsuu incha kikjaník'ajin ntáchak'uun tuniñu xi y'a yóo.

B'i ts'in tsakjan tsutsu xi tjíya Pablo

³⁹ Nk'ie nga kama seen, najmi kamankjihin jóo má incha tsichu. Tunga kikiehé nku ante kixi má nga tjín tsumí ko incha kama mjehe nga ngjuaikoo tsutsuu yo, tsa tu ahá ni kuichúko. ⁴⁰ Kui nga incha tsate'yúhun n'ú'ya xi y'aha ra ni xi fáya'yúhun tsutsuu. Incha kikjanítjab'a niu ko kits'in ndaíhi ni xi bakú niyáha tsutsuu. As'ai kingjénnk'a najyuhun tsutsuu xi basinya'yún ntjo tu xi ngjuaikoho ra ntjo ante kixiu. ⁴¹ Tunga nkuhú ante má nga tjín tsumí tsichu yóo. Yo kisasínkjá'yún ankjín tsutsuu. Ndahachí najmi ta kama kits'inniyáha niu. As'ai t'éhen ntóo kikjexuba astun tsutsuu.

⁴² B'a incha kitsúhu xinkjín já juun nga incha ts'íink'ien já nubayóo tu xi najmi incha kuankajin ntáha. ⁴³ Tunga mjehé ra nda jun k'aku nga ts'íink'anki Pablo, kui nga najmi kitsjantehe nga b'a incha ts'íihin jóo. Tu sa ní b'a kitsú nga tjun kjaník'ajin ntá yjoho xi maha ntá tu xi kuichúhu ante kixiu, ⁴⁴ ko nga já xingisoo ngjuaikoo yáte ko tsa t'íaha tsutsuu. B'a ts'in incha tsichuhuní ante kixiu ko incha ts'ankiyjei.

28

B'i ts'in kits'in kjuankjún Pablo xjo Malta

¹ Nk'ie nga tsitjujin ntái, kik'innyani nga Malta 'mi yo. ² Xuta xi tjín xjo xu'bi nda animaha ko nda kits'ínkjáinni. Incha kits'in'yún nku nd'í chánka, at'aha nch'án ko ts'í túb'a kui nistjiun. ³ J'áya Pablo chuba chikín ko y'éntujín nd'íu. As'ai tu tsitjuhú nku ye xi títbankaha nt'aihi nd'íu ko kikjinehe ntsja Pablo. ⁴ Nk'ie nga kikie xuta xi tjín yo nga tjenb'ankit'a ye ntsja Pablo, b'i ngján kinchjako xinkjín. B'i incha kitsú:

—Kjuaxi nk'ie nga animá ts'ínk'ien ndai. Ndaha tsa kuitjujin ntáchak'uun tunga Ntíaná najmi mjehe tsa k'úéjña tík'un sa.

⁵ Tunga y'étsujnehé Pablo ye ajin nd'íu. Ndahachí najmi chumi nihi xi kamaha. ⁶ Incha kikuyá xuto nga kujjin Pablo ko a ra tjen'yún kuayáha. Tunga b'ahá ts'in j'aha chubá nga tíncha kuya. Nk'ie nga incha kikie nga najmi chumi nihi xi kamaha, kits'ínk'óntjaiya kjuankjintak'uhun. B'a incha kitsú nga nku ntia Pablo.

⁷ Tiña ante xu'bo tjíhin ni'ya nku nda xi 'mi Publió, xi nda títjuhun xjo Malta. Kui xi kits'ínkjáinni. Nda ts'in kits'ínsinni jan nistjin tjíhin. ⁸ Tunga kjijña uhún na'mihi Publió. Ch'in tínchaha ko tíf'aha. As'ai jas'en Pablo má kjijña. Askahan nk'ie nga kinchjako Ntíaná, kingjénne ntsja ko kits'ínkihi. ⁹ Nk'ie nga b'a kamoó, ta incha j'ai ya kj'ai xuta un xi tjín yo. Ta incha kama nkihi.

¹⁰ Nkjin ni xi kitsjáni xuto, ko nk'ie nga kichjubé ngáhani kj'ai tsutsu ta kitsjáni ni xi machjén nga n'eé niyá.

B'i ts'in tsichu Pablo nanki Roma

11 Nk'ie nga j'a jan sá, as'ai tsankinkoi nku tsutsu xi yo kits'ínkj'a nistjin chunch'óon. Alejandria nibaha yóo ko tjit'a chjihí sénnistjihin ntia Castor ko Polux. 12 Tsichij Siracusa ko jan nistjin ts'andayani yo. 13 Nk'ie nga tsitjui yo, tsankint'á tiñai nanki xi tjin yo ko tsichij nanki Regio. Nistjin xi ma ndyjuun kamanéi nku ntjo, ko nistjin xi ma johó tsichukoni tsutsuu nanki Puteoli. 14 Yo kisakúni k'ua já nts'eé xi b'a kitsúni nga kuintsubakoi nku tuntjái tjihin. Nk'ie nga ja kamoó kin'eji niyá nga tsankiin nanki Roma.

15 Já nts'eé xi tjintu nanki Roma, nk'ie nga kint'é nga tsichij yo, as'ai incha j'aikj'á niyáni má nga 'mi Natsin Apió ko má nga 'mi Jan Ni'ya, yo má n'ekj'a nistjen. Nk'ie nga kieke Pablo jóo, kitsjáha máb'achjihí Ntíaná ko tsjo kik'iehe animaha. 16 Nk'ie nga tsitjas'ein nanki Roma, kik'aintehe Pablo nga t'axín k'úéjña ko nku nda jun kikunntaha.

B'i ts'in y'énijmíhi Pablo xuta judio xi tjin Roma

17 Nk'ie nga j'a jan nistjin, as'ai Pablo kinchja ñjakúhu já k'akúhu xuta xi ntje judio tjeheñ ra xi tjin yo. Nk'ie nga kama ñja jóo, as'ai b'a kitsúhu:

—Jun já nts'e, najmi chumi nihi xi kits'ihin xutaná ko ta ndaha najmi ngji kontraha sin chá xi kits'ínkjas'enná ntje cháná. Tunga xuta xi tjintuhú Jerusalen kits'ínkjas'ennijéna aya ntsja já Roma.

18 Kingásjaiyana ko kama mjehe nga ts'in ndaina, at'aha najmi chumi nihi xi kits'ian xi tjeheñ ra ngabaya. 19 Tunga najmi kits'in yuhú já judio xi tibatéjéna. Kui nga tsankihina nga nginkun ndatítjun k'aku Cesar n'ekokjuahana, ndaha tsa

najmi tjín ni xi kuatejénehena xutaná. ²⁰ Kui kjuaha nga kinchahanuu. Mjena skuenuu ko xinyanuu nga tjínkjá'yúnna n'úkicha i tu ngat'aha nga tikuyáha ni xi tichuyáá ngayjeé ñá xi xuta Israel.

²¹ As'ai b'i incha kitsú jóo:

—Ndaha nku xujun xi nibaha ante Judea xi tinchjanimiyaha ri najmi j'aini, ko ta ndaha já nts'eé xi incha nibáha ján najmi chumi ni ch'onk'uhun xi kinchja ngat'a ts'i. ²² Tunga mjehéni kuasinñjúi xi nkú ts'in n'enkjínk'uin, at'aha yai nga tu má antehé ni najmi nda tichubanijmíyaha xuta xi yankihí éni xi t'ib'enijmí.

²³ Kui nga incha y'éhe ra nku nistjin nga Pablo kuakúya ko nkjin nkjún xuta incha j'ai kui nistjiun ni'yaha. Nku nistjin kik'aha Pablo nga y'éña chji ko kitsúya nkú ts'in batéxuma Ntjaná. Kits'ínchjén xujun kjuatéxumaha Moise ko xujuhun já profeta nga y'éña chjihí xuta yáha Jesu. ²⁴ As'ai tjín xi kits'ínkjáihín ni xi kitsú Pablo ko tjín xi najmi kis'ejihín.

²⁵ Najmi tsichu ma nkuko xinkjín. Nk'ie nga incha kik'atuts'ihín nga incha ngji ni'yaha, b'i kitsú Pablo:

—Kjuaxi ni xi kitsúhu Espiritu Santo ntje chánuu nga kits'ínkinchja nda profeta Isaia. B'i kitsú:

²⁶ T'ihinseihí naxinantá xu'bo ko b'a t'ihín:
'Yún kuasinñju tunga najmi kamankjihínuu,
ko 'yún chasoo tunga najmi chanú.

²⁷ At'aha ja kama ndjá animaha xuta xu'bi,
kits'in staya yjoho ko kik'íechja tunkun,
tu xi najmi skuehe ko najmi kuint'éhe,
ko najmi kamankjihín ra,

tsa ts'íink'óntjaiya animaha ko nga an ts'innkíhi.

²⁸ 'Kui nga tjihin nga chahanu nd'ai nga Ntjaná ts'íinkjhi ra naxinantá xi tjin asunntej én xi ts'íink'ankihi. Kuihí xuto xi kuasínñjuhu éen.

²⁹ Nk'ie nga b'a kitsú Pablo, 'yún incha kinchjatiko xinkjín já judio. As'ai incha ngji.

³⁰ Jo nú kamaha Pablo nga y'ejñaya ni'ya xi y'échjí sá. Kits'ínkjáihín ngayjee xi tsichusehe.

³¹ Y'énjímí xi nkú ts'in batéxuma Ntjaná ko tsakúya nga Jesucristo xi Nda Ntjaná. Kinchja chji chji ko najmi ch'a xi y'échjaha nga b'a kits'in.

Éhen Ntíaná
New Testament in Mazatec, Jalapa de Díaz
(MX:maj:Mazatec, Jalapa de Díaz)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, Jalapa de Díaz

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazateco, Jalapa de Díaz [maj], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, Jalapa de Díaz

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
e05183c2-7c34-5cdd-8c78-15ea51bd8cbb